

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\S\Suvorov, V\Suvorov_V-Útvary Specnaz.pdb

PDB Name: Suvorov V.-Útvary Specnaz
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 6.6.2007
Modification Date: 6.6.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

VIKTOR SUVOROV
ÚTVARY SPECNAZ

DŮVĚRNÁ ZPRÁVA O ELITNÍCH SOVĚTSKÝCH JEDNOTKÁCH

Viktor Suvorov, 1987
Translation (C) Jan Mattuš, 1996
(C) Jota 1996
ISBN - 80-85617-80-3

O LOPATKÁCH A LIDECH

Každý pěšák sovětské armády s sebou nosí lopatku. Zastaví-li pěšáka v pohybu velitelův rozkaz, pěšák sebou plácne o zem a začne hloubit díru. Za tři minuty vyhrabe malý okop o hloubce 15 centimetrů. Když do něj zaleze, přestane se zajímat o nepřátelské střely. Z vykopané zeminy si před sebou a po boku shrne nízký násep, za který se dobře schová. Přejede-li takový okop tank, má voják padesátiprocentní šanci, že přežije ve zdraví. Každým okamžikem se může stát, že voják dostane povel k dalšímu postupu. V tom případě s nejhlasitějším křikem, jaký umí vyloudit, utíká vpřed. Dokud takový povel nezazní, pěšák kope, kope a kope. Zprvu může z jámy pálit vleže. Časem je okop dost veliký i pro klečícího střelce. Při hloubce 110 centimetrů nakonec poslouží i pro střelbu vstojе. Vyhloubená zemina ochrání vojáka před kulkami a střepinami. Voják si v náspu modeluje střílnu, do níž umístí hlaveň zbraně. Neozývají-li se další rozkazy nadále, zvelebujе jámu. Maskujе ji a začíná kopat spojovací příkop k sousedovi, kterého má po levici.

Nikdy nekope jinak než zprava doleva. Za pár hodin se jámy všech střelců jednotky spojí. Okopy jedné jednotky se potom napojí na okopy jiné jednotky. Vzniknou podzemní kryty a spojovací zákopy mezi týlem a frontou. Zákopy se prohlubují, zakrývají, maskují a vyztužují. Potom nečekaně zaznívá pokyn k dalšímu postupu. Voják leze z jámy ven a sprostě kleje, seč mu hlasivky stačí.

Pěšák používá tutéž lopatku na kopání hrobu pro padlé druhy. Nemá-li po ruce sekeru, seká lopatkou zmrzlý chléb. Lopatka slouží jako pádlo, když voják pod nepřátelskou palbou přeplová širokou řeku na telegrafním sloupu.

Jakmile dostane pěšák další rozkaz k zastavení pochodu, opět začíná kolem sebe budovat nedobytnou pevnůstku. Ví, jak účinně kopat. Hloubí jámu přesně podle předpisů. Lopatka neslouží jen k rytí, dá se s ní i měřit. Je dlouhá přesně půl metru. Dvě délky lopatky dávají metr. Spodní část lopatky měří 15 centimetrů na šířku a 18 centimetrů na délku. Pokud si voják míry zapamatuje, může měřit, na co si vzpomene.

Pěchotní lopatka nemá násadu, což je nesmírně důležité. Lopatka musí být jednoduchá a celá z jednoho kusu materiálu. Všechny tři hrany má ostré jako břitva. Je natřena matnou zelenou barvou, aby se netřpytila na slunci.

Lopatka neslouží jen jako pracovní a měřicí nástroj. Je z vyššího principu zárukou výdrže pozemních vojsk v nejsvízelnějších situacích. Dostane-li pěchota pár hodin na zakopání, může sebemoderněji vy-zbrojenému nepříteli trvat i několik let, než ji z děr a zákopů vyžene.

V této knize nebudeme hovořit o pěchotě, nýbrž o vojácích, kteří náležejí k útvarům zvaným Specnaz. Tito vojáci podzemní kryty nekopou. Nikdy vlastně nezaujímají obranné pozice. Bud' zasazují nepříteli náhlý úder, nebo - narazí-li na odpor početnějších sil - mizí stejně hbitě, jako se vynořili, a útočí znovu v místě, kde by je nepřítel nejméně očekával.

Vojáci útvarů Specnaz kupodivu také nosí pěchotní lopatky.

Nelze slovy vyjádřit, k čemu všemu se lopatka hodí. Člověk musí na vlastní oči vidět, jak se s lopatkou správně zachází. V ruku vojáka útvaru Specnaz se stává příšernou, třebaže nenápadnou zbraní. V zacházení s lopatkou prodělává každý člen útvaru Specnaz mnohem náročnější výcvik než pěšák. Nejprve se musí naučit precizním kouskům: štípat tenounké plátky dřeva a odsekávat hrdlo láhve, aniž by sklo došlo další újmy. Musí si zamilovat svoji lopatku, musí věřit v její přesnost, musí levou ruku s roztaženou dlaní pokládat na špalek a s rozmachem zasekávat lopatku mezi prsty. Jakmile se naučí ovládat lopatku bezchybně jako sekeru, přicházejí na řadu složitější dovednosti. Lopatkou se při boji může proti muži dáti tlumit výpady bodáku, nože, pěsti nebo jiné lopatky. Voják vyzbrojený pouhou lopatkou zůstává pod zámkem v místnosti se zdivočelým psem. Nakonec se učí lopatkou házet, a to stejně přesně, jako by bodal dýkou. Lopatka výborně létá. Je vyvážená, má dlouhé kormidlo, za letu se točí, nechýbí jí přesnost a důraz. Zasekne-li

se do stromu, dá práci ji vytáhnout. Zásah hlavy se rovná tragédií. Členové útvarů Specnaz však zpravidla nemíří na hlavu, nýbrž do zad. Protivník málokdy spatří lopatku dřívě, než se mu zařízne do šíje či beder a přeseke kosti.

Voják útvaru Specnaz miluje svoji lopatku. Spoléhá na její neomylnost a věří jí víc než samopalu. Při boji zblízka, kterého si užije víc než dost, se projevuje zajímavý psychologický moment. Když voják vypálí na nepřítele ze samopalu, nepřítel palbu opětuje. Zasvíští-li lopatka, nepřítel odhodí zbraň a pokusí se uskočit.

Čtenář otevírá knížku o vrhačích lopatek, o vojácích, kteří s lopatkami umějí zacházet jistěji a přesněji než s přiborem.

Čtenář nechť se však nedomnívá, že tito lidé neznají jiných zbraní.

ÚTVARY SPECNAZ A GRU

Ruské slovo razvedka se obtížně překládá do cizích jazyků. Dá se opsat jako průzkum, špionáž nebo výzvědná služba. Obsáhlejší definice může vyznít kupříkladu tak, že rozvědka znamená prostředky a činnost směřující k získání informací o nepříteli a k jejich náležité analýze.

Každý sovětský vojenský štáb má vlastní mechanismus shromažďování a rozboru poznatků o nepříteli. Nastřádané a zpracované informace se posílají jiným štábům, funkčně vyšším, nižším i stejně postaveným. Každý štáb tak dostává zprávy o nepříteli z vlastních zdrojů a od jiných štábů.

Jestliže některá vojenská jednotka utrpí porážku kvůli chabým znalostem o protivníku, nemůže se velící důstojník a jeho náčelník štábu na nedostatek informací vymlouvat. Nejdůležitějším úkolem každého velitele a náčelníka štábu je zajistit fungování vlastního informačního zdroje, nečekat na zprávy odjinud a varovat své jednotky i jim nadřízený štáb před každým hrozícím nebezpečím.

Specnaz jako jedna z podob sovětské vojenské rozvědky plní průzkumné a výzvědné funkce.

Výrazem Specnaz se označují přepadové oddíly rozvědky jejichž činnost v sobě spojuje prvky špionáže, terorismu a rozsáhlých partyzánských akcí. Příslušníky útvarů Specnaz jsou lidé nejrůznějšího původu a zaměření - tajní agenti, které sovětská vojenská rozvědka najímá mezi cizinci a pověřuje výzvědnými a teroristickými akcemi, speciální jednotky sestavené z nejlepších sportovců celého státu a jednotky obyčejných, ale pečlivě vybraných a kvalitně vycvičených vojáků. Na čím vyšší úrovni se daný štáb nachází, tím více jednotek Specnaz má k dispozici a tím víc specialistů je v jejich řadách.

Označení Specnaz je zkratkovým slovem, vytvořeným z termínu specialnoje naznačeniye, zvláštní určení. Specnaz se liší od jiných forem rozvědky tím, že důležité nepřátelské cíle nejen vyhledává, nýbrž je přímo atakuje a ničí.

Specnaz má dlouhou historii, během níž se střídala úspěšná a neslavná období. Po druhé světové válce přišla doba stagnace, ale s rozmístěním taktických jaderných zbraní na Západě v polovině padesátých let nastala nová éra. Sovětské armádě, která se odjakživa připravovala na osvobozovací války na cizím území, postavil soudobý vývoj do cesty nepřekonatelnou překážku. Sovětská strategie se mohla nadále ubírat odzkoušenou cestou pouze za předpokladu, že se podaří najít způsob, jak sovětským vojskům odstranit z cesty západní taktické jaderné zbraně, aniž by z nepřátelského území vznikla nukleární poušť.

Destrukci taktických jaderných zbraní, které znemožňují sovětskou agresi či ji odebírají smysl, musí nutně předcházet zjištění, kde se tyto zbraně nacházejí. To samo o sobě představuje nesmírný problém. Není složité rakety, letadla a jaderné hlavice zamaskovat. Místo skutečných zbraní může nepřítel rozmístit atrapy, odlákat pozornost sovětské rozvědky a skutečný nukleární potenciál dobře skrýt.

Sovětské nejvyšší velení muselo tudíž způsobilý způsob, jak lokalizovat jadernou výzbroj a přiblížit se k ní na vzdálenost, z níž se dá jednoznačně zodpovědět otázka, jedná-li se o pravé zbraně, nebo umně zhotovené napodobeniny I když se podaří včas objevit dostatek jaderných baterií, problém vyřešen není. Přenos zpráv od průzkumných jednotek ke štábům, analýza získaných informací a příprava náležité akce, to vše vyžaduje dobu, během níž může baterie několikrát změnit stanoviště. Bylo tedy nutno vytvořit síly které vyhledají a okamžitě zničí jaderné zbraně, a to za války nebo těsně před jejím vypuknutím.

Specnaz byl a je přesně takovým nástrojem, který dovoluje velícím důstojníkům na armádní a vyšší úrovni samostatně lokalizovat a na místě ničit nejnebezpečnější zbraně nepřítel.

Dokáže Specnaz vystopovat a rozbít úplně všechny jaderné hlavice nepřítel? Bezesporu nikoliv Co s tím? Řešení je prosté. Specnaz musí vynaložit veškeré úsilí k vyhledávání a neutralizaci jaderné výzbroje nepřítel. Ta představuje ostré zuby státu, které je třeba vyrazit prvním úderem, nejlépe ještě před začátkem souboje. Ukáže-li se však, že první ranou všechny zuby vyrazit nelze, musí být útok veden kromě čelistí i na mozek a nervovou soustavu státu.

Oním mozkiem rozumíme nejvlivnější státníky a politiky V tomto smyslu považujeme předáky opozičních stran za stejně vážné kandidáty likvidace jako činitele strany vládnoucí. Opozice znamená záložní mozek státu. Postrádalo by smysl ničení hlavního systému rozhodování, kdyby záložní systém nerušeně fungoval dál. Symbolem mozku označujeme také vedoucí armádní kádry, policejní šéfy, nejvyšší církevní hodnostáře, odborové předáky a vůbec každého, kdo v kritickém okamžiku dokáže oslovit národ a je národu dobře znám.

Nervovou soustavou státu chápeme nejvýznamnější uzly a pojítka lodních a vojenských komunikačních zařízení, komerční spojové organizace, hlavní rozhlasové stanice a televizní studia.

Stěží půjde zničit mozek, nervovou soustavu a zuby najednou, ale úder všem třem nejdůležitějším orgánům by podle názoru sovětských velitelů podstatně omezil možnosti znepřátelené země v případě války, zejména v její úvodní a nejcitlivější fázi. Z některých raket nezbude nic, jiné neodletí, protože se nenajde nikdo kompetentní k jejich odpálení, případně rozkaz ke startu rakety neprojde porušenou komunikační sítí.

Po aklimatizaci útvaru Specnaz ve sféře svého působení a po odzkoušení potenciálu při řadě cvičení přišlo sovětské

nejvyšší velení s myšlenkou, že Specnaz lze úspěšně využít kromě taktických i proti strategickým zařízením, podmořským a leteckým základnám, zbrojním skladům a odpalovacím polygonům.

Sovětské vůdce si uvědomili, že jednotky zvláštního určení lze nasadit i proti srdci a krevnímu oběhu země, totiž zdrojům energie a prostředkům její distribuce, elektrárnám, trafostanicím, elektrickému vedení, ropovodům, plynovodům a rafineriím ropy. Vyřadit z činnosti několik důležitých elektráren by znamenalo uvrhnout nepřítele do katastrofální situace. Nezhaslo by jen světlo. Ztichly by továrny, nejezdily by výtahy, vypověděla by služba mrazící zařízení v nemocnicích a krev v nich uložená by se začala srážet, nefungovaly by čerpací stanice, stály by vlaky a nepracovaly počítače.

I z krátkého výčtu funkcí plyne, že sovětská vojenská rozvědka (GRU) a její integrální součást Specnaz jsou čímsi víc než očima a ušima sovětské armády. Jako specializovaná odnož GRU má Specnaz především působit za války a v posledních hodinách před jejím vzplanutím. V míru ovšem nezahálí. Nežrídka se setkávám s názorem, že hovoříme-li v širším kontextu o terorismu, hovoříme o KGB. To je omyl. Existují tři dobré důvody proč Specnaz spadá pod GRU a ne pod KGB. Jednak ten, že vyjmout GRU a Specnaz z rámce sovětské armády by znamenalo totéž, co zavázat svalovci oči, zacpat mu uši, umrtvit mu další důležité orgány a vést ho do souboje podle pokynů člověka stojícího opodál. Sovětské pohlaví něco podobného nejednou zkusilo, a vždy dopadli bídně. Informacím od tajné policie ustavičně scházela přesnost a pohotovost, kvalita i kvantita. Úkony slepého obra se podle toho mijely účinkem.

Za druhé, kdyby funkce GRU a zvláštních útvarů převzala KGB, směl by při tragických událostech (v příslušné situaci nevyhnutelných) každý sovětský velící důstojník a náčelník štábu tvrdit, že neměl o nepříteli dostatek informací, že například nedaleké významné letiště či raketový útvar nezničily jednotky KGB. Ačkoli zničit všechna letiště, všechny raketové útvary a všechna velitelská stanoviště prakticky nelze, neboť informační tok v bojových situacích vždycky vázne, byly by tyto stesky naprosto oprávněné. Velícího důstojníka, který obdrží zprávu o nepříteli, zajímají tisíce doplňujících otázek, na něž neexistuje odpověď. Jediným východiskem je přenést na každého velitele zodpovědnost za shromažďování vlastních poznatků o nepříteli a vybavit ho potřebnými prostředky k odražení protivníka. Při nedostatku informací či neuspokojivém ničení určitých cílů pak padá vina pouze na něj a na náčelníka štábu. Oni sami musejí zajistit přísun zpráv o nepříteli a jejich náležitou interpretaci. Musejí zorganizovat své jednotky tak, aby dokázaly odstranit překážky, které nepřítel nastražil. Sovětské politické vedení, KGB i armádní činitelé se několikrát přesvědčili o tom, že jinudy cesta k vítězství nevede.

Za třetí má sovětská tajná policie KGB jiné funkce a jiné priority. Pomáhá si vlastním teroristickým aparátem, k němuž náleží podobný útvar jako Specnaz. Nazývá se Osnaz a pod vedením KGB řeší úkoly podobného charakteru. Sovětské vedení rází tezi, že u tajných bojových útvarů vede konkurence k lepším výsledkům než spolupráce.

Osnaz není téma, kterým se chci v této knížce zabývat. Jen zkušený důstojník KGB dokáže Osnaz popsat, zatímco já mám znalosti značně omezené. Ale stejně jako studie o Stalinovi nemůže neobsahovat odkaz na Hitlera, nemohu ani já Osnaz přehlédnout.

Termínu Osnaz se zpravidla užívá jen v tajných materiálech. V odtajněných dokumentech se vypisuje jako osoboje naznačené nebo zkracuje na ON. Písmena ON se pak stávají i součástí delších zkratk. DON například značí divizi Osnazu, OON odřad Osnazu.

Ruská adjektiva osobýj a specialnyj mají k sobě významově velmi blízko, a přece se liší. V textu se přidržím označení Osnaz a Specnaz, aniž bychom se pokoušeli o překlad. Útvary Osnaz zřejmě vznikly zároveň s nástupem komunistické diktatury. Již v prvních okamžicích existence sovětského státu narážíme na oddělení zvláštního určení. Označení Osnaz zastupovalo vojensko-teroristické útvary, přepadové jednotky, které byly zřízeny jako ochranný štít komunistické strany. Časem přešly pod tajnou policii, která změnila svůj název tak často a bezelstně, jako had svléká kůži. Jmenovala se postupně Čeka, VČeka, OGPU, NKVD, NKGB, MGB, MVD a KGB. Hadem však byla a hadem zůstane.

Ze skutečnosti, že Specnaz patří armádě a Osnaz tajné službě, pramení všechny ostatní rozdíly Specnaz operuje především proti vnějšímu nepříteli, zatímco Osnaz zasahuje na vlastním území a proti vlastním občanům. Podstata činnosti obou útvarů se neliší, ale sovětské vedení spoléhá spíše na kladný vliv silného konkurenčního pnutí mezi armádou a tajnou policií než na jejich vzájemnou spolupráci.

DĚJINY ÚTVARU SPECNAZ

Výkladu dějin útvarů Specnaz napomůže pohled na anglický parlament časů Jindřicha VIII. Poslanec parlamentu Thomas More vydal roku 1516 vynikající spis Utopie. Srozumitelně a přesvědčivě v něm vystihuje, jak snadno lze nastolit společnost univerzální spravedlnosti, jak neblahé jsou však následky takového činu. More nastiňuje obraz komunity kde není místo pro soukromé vlastnictví a vše řídí stát. Stát Utopie je dokonale netečný k okolnímu světu a stejně dokonale vládne úřednická třída jeho obyvatelům. Nejvyšší panovník zastává doživotní funkci. Vojsko a část populace vynakládají nezměrné úsilí na hloubení kanálu, který oddělí zemi na poloostrově od zbytku světa. Na ostrově se zavádí otroctví, ale ani lidé, kterým se jho vyhne, nežijí důstojněji než otroci. Neexistují příbytky v osobním vlastnictví, takže každý může kdykoli vcházet do libovolného domu. Systém nabývá horší podoby než dnešní předpisy v sovětské armádě, kdy ubytovací prostor jedné roty zůstává příslušníkům jiné roty nepřístupný.

Utopický režim připomíná sovětský koncentrační tábor. V Utopii je pochopitelně předepsáno, kdy se vstává (čtyři hodiny ráno), kdy se chodí spát a kolik minut denně se odpočívá. Každý den začíná veřejným kázáním. Cestuje se s pasem, který nese podpis velkého panovníka. Kdo je přistižen mimo vlastní okrsek bez pasu, podstupuje krutý trest jako zběh. Obyvatelstvo se navzájem bedlivě sleduje, jeden z druhého nespouští oči.

Thomas More s jemným anglickým humorem naznačuje, jak vede Utopie válku. Všichni obyvatelé Utopie, muži i ženy

prodělávají výcvik. Utopie se účastní jen spravedlivých obranných válek a samozřejmě osvobozuje jiné národy. Lid Utopie si vyhrazuje právo a povinnost zřizovat spravedlivý režim i v okolních zemích. Mnozí sousedé si již užívají svobody, ale v čele jejich států nestojí místní panovníci, nýbrž správcové z Utopie. Osvobození jiných národů se děje ve jménu humanismu. Thomas More ovšem neříká, co humanismus je. Spojenci Utopie výměnou za vojenskou pomoc zotročují obyvatelstvo okolních států.

Utopie vyvolává spory a rozbroje v zemích, které se odsud osvobození nedočkaly. Kdo v takové zemi vyzývá k porobě Utopii, může se těšit na tučnou odměnu. Kdo však volá lid do zbraně proti Utopii, nemůže čekat víc než otroctví, zabor majetku a jeho rozdělení kapitulantům a kolaborantům.

Agenti Utopie vyvěšují před vypuknutím války na vybraných místech vyhlášky o odměně za zabití krále. Vychází seznam dalších lidí, na jejichž hlavy jsou vypsány ohromné peníze. Přímým důsledkem opatření je všeobecná podezřívavost, která v nepřátelské zemi zavládne. Thomas More se věnuje popisu válečných lší jen jednou, zato však v nejdůležitějším okamžiku:

Když bitka zuří nejvíce, skupina obzvláště vybraných mládenců, kteří si přísahali věrnost, doráží na nenáviděného vojévůdce. Všelijak dotírají, tu útoky zpředu, tu ze zálohy, občas střílejí z luků, jindy zápasí rukama holýma. Vrážejí do soka klín, jehož hrot neztrácí ostří, neboť znavené bojovníky střídají noví. Nakonec vojévůdce zemře čili upadne v zajetí, nespasí-li kůži útekem.

Právě o skupinách obzvláště vybraných mládenců chci vyprávět v této knize.

Čtyři stovky let po sepsání Utopie se úděsná proroctví moudrého Angličana proměnila v realitu. V Rusku se zdařil pokus o vytvoření univerzálně spravedlivé společnosti. Četl jsem strašidelné předpovědi Thomase Mora ještě jako dítě. Už tehdy na mě silně působily mimořádně reálné představy o Utopii a nepřehlédnutelné paralely s vývojem v Sovětském svazu - prostoru, kde všechna města vypadala stejně, kde lidé nevěděli nic o dění v zahraničí, chodili takřka jednotně oblékáni a tak podobně. More se zmiňuje i o situaci lidí, kteří smýšlejí jinak. V Utopii se přičí zákonu, aby takoví lidé vystupovali na obranu přesvědčení.

Sovětský svaz je velmi liberální mutací Utopie, jakousi Utopií s lidskou tvář. Po Sovětském svazu se smí cestovat bez pasu a sovětsští úředníci nevládnou rodině tak jako jejich utopičtí kolegové, kteří určují počet mužů a žen v domácnosti a přesouvají nadbytečné osoby do domů a osad, kde se jich nedostává.

Komunisté mají před sebou ještě hromadu práce, než se jim podaří přivést společnost na úroveň Utopie. Vykonali ovšem mnohé, zejména v oblasti vojenství a především při vytváření skupin obzvláště vybraných mládenců.

Není bez zajímavosti, že takové skupiny se formovaly ještě před vznikem Rudé armády, před založením rudých gard a vůbec před říjnovou revolucí. Kořeny prorůstají k revolučnímu terorismu devatenáctého věku, kdy se scházely početné oddíly mladých lidí, ochotných páchat vraždy i sebevraždy ve jméno společnosti, která se čestně podělí o všechno. Mládenci, kteří se dali na zabíjení druhých a vystavovali sebe nebezpečí smrti, nedokázali chápat prostou pravdu, že nelze nastolit spravedlivý řád bez kontrolních mechanismů. Čím spravedlivější řád chce kdo vybudovat, tím dokonalejší musí být kontrola nad výrobou a spotřebou.

Řada vůdčích osobností Rudé armády pocházela z předrevolučních teroristických kruhů. Například jeden z vynikajících organizátorů Rudé armády Michail Frunze, jehož jméno dnes nese hlavní sovětská vojenská akademie, byl před revolucí dvakrát odsouzen k smrti. Dostat hrdelní trest nebylo tehdy vůbec snadné. Za vedení spolku, který chtěl silou svrhnout stávající režim, pykal Lenin pouhými třemi lety vyhnanství, v němž žil pohodlně, trávil čas honitbou i rybařením a otevřeně hlásal revoluci. Teroristku Věru Zasuličovou, která zavraždila provinčního gubernátora, soud zprostil viny. Ruský soud nebyl na státní moci závislý a dospěl k závěru, že pokud Zasuličová zabíjela z politických pohnutek, řídila se nejlepším vědomím a svědomím, pročez nelze spáchaný skutek považovat za zločin. A v tomto klimatu se Michailu Frunzemu podařilo propracovat ke dvěma absolutním trestům! Ani jeden samozřejmě nebyl vykonán. V obou případech došlo ke zmírnění rozsudku na vyhnanství, z něhož Frunzemu nečinilo valné potíže uprchnout. Právě v exilu Frunze shromáždil myšlenkově blízké lidi do okruhu, který nazval Vojenskou akademií. Vznikla skutečná škola pro teroristy a z ní vzešla první strategie, kterou se řídily ozbrojené složky komunistické strany v případě vzpoury.

Uchopení moci bolševiky ukázalo především revolucionářům samotným, že neutralizovat rozlehlou zemi a dostat ji pod kontrolu se dá snadno a rychle. Jedinou podmínkou jsou skupiny obzvláště vybraných mládenců, schopných vyřadit z činnosti vládu, ochromit fungování pošt, nabourat telegrafní a telefonní spojení, případně obsadit železniční uzly a mosty v hlavním městě. Znehybnění centra znamená roztržštění protiakcí v okrajových oblastech, s nimiž se lze vypořádat později a postupně.

Frunze byl nepochybně skvělý teoretik i praktik válečnického umění včetně partyzánského způsobu boje a teroristických operací. Za občanské války velel armádě a několika frontům. Po odstavení Trockého převzal funkci lidového komisaře pro vojenské a námořní záležitosti. Během války provedl reorganizaci mohutných, ale špatně vedených partyzánských formací, přetavil je do podoby pravidelných divizí a armád a podřídil je přísně centralizované správě. Velel těmto formacím a zároveň posílal poměrně malé, ale spolehlivé a velmi mobilní jednotky do akcí v týlu nepřítel.

Občanská válka zuřila na velkém území. Všichni bojovníci byli neustále v pohybu, nevytvářely se stabilní fronty nýbrž nejrůznější uskupení, armády, samostatné oddíly a sbory. V praxi převažoval partyzánský způsob boje. Armády vznikaly z malých roztroušených oddílů a po bitvě se opět proměňovaly v samostatné jednotky, které pokračovaly v partyzánské válce.

Našeho tématu se netýká partyzánská válka jako celek, nýbrž bojové útvary pravidelné Rudé armády, vytvořené cíleně pro zákroky v týlu nepřítele. Takové útvary operovaly na proměnlivých frontách a v rámci různých armád. Neříkalo se jim tehdy Specnaz, ale měly v zásadě tentýž charakter. Význam pravidelných jednotek zaměřených na týl nepřítele nezdůrazňoval jen Frunze. Mezi jinými i Trockij, Stalin, Vorosilov a Tuchačevskij oceňovali, podporovali a široce využívali tuto strategii.

Revoluční boj proti kapitalistickým mocnostem začal ihned po nástupu bolševiků k moci. Když Rudá armáda osvobozovala nedotčená území a špěla k hranicím s jinými státy, množily se podvratné akce proti ní. Konec občanské války neznamenal konec souboje komunistů se sousedy. Konflikty se naopak vyhroutil, neboť ukončením občanské války se uvolnily ruce početným silám.

Prvním cílem revolučního hnutí se stalo Německo. Stojí za připomínku, že již v prosinci 1917 vycházely v Petrohradě komunistické noviny Die Fackel v nákladu 500 000 výtisků. V lednu roku 1918 se tamtéž zrodila komunistická organizace Spartak a v dubnu 1918 začal vycházet tiskový orgán Die Weltrevolution. Konečně v srpnu následujícího roku byl v Moskvě založen proslavený věstník německých komunistů Die rote Fahne.

Zároveň s prvními komunistickými seskupeními vznikaly teroristické bojové útvary německých komunistů. Podílely se na potlačení protikomunistického odporu ruských a ukrajinských sedláků. Potom se roku 1920 všechny útvary německých komunistů shromáždily v týlu Rudé armády na západní frontě. Rudá armáda se tehdy chystala k průlomům přes Polsko do Německa. V oficiální armádní pochodové písni Bud'onného pochodu se zpívalo Jde se na Varšavu, jde se na Berlín. . .

Podnitit revoluci v Německu ani osvobodit Polsko se toho roku bolševikům nepodařilo. Sovětské Rusko se ztěžka vzpamatovávalo z první světové války a hlavně z ničivé války občanské. Hlad, tyfus a zkáza se nesly krajinou. V roce 1923 však přišel další pokus o vyvolání revoluce v Německu. Sám Trockij v září žádal, aby byl zbaven všech stranických a vládních funkcí a jako obyčejný voják vyslán na barikády německé revoluce. Strana místo Trockého poslala jiné funkcionáře, mezi jinými například Josefa Unšlichta, tehdejšího místopředsedu tajné policie Čeka. Těsně před ilegálním odchodem do Německa přijal Unšlicht jmenování do funkce zástupce vedoucího protokolární správy dnešní GRU, totiž vojenské rozvědky.

Unšlicht obdržel úkol sestavit a vyzbrojit odřady, které měly provést ozbrojené povstání a státní převrat. Počítalo se rovněž se zřízením německé varianty Čeky, jejímž cílem by bylo vyhlazení buržoazie a odpůrců revoluce po převzetí moci. U příležitosti výročí velké říjnové revoluce měly dělnické masy vyjít do ulic a demonstrovat. Očekávalo se, že Unšlichtovy rudé stovky vyprovokují tahanice s policií, způsobí krveprolití a podnítí vážnější sváry. Pobouřené dělnictvo pak mělo uskutečnit všeobecné dělnické povstání. (1)

Vzhledem k nestabilitě soudobé německé společnosti, nepřítomnosti účinné armády, obecné nespokojenosti a běžnému výskytu násilností se nejednalo o nerealizovatelný plán. Historikové se kloní k názoru,

(1) Baianov, B.: Memoirs of a Secretary to Stalin, Tretja volna, 1980, ss. 67-69.

že Německo mělo k revoluci blízko. Role sovětské vojenské výzvědné služby a Unšlichtových teroristických bojůvek spočívala v pouhém nasměrování jiskry do sudu s prachem.

Z řady důvodů, proč plán nevyšel podle očekávání, čtenější dva nejdůležitější: neexistence společné hranice SSSR a Německa a rozkol v německé komunistické straně. Ukázalo se, že bez společné hranice narazí průnik sovětských rozvracečů do Německa na vážné překážky. Stalin si toho byl dobře vědom a neustále usiloval o rozdrobení Polska tak, aby sovětské a německé území bezprostředně sousedilo. Snahu úspěšně završil roku 1939, ale tehdy už šlo o riskantní krok, neboť Německo získalo příležitost SSSR bez varování napadnout. O dvě léta později se tak i stalo. Bez společné hranice však Stalin nemohl pomýšlet na průnik do Evropy.

I roztržka v Komunistické straně Německa způsobila dalekosáhlé komplikace. Jedno křídlo razilo politiku podřízenosti Kominterně a potažmo sovětskému politbyru, druhé s ní nesouhlasilo. Zinovjeva tato situace mimořádně rozzlobila, takže v politbyru navrhl postavit Maslova (jednoho z členů odbojného křídla německých komunistů - pozn. aut.) před ultimátum: Buď shrábne slušné peníze, vystoupí ze strany a odjede z Německa, anebo Unšlicht dostane pokyn k jeho likvidaci. (2)

Přípravám na revoluci v Německu se jako vejce vejci podobaly události v dalších zemích. Například v září 1923 začaly v Bulharsku rozdmýčkovat třenice teroristické skupiny složené z Bulharů i Rusů a cvičené v SSSR. Bulharsko bylo k proměně v zemi všeobecného zmatku a násilí náchylné. Revoluce ovšem neuspěla a její osnovatelé prchli do Sovětského svazu. Rok a půl nato (v září 1925) se pokus opakoval. Neznámí pachatelé tenkrát ve snaze zabít cara a celou vládu uskutečnili ničivý výbuch v hlavní sofijské katedrále. Car Boris III. atentát jako zázrakem přežil. Pokusy o destabilizaci Bulharska teroristickými činy pokračovaly až do roku 1944, kdy zemi obsadila Rudá armáda. Dalším zázrakem bylo, že tehdy útoky na přední činitele ustaly. Teror se ovšem obrátil proti obyvatelstvu a zemi jako celku. Bulharský terorismus potom překročil hranice země a dal o sobě vědět v západoevropských ulicích.

(2) Tamtéž, str. 68.

Teroristické operace ve Finsku se úzce váží ke jménu finského komunisty Otto Kuusinen, vůdčí osobnosti komunistické revolty ve Finsku roku 1918. Po porážce revoluce unikl Kuusinen do Moskvy ale brzy se vrátil do Finska a působil v ilegilitě. Roku 1921 pod hrozbou uvěznění znovu uprchl do Moskvy, začal spolupracovat se sovětskou vojenskou rozvědkou a připravovat svržení demokracie ve Finsku a dalších zemích. Kuusinen zaznamenal několik

pozoruhodných úspěchů. V polovině třicátých let byl povýšen na zástupce šéfa rozvědky která se tehdy nazývala Razvedupr, a vybudoval účinnou špionážní síť ve skandinávských státech. Současně řídil výcvik vojenských jednotek, které měly v těchto zemích provádět teroristické útoky. Již v létě 1918 byla v Petrohradě založena škola pro příslušníky Rudé armády Finska. Později se v ní zaučovali důstojníci dalších rudých armád a stala se Mezinárodní vojenskou školou - ústavem pro vyšší vzdělávání teroristů.

Jakmile odezněla občanská válka, věnoval se Kuusinen nelegálním akcím na finském území a péči o nejlepší útvary finských komunistů. Po invazi Rudé armády do Finska v roce 1939 se prohlásil ministerským předsedou a ministrem zahraničních věcí Finské demokratické republiky. V loutkové vládě měl po svém boku Mauriho Rosenberga z GRU jako místopředsedu vlády Axela Antilu jako ministra obrany a vyšetřovatele NKVD Tuure Lekhena jako ministra vnitra. Finský národ však zdvihl takovou vlnu odporu, že trapný pokus o nastolení lidovlády skončil krachem.

Zde stojí za zmínku kuriózní historická skutečnost. Když finští komunisté sestavili na sovětském území pochybnou vládu a šli do války proti vlastní zemi, vznikly ve Finsku dobrovolné formace Rusů, které se pustily do boje proti svým a finským komunistům. Prominentním členem jedné skupiny byl Boris Bažanov, bývalý Stalinův osobní tajemník, který emigroval na Západ.

Nepovedený nájezd Otto Kuusineny na trůn komunistického Finska neznamenal konec jeho aktivit. Po úspěších v GRU se etabloval v Oddělení správních orgánů Ústředního výboru KSSS, instituci dohlížející na chod špionážních a teroristických organizací v Sovětském svazu, jakož i věznic, internačních táborů, soudů a tak dále. Od roku 1957 do konce života (1964) požíval postavení jednoho z nejmočnějších mužů Sovětského svazu jako člen politbyra a zároveň tajemník Ústředního výboru komunistické strany SSSR. V moskevské čtvrti Chodynki, kde sídlí GRU, nese jméno Otty Kuusineny jedna z rušnějších ulic.

V průběhu občanské války a po ní se formovaly a v praxi uplatňovaly také útvary polské. Protikomunistická vystoupení v Moskvě, Tambovu a Jaroslavi potlačoval například

1. revoluční pluk Rudá Varšava. Podobnými úkoly pověřovali komunisté i pluky jugoslávské, československé, maďarské, rumunské, rakouské a další. Po občanské válce se stala tato seskupení východiskem pro najímání zvěďů a základem podvrtných bojových oddílů, které měly operovat na území kapitalistických zemí. Skupina maďarských komunistických teroristů pod vedením Ference Krjuga například přepadala za občanské války ruské statkáře, za druhé světové války pak Krjug velel útvaru zvláštního určení, který působil v Maďarsku.

Kromě oddílů bojovníků-internacionalistů, osob cizího původu, se zakládaly i skupiny se zahraniční působností, které sestávaly zcela nebo valnou většinou ze sovětských občanů. Mezi generalitou armády a tajné policie vřel svár o to, do čí kompetence přejdou.

2. srpna 1930 byl při cvičení ve voroněžské oblasti proveden výsadek menšího komanda, které mělo udeřit do týla imaginárního nepřítele. Toto datum podle oficiální tradice odpovídá vzniku sovětských paradesantních útvarů. Je to však zároveň den, kdy se zrodil Specnaz. Výsadekové vojsko a útvary zvláštního určení prodělávaly pak značně souběžný vývoj. V určitých okamžicích se Specnaz vymkl z rukou vojenské rozvědky a dostal se pod kontrolu výsadekového vojska, jindy se parašutisté omezili na administrativní správu a ponechali operační řízení vojenské rozvědky. Vývoj, kterým Specnaz prošel v následujících třiceti letech, nelze pojímat odděleně od dějin výsadekového vojska.

Rok 1930 značí počátek systematické pozornosti výsadekářům. O rok později byly z jejich separátních oddílů utvořeny prapory a krátce nato pluky. V roce 1933 vznikla při leningradském vojenském okruhu brigáda Osnaz, která se skládala z výsadekového praporu, pěšího praporu, dělostřeleckého oddílu a tří leteckých eskader. V armádě se ovšem příliš neuplatnila, neboť byla při své velikosti špatně ovladatelná a spadala pod pravomoc NKVD, nikoli GRU. Po dlouhých diskusích došlo k její přeměně na paradesantní brigádu a úplnému přechodu do sféry armádního vlivu.

Výsadeková vojska nesoucí souhrnné označení VDV, disponovala dopravními letouny, výsadekovými pluky a brigádami, eskadrami těžkých bombardérů a samostatnými průzkumnými jednotkami. Právě tyto průzkumné jednotky jsou předmětem našeho zájmu. Nevíme, kolik jich původně bylo a kolik měly členů. O jejich taktické přípravě a výcviku existují jen útržkovitá svědectví. Je však známo, že jedno z výcvikových středisek se nacházelo v Kyjevě. Pracovalo tajně pod maskou parašutistického klubu, přičemž se výhradně řídilo pokyny GRU. Školilo i značný počet žen. Při pravidelných cvičeních se průzkumné jednotky vysazovaly v týlu nepřítele a útočily na velitelská stanoviště, štáby, spojovací uzly a zařízení. Teroristické metody již dosahovaly vysokého stupně dokonalosti. Například byla vynalezena zvláštní mina na ničení mostů, po nichž projíždí vlak. Mosty se vždy hlídají obzvlášť obezřetně, a tak odborníci z rozvědky a z Ženíjního ředitelství Rudé armády vymysleli minu, která se položí na trať několik kilometrů před mostem. Projíždějící souprava ji nabere, ale mina detonuje až v okamžiku, kdy vlak najede na most.

O rozsahu VDV hovoří počty vysazených parašutistů. Při cvičení v roce 1934 seskočilo současně 900 mužů, při kyjevských manévrech v roce následujícím 1188 mužů a v Bělorusku v roce 1936 se uskutečnil výsadek 1 800 členů zvláštních jednotek. V moskevském vojenském okruhu proběhl téhož roku přesun celé 84. pěší divize vzdušnou cestou. Velké útoky výsadekových jednotek vždy doprovázely v okolních prostorech seskoky komand, která plnila zabezpečovací a výzvědné úkoly.

Roku 1938 disponoval Sovětský svaz šesti výsadekovými brigádami o síle 18 000 mužů. Tento údaj je ovšem zavádějící, protože nebere v úvahu sílu separátních průzkumných jednotek, jejichž počty nejsou známy. Parašutisté se nepřipravovali jen v Rudé armádě, nýbrž i v klubech, vystupujících jako civilní. V roce 1934 měly tyto kluby 400 parašutistických věží, z nichž provedli jejich členové půl milionu seskoků, než přistoupili k nácviku z letadel a balonů. Četní západní historikové odhadují, že Sovětský svaz vstoupil do druhé světové války s jedním milionem vyškolených lidí, kteří mohli být nasazeni jako parašutisté běžných výsadekových jednotek nebo speciálních útvarů.

Trvalý a úporný spor vedli šéfové generálního štábu Rudé armády o to, na kterém území mají zvláštní oddíly

operovat. Na území nepřátelském či na území Sovětského svazu, bude-li stát napaden?

Obě strategie zůstávaly po jistou dobu živé. Oddíly byly zaškolovány k akcím na vlastním teritoriu i v areálu nepřítele. Konaly se vážné přípravy na střet s nepřítelem v západních oblastech Sovětského svazu. Tvořily se první partyzánské útvary z pečlivě vybraných a prověřených osob. Partyzáni zůstávali ve svých městech a vesnicích, ale absolvovali pravidelný výcvik a byli neustále připraveni k odchodu do lesů. V míru sestávaly tyto útvary jen z velitelů a specialistů, ale za války se předpokládala jejich proměna v několikatisícové formace, které se zapojí do velkoplošných partyzánských operací. V předem vytipovaných lokalitách se pro ně připravovaly úkryty, zbraně, střelivo, spojovací materiál a další potřebná technika.

Kromě partyzánů, kteří měli odejít do lesů, se z řad místního obyvatelstva rekrutovali i členové průzkumných jednotek a přepadových komand. Místní lidé byli však většinou vedeni k tomu, aby se podvolili nepříteli, případně pro něj pracovali a později napomáhali teroristickým akcím uvnitř nepřátelských posádek. Pro usnadnění činnosti partyzánů a teroristů vyrůstaly již v době míru tajné zásobárny, komunikace, shromaždiště, nemocnice, velitelská stanoviště, ba celé zbrojovky.

Vytvářely se takzvané destrukční zóny, nazývané pásmo smrti. Byl to pruh podél západní hranice Sovětského svazu o šířce 100 až 250 kilometrů. Naprosto všechny mosty, železniční depa, tunely vodojemy a elektrárny v tomto pásmu podléhaly v případě konfliktu plánu na destrukci trhavinami. I železniční a silniční násypy spojovací technika, telefonní vedení, všechno bylo připraveno na vyhození do povětří.

Za pásmem smrti přicházela na řadu Stalinova linie, řetězec výborně opevněných obranných opěrných bodů. Generální štáb spoléhal na to, že nepřítel, kterého vyčerpá pochod rozlehlými minovými poli a překonávání pevných překážek, upadne do pasti této opevněné linie. Přitom měli jeho tyl neustále napadat partyzáni.

Byl to vynikající obranný systém. S ohledem na velikost země a nekvalitní silniční síť mohl zajistit neprostupnost sovětského teritoria. V roce 1939 ovšem došlo k podpisu paktu Ribbentrop-Molotov. Pakt signalizoval neúměrnou expanzi sovětské vojenské síly. Všechno, co souviselo s obranou, vzalo za své, zatímco ofenzivní akce nabraly spád. Expandovala sovětská sabotážní vojska a především výsadkové jednotky. V dubnu 1941 vzniklo pět výsadkových sborů. Všechny zaujaly místo v prvním strategickém sledu Rudé armády, tři v ústretě Německu a dva Rumunsku. Posledně jmenované představovaly pro Němce větší nebezpečí než tři ostatní, neboť vysazení sboru v Rumunsku a zastavení dodávek ropy do Německa - byť dočasné - by znamenalo pro Německo konec války.

Pět výsadkových sborů bylo víc, než kolik měly ostatní státy světa dohromady. Stalinovi však nestačily. Plán, který došel uskutečnění v srpnu a září 1941, počítal s dalšími pěti sbory. Při obranné válce však Stalinovi nebylo pět původních, ani pět nových sborů nic platných. Veškerá obhajoba Stalinových obranných plánů troskotá na neschopnosti vysvětlit, k čemu mělo sloužit pět (ne-li deset) výsadkových sborů při defenzivní válce.

Při válce na vlastním území je mnohem snazší zanechat na ústupu ukryté partyzánské síly či celé bojové formace, než je později vysazovat s padákem. Stalin ovšem takové formace zrušil, z čehož plyne jediný závěr: zřídil výsadkové sbory záměrně k seskokům na cizích teritoriích.

Současné s rapidním rozmachem výsadkových sil nastal stejně rychlý rozvoj speciálních průzkumných jednotek určených k operacím na nepřátelském území.

Význačný britský stratég a historik B. H. Liddell Hart, který se tímto dějinným obdobím zabývá, poukazuje na Hitlerův strach ze Stalinových záměrů, strach z fatálního ruského úderu do zad.(3) Sovětská opatření v červnu 1940 skutečně vyvolala zvýšenou nervozitu německého nejvyššího velení. Německo tehdy upíralo všechny síly do akce proti Francii a Sovětský svaz přesouval vojska do Pobaltí a Besarábie. Činily se zejména výsadkové jednotky V červnu 1940 provedla 214. výsadková brigáda seskok s cílem obsadit několik menších letišť v okolí litevského města Šiauliai necelých 100 km od hranic Východního Pruska. V témže měsíci se 201. a 204. výsadková brigáda snesla na Besarábii, aby obsadila města Izmail a Bolgrad, ne příliš vzdálená od

(3) Strategy. The Indirect Approach. s. 241.

ploješťských ropných polí. Co by Stalin dělal, kdyby německá armáda pronikla dál do severní Afriky a na Britské ostrovy?

Je snadno pochopitelné, že v následujícím měsíci, červenci 1940, se Hitler rozhodl připravit válku proti SSSR. Nemohl se dost dobře vysunout z evropského kontinentu do Británie a Afriky a pustit z hlavy Stalina s jeho obrovskou armádou a nebezpečnými výsadkáři, kteří se nehodili k ničemu jinému než dalekosáhlé ofenzivě.

Hitler správně rozpoznal Stalinovy plány, jak plyne i z dopisu Mussolinimu z 21. června 1941.(4) Můžeme Hitlerovi věřit? V tomto případě zřejmě ano. Dopis byl soukromý a za Hitlerova života nedošlo k jeho zveřejnění. Je zajímavé, že opakuje myšlenku, kterou Stalin vyslovil na tajném zasedání Ústředního výboru. Kromě toho prohlásil Stalin na XVIII. sjezdu komunistické strany o Francii a Británii: V jejich politice nevměšování lze vystopovat snahu a přání nebránit agresorům v provádění špinavostí. . . nebránit, dejme tomu, Německu, aby uvízlo v celoevropských záležitostech a bylo zataženo do války... nechat všechny účastníky války utopit v bitevním bahništi, v tichosti je k tomu pobídnout, nechat je unavit a potom, až budou dostatečně oslabeni, vstoupit do arény s čerstvými silami, samozřejmě ve jménu míru, a nadiktovat vlastní podmínky poznamenaným účastníkům války.(5) Stalin opět přisoudil jiným pohnutky, které provázely jeho vlastní ctižádostivé cíle. Chtěl nechat vyčerpát Evropu. A Hitler to prohlédl. Jenomže prohlédl příliš pozdě. Měl prohlédnout před podpisem paktu.

Hitler ovšem dokázal nabourat Stalinovy plány tím, že souboj sám začal. Gigantické sovětské síly určené k osvobození sousedů Ruska neměly v obranné válce proti Německu co na práci. Výsadkové sbory byly využity jako běžná pěchota proti postupujícím německým tankům. Útvary parašutistů musely stejně jako speciální komanda

ustoupit do zázemí nebo začít kopat zákopy. Daly se využít v týlu nepřítele, ne však na jeho území, nýbrž na okupovaném území sovětském.

Přestavba celé rudoarmejské filozofie, která vycházela z útočného pojetí boje na cizím teritoriu, byla velmi bolestná, ale poměrně svižná. Za šest měsíců se Rudá armáda naučila bránit a o rok později přešla do

(4) Nemohu si dovolit déle čekat, protože nevidím způsob, jak by mohlo nebezpečí pominout... Koncentrace sovětských sil je značná. . . Všechny sovětské ozbrojené síly stojí na naší hranici. Je docela možné, že se Rusko pokusí rozbít rumunská ropná pole. SJ

(5) Pravda, 1. března 1939

ofenzívy. Od té doby se všechno dařilo a Rudá armáda, jako stvořená k útočným operacím, začala vítězit.

Proces reorganizace ozbrojených sil zasáhl všechny druhy vojsk včetně zvláštních útvarů. Počátkem roku 1942 fungovalo v Rudé armádě třináct gardových praporů Specnaz určených k operacím v týlu nepřítele a jedna gardová ženijní brigáda Specnaz o pěti praporech.(6) Počet samostatných praporů přesně odpovídal počtu bojových frontů. Pod velení každého frontu spadal jeden prapor. Jedna gardová brigáda Specnaz zůstala k dispozici nejvyššímu veliteli ozbrojených sil a směla být nasazena pouze se Stalinovým osobním svolením v nejkritičtějších situacích.

Pro utajení skutečného názvu Specnaz dostaly samostatné gardové prapory a brigáda krycí jméno gardová minérie. Toliko velmi omezený okruh lidí věděl, co se pod tímto označením skrývá.

V rámci velitelství zpravodajské služby každého frontu byla ustavena zvláštní oddělení rozvědky, která měla řídit práci gardových minérů. Zvláštní oddělení rozvědky začala časem najímat agenty Specnaz na území obsazeném nepřítelem. Jejich úkolem bylo poskytnout podpory minérům, kteří pronikali do týla. Dodatečně dostalo každé zvláštní oddělení rozvědky k dispozici průzkumné družstvo Specnaz, které mělo agenty najímat.

V čele gardové brigády Specnaz stál vynikající sovětský odborník na boj v týlu nepřítele, plukovník a později generálporučík Moše Joffe.

Útvarů zvláštního určení velmi rychle přibývalo. V odtajněných dokumentech nacházíme zmínky o 16. a 33. ženijní brigádě Specnaz. Kromě oddílů operujících za nepřátelskými liniemi se vyskytovaly jednotky různého jiného určení, například rádiové prapory pro ničení nepřátelských rádiových pojítek. Ty zároveň šířily dezinformace a zjišťovaly, kde se nacházejí nepřátelské štáby a spojovací uzly, a tak usnadňovaly práci teroristickým formacím Specnaz.

Minérské operace se vyznačovaly nebezpečností a účinností. Někdy zasahovaly malé skupiny, jindy docházelo ke spolupráci s partyzány. Ze společných akcí měly prospěch obě strany. Minérie učila partyzány dovednostem při kladení min, seznamovali je se složitou technikou

(6) V Sovětské armádě lze titul gardový získat jen v boji. Výjimky tvoří určité formace, které titul obdrží při svém vzniku. Mezi ně náleží útvary Specnaz.

a vysvětlovali jim zásady moderní taktiky. Když se zdržovali u partyzánů, měli spolehlivý úkryt, ochranu a v případě potřeby lékařskou první pomoc. Partyzáni se výborně orientovali v okolí. Bylo to velmi šťastné spojení: partyzáni, kteří znali každý strom v lese, a prvotřídní pyrotechnika v rukou mistrů svého řemesla.

Gardová minérie většinou setrvala na scéně krátce, vykonali dobře a bez průtahů svou práci a znovu se ztratili do neznáma. Hlavním způsobem jejich dopravy za linie nepřítele byl seskok padákem. Vraceli se letadlem z tajných partyzánských polních letišť nebo pěšky skrze čelní linii nepřítele.

Největší ohlas během partyzánské války proti Německu si získaly dvě operace, které se uskutečnily koncem léta 1943. Partyzánské hnutí tehdy přešlo pod přísně centralizované vedení a díky práci útvarů Specnaz se naučilo nejnovějším bojovým metodám a technikám sabotáže.

Takřčená bitva o koleje trvala šest týdnů od srpna do září 1943. Začala v příznivém okamžiku, kdy sovětské síly rozprášily Němce při obranné bitvě u Kurska a náhle přešly do ofenzívy. Na podporu postupu byla podniknuta ohromná akce s cílem rozbít zásobovací trasy po nichž nepřítel přepravoval munici a pohonné hmoty vojskům a přesouval zálohy. Akce si vyžádala účast 167 partyzánských jednotek o úhrnné síle sta tisíc mužů. Všechny útvary Specnaz šly za nepřátelské linie na pomoc partyzánům. Vzduchem bylo partyzánům dopraveno přes 150 tun výbušnin, více než 150 km drátu a přes půl milionu náloží. Útvary zvláštního určení dostaly za úkol bedlivě dohlížet na náležitý chod operace. Samy pracovaly v nejnebezpečnějších a nejdůležitějších prostorech a jejich členové učili partyzánské jednotky správnému zacházení s výbušninami.

Bitva o koleje vypukla současně v areálu širokém 1 000 kilometrů a hlubokém přes 500 kilometrů. Za první noc na kolejích zaburácelo 42 000 výbuchů. Partyzánské aktivity každou další nocí narůstaly. Německé velení vyslalo na ochranu komunikací velmi početné síly, takže kromě vyletujících mostů a kolejnic se ozývaly mohutné přestřelky mezi německými vojáky a partyzány, kteří si klesli cestu k ničeným objektům. Během celé operace vyletělo do vzduchu 215 000 kolejnic, 836 vlakových souprav, 184 železničních a 556 silničních mostů. Vzalo za své i veliké množství nepřátelské techniky a střeliva.

Po vítězství v kolosální bitvě u Kurska pospíchala Rudá armáda k řece Dněpru a na několika místech ji překročila. Druhá rozsáhlá operace na podporu postupujících vojsk, která proběhla v týlu nepřítele pod názvem Koncert, byla namozce koncipována jako pokračování bitvy o koleje. V závěrečném stadiu předchozí operace se útvary zvláštního určení přesunuly do nových oblastí a vyčkávaly společně s partyzánskými jednotkami, které se bitvy o koleje neúčastnily. Jejich čas nadešel 19. září 1943, kdy začala operace Koncert. Bělorusko zaznamenalo onoho večera 19 903 explozí na kolejích. V noci na 26. září byly tratě poškozeny na 15 809 místech. Na operaci Koncert se podílely všechny

jednotky Specnaz a 193 jednotek partyzánských. Celkový počet účastníků se vyšplhal ke sto dvaceti tisícům. Akce pokračovala až do konce října. Údajně bylo zničeno 148 557 kolejnic a vykolejilo několik stovek vlaků s bojovníky, výzbrojí a municí. Sesuté mosty se také počítaly na stovky. Ačkoli trval nedostatek materiálu a v předvečer operace nedostali partyzáni více než 80 tun trhavin, skončil Koncert nebyvalým úspěchem.

Po vstupu Rudé armády na území sousedních států prošel Specnaz radikální reorganizací. Zachovány zůstaly samostatné průzkumné jednotky, průzkumná družstva, která najímala agenty pro teroristické akce, a samostatné rádiové prapory s dezinformačními úkoly. V sovětském vojenském tisku nacházíme o roli zvláštních výzvědných útvarů v poslední fázi války dostatek poznámek. Například v průběhu operace na Visle a Odře speciální skupiny z velitelství zpravodajské služby I. ukrajinského frontu vypátraly síť letišť a leteckých základů nepřítele, našly štáb 4. tankové armády a 17. armády XLVIII. tankového sboru a XLII. armádního sboru a nasbíraly množství dalších velmi cenných informací.

Oddíly gardových minérů Specnaz prošly přestavbou v pravidelné ženijní oddíly a jako takové se dočkaly konce války. Jen poměrně malý počet gardových minérů zůstal činný za nepřátelskými liniemi v Československu, Bulharsku a Jugoslávii. Takové opatření bylo ve své době správné. Hlavní terče operací útvarů zvláštního určení představovaly původně komunikace nepřítele. Jakmile ovšem Rudá armáda urychlila postup, zanikla potřeba vyhazovat do vzduchu mosty. Naopak nastala nutnost je obsazovat a chránit. Na tuto práci měla Rudá armáda samostatné přepadové brigády motorizovaných gardových ženijních vojsk, které ve spolupráci s předsunutými jednotkami obsazovaly důležité budovy a další objekty, čistily je od min a bránily, dokud nedorazily hlavní síly. Gardové formace Specnaz posilovaly tyto speciální ženijní brigády. Některé zachované gardové prapory Specnaz odešly na Dálný, kde v srpnu 1945 udeřily na japonskou armádu.

Nasazení útvarů Specnaz při mandžuské ofenzívě roku 1945 má pro nás mimořádnou zajímavost. Nejlépe totiž ilustruje, co se mělo stát s Německem, kdyby bývalo nezaútočilo na SSSR.

Platila japonsko-sovětská mírová smlouva. Japonsko ovšem vstoupilo do války s jinými státy a vyčerpalo své vojenské, hospodářské a další zdroje. Drželo rozsáhlá území se stovkami milionů obyvatel, kteří toužili po svobodě a brali za vděk podporu každého osvoboditele. Japonsko se nalézalo přesně v téže situaci, v jaké chtěl kdysi Stalin vidět Německo – s vojsky roztroušenými po rozlehlých teritoriích, nenáviděnými místní populací a vysílenými válkou.

Pod praporem míru a lidskosti tudíž Stalin zasadil nečekanou a drtivou ránu japonským ozbrojeným silám v Mandžusku a v Číně, přičemž porušil čtyři léta platnou smlouvu.

Z hlediska vzdálenosti a rychlosti provedení nesnese tato operace srovnání s žádnou jinou v dějinách. Sovětská vojska opanovala území, které se táhlo do šířky 5 000 kilometrů a hloubky 600 až 800 kilometrů. Operace se zúčastnilo přes půldruhého milionu vojáků, pět tisíc tanků a téměř čtyři tisíce letadel. Při bleskovém zákroku přišlo o život 84 000 japonských vojáků a dalších 593 000 upadlo do zajetí. Obrovské množství zbraní, munice a dalšího materiálu zůstalo v sovětských rukou.

Lze namítnout, že Japonsko již balancovalo nad propastí. To je pravda. V tom ovšem tkví sovětská strategie: zůstat neutrální, dokud nepřítel neztratí síly v boji s někým jiným, a potom zasadit bleskurychlý úder. Přesně tak byla rozplánována válka s Německem, přesně proto se nepočítalo s obrannými bariérami a pevnostmi. Proto v roce 1941 vzniklo deset výsadkových sborů.

Při mandžuské ofenzívě podaly oddíly Specnaz nejlepší výkon. Zvláštní průzkumné jednotky uskutečnily dvacet výsadek. Útvary Specnaz tichomořského loďstva se vylodily z ponorek a člunů. Některé útvary zvláštního určení překročily hranici pěšky, zmocnily se a japonských vozidel a využily je k plnění svých úkolů. Sovětské nejvyšší velení věnovalo zvýšenou pozornost železničním tunelům v pásmu I. dálnévýchodního frontu. Jejich obsazením pověřilo speciální skupiny, které nenápadně překonaly hranici, pozabíjely strážné, zpřetrhaly dráty vedoucí k náložím a držely tunely do příchodu hlavních sil.

Během ofenzívy vyzkoušely útvary Specnaz nový a velmi riskantní typ operace. Vyšší důstojníci GRU v hodnosti plukovníka až generál-majora se ujali malých oddílů. Tyto oddíly pak přistávaly na letištích nacházejících se nedaleko důležitých štábů japonské armády. Přítomnost sovětského plukovníka nebo generála hluboko v japonském týlu vyvolávala užaslé reakce japonského velení, vojska i místní populace. Dopravní letouny se sovětskými důstojníky provázela eskorta stíhaček, ale stíhači se brzy obraceli k základně a letadla s ochrannou četou, posádkou a vysokým důstojníkem přistávala sama. Sovětský důstojník potom žádal o setkání s japonským generálem, kterého vyzval, aby se japonská posádka vzdala. Nebyl přitom se svým oddílem nikým jistěn, neboť sovětská vojska se nacházela stovky kilometrů daleko a do konce války chyběly ještě týdny. Místní japonští velitelé si to však neuvědomovali. V několika zaznamenaných případech bez svolení nadřízených kapitulaci přijali. Vylepšení morálního stavu sovětských vojsk pak bylo nabíledni.

S koncem druhé světové války se na několik let vytratila praktická existence útvarů Specnaz. Reorganizace nakonec proběhla pod vedením několika generálů, kteří fanaticky lpěli na myšlence útvarů zvláštního určení. Jedním z nich byl Viktor Kondratěvič Charčenko, právem nazývaný otcem moderních útvarů Specnaz. Charčenko byl vynikající sportovec a zároveň teoretický i praktický znalec pyrotechniky. Roku 1938 ukončil Vojenskou elektrotechnickou akademii, která kromě výuky spojařů-specialistů vychovávala odborníky na problematiku destrukce budov a jiných cílů trhavinami. Od května 1942 zastával funkci náčelníka štábu samostatné gardové brigády Specnaz a v červnu se stal zástupcem jejího velitele. V červenci 1944 podstoupila jeho brigáda přestavbu na samostatnou gardovou motorizovanou brigádu.

Po válce pracoval Charčenko na generálním štábu. Napsal Stalinovi dopis, jehož základní myšlenkou bylo: Kdyby před válkou naši sportovci, z nichž sestávaly útvary Specnaz, bývali strávili určitý čas v Německu, Finsku, Polsku a

dalších zemích, mohli za války být nasazeni na nepřátelském území s větší pravděpodobností, že obstojí. Četní pozorovatelé v Sovětském svazu se domnívají, že Stalin skoncoval se sovětskou sportovní sebeizolací částečně v důsledku Charčenkova dopisu.

V roce 1948 ukončil Charčenko studia na Akademii generálního štábu. Od roku 1951 vedl Vědecko-výzkumný ústav ženijních vojsk. Za jeho řízení se uskutečnily význačné experimenty na pomoc vývoji nové ženijní techniky a výzbroje, zejména pro malé odřady sabotérů operujících za liniemi nepřítele.

V prvních poválečných letech se Charčenko usilovně snažil demonstrovat na nejvyšší úrovni nutnost pozvednout útvary Specnaz na novou technickou úroveň. Měl velice mnoho odpůrců, takže brzy upustil od dalších diskusí. Vybral z řad studentů ženijní akademie skupinu sportovců, které nadchl pro svou myšlenku, a začal je sám připravovat na plnění velmi náročných úkolů. Při jistém cvičení, kdy maršál Žukov nařídil provést skutečný jaderný výbuch a studovat chování vojsk v podmínkách velmi blízkých boji, se Charčenko rozhodl na vlastní riziko povolát své muže.

Starší důstojníci kromě generála Charčenkova se shodovali v tom, že manévry byly velmi poučné. Charčenko ovšem zdůraznil, že cvičení skutečné bojové situace neodpovídalo, neboť skupinka dobře vycvičených mužů se pohybovala blízko skladu jaderných náloží a měla nespočet příležitostí nálože zničit při transportu od skladu k polygonu. Navíc poukazoval na to, že důstojníci, kteří rozhodli o nasazení jaderných zbraní, mohli přijít o život dříve, než tato rozhodnutí učinili. Charčenko předložil důkazy svých tvrzení, ale valně s nimi neuspěl.

Opakoval tedy akci při dalších velkých cvičeních tak dlouho, až se trpělivost vyplatila. Nakonec dostal povolení k sestavení praporu, který měl operovat v týlu nepřítele a zaměřit se na jeho jaderné zbraně a velitelská stanoviště.

Prapor slavil úspěchy a podílel se rozhodující měrou na vzkříšení útvarů zvláštního určení. Všechny současné formace Specnaz vznikly nově, přičemž - na rozdíl od útvarů fungujících za války - nenesou titul gardových jednotek.(7)

(7) Charčenko pokračoval ve služebním postupu. Od roku 1961 byl zástupcem velitele a od února 1965 velitelem sovětských ženijních vojsk. Roku 1972 povýšil na maršála. Přestože dosáhl nejvyšších postů, nezapomínal, odkud vyšel, a často navštěvoval Olympijskou vesnici, hlavní výcvikové středisko Specnaz u Kirovogradu. Když roku 1975 utrpěl smrtelné zranění při zkouškách nové zbraně, zaznělo v oficiálních vyjádřeních rčení: zemřel při plnění služebních povinností. Tato formulace je nejvyšší poctou svého druhu v době míru. U kategorie sovětských důstojníků, k níž patřil Charčenko, se s ní setkáváme velmi zřídka.

BOJOVÉ JEDNOTKY

Specnaz jako celek se skládá ze tří stavebních prvků: bojových jednotek, jednotek profesionálních sportovců a sítě tajných agentů. Početně jsou bojové jednotky největší složkou. Sestávají ze zvlášť silných, zvlášť vytrvalých a zvlášť loajálních jedinců.

Výběrovému procesu napomáhá systém, který sovětská armáda aplikuje na všechny vojáky. Miliony branců procházejí pečlivým prověřovacím řízením dlouho před tím, než obléknou uniformu. Rozděluje se do kategorií podle politické spolehlivosti, stupně fyzického a mentálního vývoje, šíře politické angažovanosti a čistoty (v komunistickém slova smyslu), osobního a rodinného rejstříku. Sovětský voják netuší, do které kategorie patří, ani v podstatě neví, že nějaké kategorie existují. Je-li zařazen do vyšší kategorie než jeho vrstevníci, neznamená to automaticky že měl štěstí. Když přijde do nejnižší kategorie, odslouží si dva roky vojny u zapadlého pomocného praporu, kde nevládně disciplína a nehrozí dohled, nebo u jednotky, jejíž velitelé dávno utopili veškerou autoritu v lihu. Čím vyšší kategorie, tím obtížnější vojenská služba vojáka čeká.

Vojáci nejvyšší kategorie staví Kremelskou gardu, ostrahu státních spojů, pohraniční vojska, KGB a útvary Specnaz. Přináležet nejvyšší kategorii však ještě neznamená skončit v Kremlu či v brigádě zvláštního určení. Nejvýše postavení branci, vybraní místními vojenskými úřady, reprezentují nejlepší lidský materiál, z něhož si zákazník může vybrat. Zákazník se pak zařídí podle momentálních potřeb. Branci, kteří zákazníka nezaujmu, propadají níže a stávají se předmětem výběru zástupců dalšího stupně - strategických raketových vojsk, výsadkových vojsk a posádek jaderných ponorek.

Mladý voják si samozřejmě neuvědomuje, co se děje. Dostává pozvánku na schůzku, při níž mu neznámí lidé kladou spoustu otázek. Za několik dní musí na další schůzku, setkává se s dalšími neznámými a opět odpovídá na otázky.

Způsob třídění branců připomíná systém neveřejných obchodů pro soudruhy na vedoucích místech. Nejvyšší soudruh má právo prvního výběru. Potom jde do obchodu jeho náměstek, který si může vybrat z toho, co zbylo. Přicházejí na řadu soudruzi nižších funkcí, jejich zástupci a tak dále.

Vojáci, které si vybrali důstojníci útvarů Specnaz, se přesouvají po skupinách v doprovodu důstojníků a poddůstojníků k bojovým jednotkám. Prodělávají několikátý denní soustředěný výcvik. Na jeho závěr poprvé střelí ze samopalu a skládají vojenskou přísahu. Nejlepší absolventi úvodního soustředění pak putují k výcvikovým jednotkám Specnaz, odkud se po šesti měsících vracejí v poddůstojnické hodnosti, zatímco ostatní odcházejí podle určení k bojovým jednotkám.

V útvarech Specnaz stejně jako v celé sovětské armádě platí kult dělení na staré vojáky a ptactvo. Opravdovým ptákem je voják, který teprve nastoupil vojenskou službu. Skutečným starým je ve věku dvaceti let ten, komu do konce vojny schází pár měsíců. I mimo extrémy ovšem platí základní vztah: vůči jinému vojáku je každý kdo odsloužil delší dobu, starý, zatímco každý komu delší doba zbývá, je pták.

Voják nastupující k útvaru Specnaz musí podepsat závazek mlčenlivosti o tajných informacích. Pozbývá tak práva

říkat, kde a čím se na vojně zabýval. Vyjavit smí pouze to, že sloužil u výsadkových jednotek. Vyzrazení utajovaných skutečností se považuje za velezradu a trestá smrtí podle článku 64 sovětského trestního zákoníku.

Jakmile voják ukončí dvouletou službu u útvaru zvláštního určení, má tři možnosti dalšího postupu. Absolvuje-li dodatečné kurzy, stane se pravidelným vojákem útvaru Specnaz. Rozhodne-li se pro důstojnickou dráhu, vstoupí za zvláštních podmínek na Vysokou důstojnickou školu výsadkových sil v Rjazani. Odejde-li do zálohy, je veden jako člen záloh Specnaz následujících pět let. Potom zůstává do věku třiceti let záložníkem výsadkových vojsk a od třiceti do padesáti let věku náleží k běžné záloze pěchoty. Stejně jako ostatní síly lze tedy i bojové útvary Specnaz v případě mobilizace zmnohonásobit.

Bahno, samé bahno všude kolem, a z oblohy cedil déšť. Lilo celé léto, všechno kolem nasáкло vodou a zplihle viselo. Všechno se topilo v marastu. Kila bláta vláčeli s sebou vojáci na botách. I těla měli umazaná od bláta, ruce a tváře, uši i krk. Bylo jasné, že četař se toho dne neslituje nad nováčky, kteří před měsícem nastoupili k útvaru Specnaz. Povolanci v provizorních skupinách podstoupili úvodní kurz, na který se v příšerných snech budou upomínat po zbytek života.

Onoho rána byli rozděleni do rot a čet. Všichni poddůstojníci budou mít dostatek času naznačit šíři své autority, než k večeru propustí mladé vojáky do zahojeného stanu.

Zalezte dovnitř!

Deset mladých mužů se houfovalo u vchodu do obrovského hangáru, velikého jako barák.

Zalezte dovnitř, čuráci! pobídl je znovu četař.

První voják odtáhl těžký promáčený kus plachtoviny který sloužil jako dveře. Už vcházel do stanu, když ho cosi zastavilo. Na rozdupané bahnitě zemi v předsiňce stanu ležel místo rohožky oslnivě bílý ručník. Voják zaváhal. Četař ho však zezadu postrčil a pravil: Pokračuj, zmrde!

Novíci se nechtělo šlápnout na ručník. Zároveň váhal, má-li jej přeskochit, neboť bahno z bot by nevyhnutelně na ručníku přistálo. Nakonec přes ručník skočil. Všichni ostatní ho následovali. Z jakéhosi důvodu se nikdo neodvažoval ručník sebrat. Každému bylo jasné, že jen tak pro nic za nic přímo u vchodu ručník neleží. Nádherně čistý ručník. A všude kolem bláto. Co to má znamenat?

Celá četa bydlela v jednom obrovitém stanu. Muži spali na patrových kovových palandách. Horní kavalce byly vyhrazeny starým, devatenáctiletým či ještě o půl roku starším vojákům, kteří u jednotky Specnaz odsloužili rok, rok a půl. Mladí spali dole. Měli za sebou pouhých šest měsíců vojny. Proti ptactvu, které právě skákalo přes ručník, byli samozřejmě i oni staří. Svého času sami nešikovně skákali přes ručník. Teď zticha, trpělivě a pozorně pozorovali, jak se ptáci zachovají ve známé situaci.

Nováčci se chovali stejně, jako by se choval kdokoli jiný. Vzadu nastala tlačence a vpředu ležel ručník. A tak skákali, shromažďovali se uprostřed stanu a přemýšleli, co s rukama a kam s očima. Všichni ptáci dělali totéž, skákali, odcházeli do hloučku a klopiли oči. Až na posledního, který vtrhl do stanu urychlen kopancem od četaře. Když spatřil bílý ručník, zarazil se, špinavými botami naň šlápl a začal šoupat nohama, jako by opravdu stál na rohožce. Až si očistil kanady, nepřipojil se k hloučku, nýbrž odkráčel do zadního kouta stanu, kde viděl volné lůžko.

To je mý?

To je tvý, uznalým hlasem zahlaholila četa. Ale pojď sem, tady máš lepší flek. Nemáš hlad?

Tě noci všichni rekruti dostanou nářez. Dostanou nářez i o nocích následujících. Bosé je vyženou do marastu a ke spánku vykážou na hajzl (vstojte či vleže, podle libosti). Dostanou opaskem, pantoflemi i lžičkami, všim, co dokáže zabolet. Staří osedlají mladé jako koně, když se jim zachce změřit síly s přáteli. Mladí starým vyčistí zbraně a vykonají za ně špinavou práci. Bude se odehrávat totéž, co všude jinde v sovětské armádě. Rituály a pravidla vztahu služebně starších k mladším se neliší. Specnaz zná ovšem výjimku, která se jinde nevidí - čistěoukny ručník u vchodu do stanu. Smysl onoho jedinečného rituálu je prostý: My jsme hodní lidé. My tě srdečně vítáme, mladý pane, mezi námi. Máme zasranou práci, nejhorší v celé armádě, ale nemáme zatvrzelé srdce. Vstup do našeho domu, mladý pane, a udělej si pohodlí. Uznáváme tě a o všechno se s tebou podělíme. Vidíš, dokonce ručník, co si s ním utíráme obličej, jsme prostřeli, abys po něm prošel v zabláčených botách. Ale copak, ty nepřijímáš naše uvítání? Ty odmítáš náš skromný dar? Ty si ani boty neotřeš tím, čím my si utíráme ksicht? Za koho nás máš? Mysli si o nás, co chceš, ale jak to, že vcházíš do našeho domu ve špinavých botách?

Jen jeden mladý, ten, jenž si očistil boty na ručníku, bude moci klidně spát. Bude dostávat celý přiděl stravy a čistit jen svou zbraň. A mazáci možná zařídí, aby nedělal ani to. Však je na to v četě dost jiných.

Odkud by osmnáctiletý voják znal zvyk, který se traduje v útvarech Specnaz? Kde se mohl doslechnout o bílém ručníku? Specnaz je tajná organizace, která si poklady a tradice schovává pro sebe. Bývalý příslušník útvaru Specnaz nesmí mluvit. Promluví-li, přijde o jazyk. Tak či onak není pravděpodobné, že se o fintě s ručníkem bude šířit, zejména o ní nebude mluvit s někým, kdo má vojnu před sebou. Dostal jsem přece nářez, tak ať dostane taky!

Přicházejí v úvahu jen tři možné důvody které vedly mladého vojáka k náležitěmu řešení lsti s ručníkem. Prvním může být, že se prostě dovtipil, oč běží. Ručník leží u vchodu, tudíž je určen k čištění nohou. K čemu jinému by byl dobrý? Nebo starší bratr vojákoval u útvaru Specnaz. Nikdy se o tom doslova nezmínil, ale možná poznamenal: Dej si pozor, brácho, někde se pěstují hodně podivný zvyky. . . Ale bacha! Jestli to řekneš, urazím ti kotrbu, to si piš. Anebo starší bratr strávil nějaký čas u trestného praporu. Zvyk rozkládat u vchodu ručník před příchodem nováčků totiž nevznikl u útvarů zvláštního určení, nýbrž v trestných praporech. Není vyloučeno, že trestné prapory dneška převzaly tradici z věznic minulosti.

Společné rysy útvarů Specnaz a trestných praporů se na první pohled nevidí, ale je jich hodně a jsou velmi výrazné.

Především znamená služba u jednotky zvláštního určení nejtěžší vojnu, jakou si v sovětské armádě lze představit. Fyzické a psychické nároky cíleně dosahují nejzažších mezí, které je člověk schopen snést, a cíleně je i přesahují. Voják

Specnaz nezřídka zjišťuje, že tuto extrémní zátěž nedokáže vydržet. Pak dochází ke zlomu, který se může projevit různě: sebevraždou, těžkou depresí, hysterií či dezercí. Když jsem odcházel od zpravodajské jednotky jednoho vojenského okruhu na vyšší post do Moskvy, potkal jsem na malém nádraží důstojníka útvaru Specnaz, svého dobrého známého, v doprovodu dvou ozbrojených vojáků.

Co tady děláš, prosím tě? zvolal jsem. Na tomhle nádraží nepotkáš nikoho, jak je rok dlouhý.

Zdrhl mi chlap.

Pták?

Starej, člověče. Měl to za čtyřicet.

Vzal si zbraň?

Nevzal.

Projevilo jsem údiv, popřál poručíkovi hodně štěstí a šel si po svém. Jak pátrání dopadlo, nevím. Hned na příštím nádraží prohledávali vagóny vojáci ozbrojených složek ministerstva vnitra. Poplach se rozezněl po celém kraji.

Z útvarů zvláštního určení se utíká častěji než od jiných druhů vojsk. Zpravidla však podlehne tlaku nový odvedenec, který se ozbrojen ztratí. Takový člověk neváhá zabít každého, kdo mu zkříží cestu. Nakonec většinou uštván hyne sám. V tomto případě ovšem uprchl mazák. A beze zbraně. Kam zmizel a proč? Nevěděl jsem. Našli ho? Nevím.

Nade vši pochybnost ho našli. Mají v tom praxi. Jestliže neměl u sebe zbraň, nezabili ho. Nezabíjejí bezdůvodně. Co tedy mohl čekat? Dva roky u trestného praporu a zbývající měsíc vojny tam, odkud upláchl.

Specnaz oficiálně nepoužívá žádný rozlišovací znak a označení na uniformě. V praxi je ovšem symbolem útvarů zvláštního určení vlk, či spíše vlčí smečka. Vlk je silné a hrdé zvíře, které se vyznačuje takřka neuvěřitelnou výdrží. Dovede po dlouhých hodinách rychlého běhu hlubokým sněhem znovu prudce přidat, zavětří-li kořist. Štve oběť i několik dní, dokud ji nepřipraví o všechny síly. Vlci využívají vytrvalost k vyčerpání zvířat, na která potom mohou útočit, přestože se jim nevyrovnají silou. Dokážou skolit velikého losa, nikoli však silou zubů, nýbrž silou končetin.

Vlk je inteligentní. Udrzuje si hrdost a odstup. Umíme si ochočit veverku, lišku, dokonce i mohutného losa s krví podlitými očima. Spoustu zvířat naučíme všelijaké kousky. Cvičený medvěd dokáže neuvěřitelné věci. Zkrotit ani vycvičit vlka však nelze. Vlci žijí ve smečce, úzce stmelené a dobře organizované bojové jednotce dravců. Taktika vlčí smečky vychází z přizpůsobivosti a odvahy. Vlčí taktika je souborem nejrůznějších úskoků, směsicí lstivosti a síly, matoucích manévřů a náhlých útoků.

Sotva by se jiný živočich mohl stát výstižnějším symbolem pro Specnaz. A to, že výcvik vojáka útvaru Specnaz začíná tréninkem jeho nohou, není samoúčelné. Člověk je tak mladý a silný na jak mladých a silných nohou stojí. Kdo se při chůzi potácí a tahá nohy za sebou, je po všech stránkách slabý. Jiskrná a pevná chůze naopak spolehlivě ukazuje na dobrou tělesnou i duševní kondici. Vojáci útvarů zvláštního určení nosí uniformy jiných odborností a žijí v těchž ubytovacích prostorech jako jiné tajné jednotky, obvykle společně se spojaři. Rozeznat je v davu ovšem nevyžaduje žádné zvláštní zkušenosti. Poznají se podle chůze. Nikdy nezapomenu na jednoho vojáka, kterému se přezdívalo Pérák. Nebyl příliš vysoký a poněkud krčil zakulacená záda. Jeho nohy ale neznaly klid. Ustavičně poskakoval a působil dojmem, jako by ho svazoval neviditelný provaz, který jediný mu zabraňuje v nekonečném běhu a skocích do oblak. Vojenský komisariát, který měl na starosti výběr a třídění vojáků, tomu nevěnoval pozornost, takže Pérák skončil u raketové brigády. Odsloužil si asi rok, když brigáda odjela na společné cvičení s útvaru Specnaz. Rota zvláštního určení tehdy společně s raketovým vojskem obědvala v lese a její velitel vojáka, který ve frontě na polévku neustále poskakoval, zaregistroval.

Pojď sem, vojíne! Důstojník vyryl do země čáru. Tadyhle skoč.

Voják se postavil za čáru a bez rozběhu skočil. Velitel roty neměl žádné měřidlo, ale podle zkušeností dobře věděl, který výkon je dobrý a který vynikající.

Běž ke mně do auta!

Soudruhu majore, nemůžu odejít bez dovolení soudruha velitele.

Běž a nestarej se, se mnou se neztratíš. Já to domluví.

Velitel roty postrčil vojína do vozu a za hodinu ho představil náčelníkovi zpravodajské služby armády.

Soudruhu plukovníku, podívejte, co jsem našel u raketového vojska.

Tak, mladíče, podíváme se, jak skáčeš.

Pérák z místa skočil. Soudruh plukovník nechal přinést pásmo a naměřil 2,41 metru.

Vezměte si toho vojína k sobě a najděte mu nějakou pořádnou čepici, rozkázal plukovník.

Velitel roty zvláštního určení smekl vlastní modrý baret a podal jej vojákovi. Náčelník zpravodajské služby neprodleně zavolal náčelníku štábu armády, který obratem vzkázal raketové brigádě: Zapomeňte, že jste kdy měli takového člověka.

Pérák se nikdy dříve nezajímal o sport, ale měl talent na atletiku. Pod vedením zkušených trenérů se vypracoval k mimořádným výkonům. O rok později, koncem vojny, skákal z místa bez deseti centimetrů tři metry. Po skončení základní služby přijal pozvánku do profesionálního sportovního útvaru zvláštního určení.

Skok daleký z místa dávno zmizel z programu oficiálních sportovních soutěží. Olympijský vítěz v této disciplíně z roku 1908 dosáhl výkonu 3,33 metru. Fyziologicky je skok do dálky z místa nejspolehlivějším ukazatelem síly lidských nohou. A síla nohou spolehlivě indikuje celkovou fyzickou kondici vojáka. Zhruba polovina lidských svalů se nachází na nohou. Specnaz věnuje cvičení nohou bedlivou pozornost. Jeho příslušníci provádějí mnoho jednoduchých, ale účinných cviků: výběh do schodů, skok se svázanými nohama střídavě do schodů a ze schodů, výběh do prudkého písčitého svahu, skok z výšky, skok z jedoucího vozu nebo vlaku, vzpor s činkou na ramennou a samozřejmě skok daleký z místa.

Voják útvaru Specnaz ví, že je neporazitelný. Sebevědomí může být diskutabilní, ale vojáka názory okolí nezajímají. Sám ví, že nemá konkurenci, a to mu stačí. Užívá myšlenku neporazitelnosti po kapkách, opatrně. Sebedůvěra mu není vštěpována násilně, ale vytrvale a účinně. Psychologický výcvik je nedělitelně svázán s fyzickým otužováním. Rozvoj sebevědomí a nezávislosti, pocitu nadřazenosti nad protivníkem, se odbývá současně se zušlechťováním svalů, srdce a plic. Nejdůležitějším prvkem výchovy vojáka Specnaz je vzbuzení skálopevné víry ve vlastní schopnosti.

Argumentace vychází z teze, že lidský potenciál je neomezený. Člověk dokáže v životě dostoupit netušených výšin v každém oboru činnosti. Než ovšem začne porážet soupeře, musí překonat sám sebe, vymýt vlastní nejistotu, přemoci nedostatek sebedůvěry a lenost. Cesta vzhůru je neutuchajícím soubojem sama se sebou. Člověk se musí nutit, aby dříve než ostatní vstával a později chodil spát. Musí ze života vyloučit vše, co zpomaluje dosažení cíle. Musí podřít veškerou existenci nejpřísnějšímu režimu. Musí se zřít dnů odpočinku, využít čas nejefektivnějším způsobem a naplnit jej nad teoreticky přípustnou mírou. Člověk, který míří k určitému cíli, uspěje jedině v případě, že mu podřídí každou vteřinu života. Čtyři hodiny spánku musí stačit, ve zbytku času je třeba dít.

Stojí mimo pochybnost, že sotva lze vštípit takové myšlení celé hutné armádě, svolané na základě zákonné mobilizace. V oddělených útvech, pečlivě složených z nejlepšího lidského materiálu, se však dá uplatnit.

Početní stavy útvarů Specnaz nedosahují v míru ani jednoho procenta všech sovětských ozbrojených sil. Specnaz je nejlepší složkou, v níž filozofie neomezeného potenciálu každého člověka bezvýhradně přijímají všichni zúčastnění. Není to filozofie postizitelná slovy. Voják ji nechápe hlavou, ale nohama, zády a potem. Záhy si uvědomuje, že cesta k vítězství a sebezdokonalení je bitvou s vlastním já, s vlastní tělesnou a duševní slabostí. Každý výcvik nabývá smyslu pouze tehdy, přivede-li člověka na konec fyzických a psychických sil. Nejprve musí poznat limity jednotlivých schopností. Například 40 kliků. Toto číslo musí přesně znát a vědět, že víc neudělá za žádných okolností. Každý trénink je pak bitvou o lámání předchozích rekordů. Na začátku tréninku si musí voják slíbit, že překoná osobní rekord, nebo pokus nepřežije.

Mistry se stávají jen ti, kteří se vrhají do každého tréninku jako do poslední bitvy, v níž zvítězí nebo padnou. Vítěz je ten, pro koho je vítězství důležitější života. Vítěz je ten, kdo se ponoří o centimetr hlouběji, přestože ví, že plíce už nemohou vydržet. Potápěč, který překoná strach ze smrti, se příště ponoří ještě hlouběji. Nadporučík Specnaz Vladimír Salnikov, mistr světa a olympijský vítěz v plavání, si opakuje každý den slogan: Zdolej sám sebe. Proto porazil na olympijských hrách všechny soupeře.

Výborným místem, kde může člověk sám sebe poznat a překonat, je takzvaný čertův příkop, který vykopali vojáci v ústředním výcvikovém středisku útvarů Specnaz u Kirovogradu. Je to příkop, z jehož dna čnějí kovové bodce. V nejužším místě je široký tři metry. Odtud se rozšiřuje.

Nikdo nikoho nenutí přes čertův příkop skákat. Chce-li si však někdo vyzkoušet vlastní schopnosti a překonat vlastní zbabělost, může si skočit. Z místa i s rozběhem, v běžeckých botách a teplákách, nebo v kanadách a s těžkou tornou na zádech, se zbraní či bez. Záleží na každém. Začíná se v úzkém místě. Kdo udělá chybu, klopýtně nebo nedoletí na druhou stranu, přistane na bodecích.

Nemnozí se odvažovali riskovat nad čertovým příkopem, dokud někdo nenapsal na tabulku varovné upozornění: Vyhrazeno opravdovým bojovníkům útvaru Specnaz. Od té doby bylo u čertova příkopu velmi živo. Stále někdo skákal, v zimě i v létě, na kluzkém blátě i ve sněhu, v plynových maskách i s truhlíkem munice v rukou, se svázanými rukama i s někým na zádech. Kdo skočí přes čertův příkop, získává sebedůvěru, považuje se za neporazitelného, a má pro to důvod.

Vztahy v rámci útvaru zvláštního určení se velmi podobají vztahům ve vlčí smečce. Neznáme všechno o zvycích a mravech vlků. Slyšel jsem však zoologa vyprávět o chování vlka a přitom jsem si na Specnaz znovu vzpomněl. Nejenže má vlk vysoce vyvinutý mozek, ale patří mezi vůbec nejušlechtilejší tvory obývající naši planetu. Mentální kapacitou vlk údajně mnohonásobně převyšuje psa. Od odborníků, kteří prožili celý život v usurijské tajze a potkávali se s vlky denně, jsem slyšel názory naprosto odlišné od představ lidí, kteří se s vlkem seznamují nanejvýše jako návštěvníci zoologické zahrady.

Experti tvrdí, že vlčice nezabíjí neduživá vlčata, nýbrž k tomuto úkonu nutí ostatní mladé. Vlčice dá vlčatům úvodní lekci skupinového lovu. První obětí vlčete se pak stává slabší sourozenec. Jakmile se rodinka zbaví slabých jedinců, začne vlčice ostatní chránit. Při nebezpečí se raději sama obětuje, než aby nechala mláďatům ublížit. Odstraněním churavých vlčat chrání vlčice čistotu a moc potomstva. Dovoluje přežít jen silným. Výběrový proces u útvarů zvláštního určení má podobné zákonitosti. Voják, který při výcviku nestačí, nehyne, nýbrž bývá přeřazen k jinému druhu vojsk. Při provádění náročné operace za nepřátelskými liniemi však vlčata útvaru Specnaz bez váhání zahubí druhá, který projeví slabost. Není to rozhodnutí soudu, nýbrž právo silnějšího, není to barbarství, nýbrž způsob, jakým si vlci po tisíciletí udrželi moc a zůstali pány lesa, dokud je nezačal hromadně hubit ještě nebezpečnější dravec - člověk.

Vlčice se ještě z jiného důvodu těší mimořádné pověsti. Není náhodou, že Římané s ní nakládali jako se symbolem říše. Silná, moudrá, krutá a zároveň starostlivá a milující vlčice vychovala dvě lidská mláďata. Lze si představit výstižnější symbol lásky a síly?

Mezi vlky probíhá trvalý boj o vyšší pozici v hierarchii smečky. A já jsem dosud neviděl u útvaru zvláštního určení nic, co by se podobalo kamarádství, které se tu a tam naváže mezi tankisty nebo pěšáky. Specnaz zná pouze tuhý souboj o místo ve smečce, o místo bližší jejímu vůdci, případně přímo o jeho funkci. Při tomto souboji je voják Specnaz schopen prokázat charakterové vlastnosti, s nimiž jsem se jinde nesetkal.

Nářez mladým odvedencům, kteří teprve začínají vojenskou službu, symbolizuje úsilí mazáků o zachování dominantní pozice v družstvu, četě a rotě. Mezi nováčky od samého začátku panuje podobná rivalita, která se projevuje jako neustálé třenice mezi skupinami a jednotlivci. Ani mezi starými nejsou všichni na téže úrovni. Služebně starší vojáci se

vždy snaží udržet služebně mladší pod kontrolou. Mají snažení ulehčeno všeobecnou podporou a tradicemi. Přesto se pravidelně objevují (místy úspěšné) pokusy mladších vrstev o narušování nadvlády mazáků.

Pamatuji si vojáka neobvyklých fyzických dispozic a brutálního vzhledu, kterému se říkalo Démon. Po půlroce vojny shromáždil kolem sebe skupinu vojáků různých vrstev a začal poroučet. Uměl vycítit náladu v rotě. Neútočil se svou skupinou na mazáky za běžných okolností. Trpělivě čekal, až starý přestoupí obvyklé normy, třeba něco ukradne. Potom se do něho pustil - většinou v noci. Démon uměl provokovat. Například ukradl vojákovu holení a podstrčil je některému z jeho nepřátel. Ježto se v útvech Specnaz krádeže netrpí, bývá pachatel odhalen rychle a ztrestán nemilosrdně. A Démon si přirozeně brával na starost vykonání trestu.

Společenské postavení v útvech Specnaz však nedělají jen pěsti. Členem Démonovy skupiny byl voják řečený Čumil, muž ne větší než střední postavy. Nevím, jak to vzniklo, ale brzy se ukázalo, že Démon, komandující celou rotu, nikdy neopouje Čumilovi. Jednou si z něho Čumil veřejně utahoval kvůli ošklivému nosu, rotou zvolna zavlnil smích a Démon byl pokořen, ale z jakéhosi důvodu se nerozhodl uplatnit sílu. Čumil brzy převzal vůdčí postavení v rotě, ale nikdy se s nikým nepral, ani nikomu nerozkazoval. Jen důrazně Démonovi vyložil, co chce, a Démon uplatnil sílu a vliv na celou rotu. Tak to šlo po dobu asi tři měsíců. Jak a proč tento systém fungoval, jsme my důstojníci netušili. Pozorovali jsme zpoza postranních čar, co se děje, ale nezasahovali jsme do hry ani ji nesledovali příliš zblízka.

Pak přišla revoluce. Kdosi nacytal Démona při tom, když zase cosi kradl a podsouval jednomu ze svých starých. Mazáci Démona, Čumila a jejich nejbližší nohsledy mlátili celou noc, dokud se do záležitosti nevolil dozorcí důstojník. Démon s Čumilem zůstali několik dní pod zámek ve skladu pohonných hmot, neboť pravděpodobnost krvavého vyřizování účtů byla vysoká. Případ byl mezitím ohlášen náčelníku zpravodajské služby vojenského okruhu, který rozhodl, že oba muži předstoupí před vojenského prokurátora. Výsledek byl předem jasný. Tribunál jako obvykle málo zajímalo skutečné pozadí případu. Velitel roty prostě vznesl větší množství méně závažných obvinění, jako pozdní příchod na nástup, pozdní příchod na přehlídku, alkohol a tak podobně. Celá rota obvinění potvrdila a obžalování se nepokoušeli je popírat. Jakási surová spravedlnost však v procesu byla, neboť oba obžalování si osmnáctiměsíční přeražení do trestného praporu v jistém smyslu zasloužili.

Mlčící většina dokáže dlouho odolávat. Občas ale vlétne jiskra do sudu s prachem, a pak nastane děsivá exploze. Skupinka ramenatých tyranů je určitou dobu pánem situace, potom nastane protiúder, skupinka se rozpadne a její zhrzení a nenávidění členové musejí ustoupit jiné skupince.

V každé rotě je několik vojáků, kteří se nepokoušejí vládnout ostatním, nechávají si své názory pro sebe a nesnaží se uplatňovat vliv. Zbytek jednotky si je vědom značné síly, která v takových osobnostech dřímá, a nedovoluje si na ně. Tento typ zpravidla obsazuje vyšší sféry hierarchie rot, ne však úplný vrchol.

Pamatuji si vojína zvaného Mašina. Nikdy se nijak neprojevoval, nenechával se unášet emocemi a na člena útvaru Specnaz se choval až příliš tiše, ba mile. Plnil svědomitě všechny úkoly a nehýřil ani valným nadšením, ani patrnou rozmrzelostí. Nikdo, ani Démon, se neodvažoval Mašinu napadnout. Při jedné příležitosti, kdy Démon tloukl jednoho z mladších vojáků, vstoupil na scénu Mašina a pravil: To by stačilo. Démon neodpověděl, ale přestal mladého bít a odporoučel se. Mašina se opět stáhl do ulity.

Bylo nad slunce jasnější, že Mašina nedává nenávisť vůči Démonovi plně najevo. V noci, kdy se celá rota pustila do Démona a Čumila, ležel Mašina na palandě a odplaty se neúčastnil. Nakonec mu došla trpělivost, vydal se na záchod, kde se trest vykonával, prodrál se hloučkem a řekl: Já mu dám taky jednu.

Udeřil Démona těžkou pěstí na žaludek. Přihlízející si pomysleli, že ho zabil, neboť Démon se zhroutil jako loutka, kterou místo údů drží provázky. Půl hodiny na něj lili vodu a nedotýkali se ho. Dostali strach, ale brzy poznali, že Démon žije, a pustili se do něj nanovo. Mašina, povznesen nad půtku o vůdčí pozici v rotě, se bez váhání vrátil na kavalec.

K téže rotě patřil Vydra, štíhlý ale ramenatý hezký voják. Nevynikal výškou a na první pohled ani fyzickou kondicí. Výbušností a neuvěřitelně prudkými reakcemi se však podobal hodinovému peru. Když jako bažant přeskočil ručnick, přišli na něho tři staří s obvyklým nářezem. Kalhoty dolů a lehnout! přikázali mu. Uchopil opasek, jako by se skutečně podroboval pokynům. Staří polevili v pozornosti, a v tom okamžiku Vydra dvěma z nich vyřadil dělovou ránu do zubů.

Té noci, když usnul, svázali Vydru do prostěradla a brutálně ho zbili. Dali mu co proto druhou noc, třetí noc, znovu a znovu. Vydra měl svaly neobvyklé stavby, které v klidu visely jako nasáklé hadry. Dostal mnohokrát, ale tvářil se, že necítí bolest. Když spal, byl vydán napospas mazákům, a ti ho nešetřili. Pouštěli se do něho potmě, aby je nepoznal. Instinktivně je však všechny znal. Nehádal se s nimi a vyhýbal se jim, bylo-li jich víc. Když zaútočili za dne, nevynakládal příliš mnoho úsilí na obranu. Jakmile ovšem potkal starého o samotě, praštil ho. Kdyby ho potkal znovu, udělal by totéž. Vyřázel jako blesk. Uvolněně postával, paže svěšené a oči zaryté do země. Pak se vymrštil a zasadil drtivou ránu. Občas udeřil mazáka před očima celé rot, někdy i v přítomnosti velitele. Jak nádherně je mlátil! Pokud byli na místě důstojníci, velitel roty ocenil Vydru nenápadným souhlasným úsměvem na tváři a zavřel ho na tři dny ve strážnici, protože vzájemné potyčky se přičí předpisům.

Uplynulo spoustu času, než ho staří nechali na pokoji... a za půl roku dostal nabídku na nejvyšší post. Odmítl a nepřestával se oddávat mlčení. Vnitřním záležitostí jednotky nepřisuzoval váhu a nečinil si nárok na společenskou prestiž. Když si celá rota vyřizovala účty s Démonem, Vydra se neúčastnil.

Několik let nato jsem se dozvěděl, že Mašina obdržel nabídku k další službě jako profesionální sportovec. Odmítl a vrátil se do kteréosi zapadlé sibiřské obce, odkud pocházel. Vydra podobnou nabídku přijal a nyní slouží u jednoho z nejlepších útvarů Specnaz, který připravuje likvidátory klíčových politických a vojenských osobností nepřítelů.

Existují jiné způsoby jak si udržet místo v hierarchii, než jen výpady na bradu protivníka. Specnaz uznává lidi, kteří

riskují, mají sílu a projevují odvalu. Voják, který skočí nejdál ze všech na motorce, později než ostatní otevře padák nebo zatluče hřebík do fošny dlaní, má o respekt postaráno. Kdo běží dál, byť ostatní padají únavou, kdo vydrží nejdéle beze stravy a pití, kdo nejlépe střílí, o tom se smýšlí v dobrém. Ale napětí vládne i mezi nejlepšími. A není-li jiná možnost, jak prokázat nadřazenost, vzplane fyzické násilí.

Dva vojáci ve vůdčím postavení se mohou tajně utkávat, aniž by je kdokoli jiný pozoroval - odejdou do lesa a zkříží pěsti. Pořádají se i otevřená, legální klání. Celá rota se pere, používajíc všechno, co se v útvaru zvláštního určení naučí, box, karate, cokoli. Některé půtky končí, jakmile začne téci krev. Jiné pokračují, dokud jeden ze soupeřů nepřijímá porážku.

Mezi různé způsoby zápasu o vůdcovství patří i efektivní boj s bičí. Jde o starý cikánský způsob zakotvení sociálního vztahu. Několik metrů dlouhý bič z pletené kůže nepatří u jednotky Specnaz k běžným zbraním. Pokud ovšem voják (většinou Kalmyk, Mongol nebo cikán) prokáže dovednost při zacházení s bičem, může jej nosit jako zbraň. Narazí-li na sebe dva takoví odborníci a nemohou se shodnout, kdo je lepší, řeší se nesrovnalost úděsnou řeží.

Hovoříme-li o zvycích v rámci útvarů Specnaz, nesmíme ztrácet ze zřetele prostý fakt, že Specnaz se řídí vlastními měřítky a vlastním chápáním výrazů dobro a zlo. Nesmíme být příliš přísní při posuzování krutých způsobů, krvežíznivosti a nedostatku lidskosti mezi vojáky Specnaz je uzavřená komunita, žijící trvale na nejzazším okraji lidské existence, komunita lidí, kteří nasazují život i v míru. V této společnosti se prosazují kvality o nichž průměrný smrtelník nemá tušení.

Typický voják Specnaz je skeptik, cynik a pesimista. Nepochybuje o bídě lidské přirozenosti a z vlastní zkušenosti ví, že v mimořádných situacích se člověk stává zvířetem. Zajisté jsou chvíle, kdy člověk zachraňuje životy bližních na vlastní úkor. Podle názoru mužů z útvarů Specnaz se to stává při náhle vzniklém nebezpečí. Člověk se například vrhne před projíždějící vlak, aby kamaráda srazil z kolejí a zachránil mu život. Pokud ovšem nebezpečná situace (dejme tomu hladomor) trvá měsíce či léta, každý lidský tvor si hledí sám sebe. Jestliže někdo pomáhá druhému v nouzi, znamená to, že nouze není nejvyšší. Jestliže se člověk podělí s bližním o chléb v době hladomoru, znamená to, že nepanuje skutečný hladomor.

Podle názoru vojáka Specnaz je nejnebezpečnější věcí důvěra v kamaráda, neboť kamarád se v kritické chvíli může zachovat jako zvíře. Vyplatí se nevěřit nikomu, a tudíž se vyhnout ztrátě iluzí v kritických situacích. Je lépe považovat bližní za zvířata od prvopočátku než zažívat zklamání v bezvýchodné situaci.

Vojákově krédo lze vyjádřit triádou přikázání: nevěř, nepros, neboj se. Tato formulace nepochází z útvarů zvláštního určení, nýbrž z věznic minulých staletí. Lze v ní spatřit celý světový názor vojáka Specnaz, jeho prakticky nadlidské pohrdání smrtí a pohrdání každým vůkol. Voják nevěří ve spravedlnost, dobrotu a lidskost. Nevěř ani v sílu, dokud ji nevnímá v podobě pěsti, biče či psích zubů. A jakmile ji vnímá, přirozený reflex ho nutí se jí postavit.

Občas v životě vojáka Specnaz nastává cosi nadpřirozeného, nastává pocit naprosté svobody a štěstí. V tomto rozpoložení se voják nikoho nebojí, nikomu nevěří a nehodlá nikoho o nic žádat, ani o milost. Tento stav přichází shodou okolností a dovoluje vojáku jít dobrovolně na smrt, dokonale opovrhovat smrtí, absolutně vítězit nad strachem, mrzkostí a sprostotou kolem sebe. Jakmile voják jednou zažije tento pocit osvobození, začíná být schopen hrdinských činů, třebas i životní oběti za kamaráda. Jeho čin však nemá nic společného s běžným přátelstvím mezi vojáky. Motivem k takovému činu je nutkání dokázat i za cenu života nadřazenost veškerému okolí - včetně zachráněného kamaráda.

Aby se jednou takový okamžik nadpřirozeného rozpoložení dostavil, absolvuje voják dlouhý a důkladný výcvik. Každý nářez, všechny ústrky a veškeré ponižování, které utrpí, jsou kroky na cestě k sebevražedným hrdinským skutkům. Dobře nakrmený voják, spokojený sám se sebou, hrdinské skutky nikdy nevykoná. Jen ten, kdo musí bosý utíkat blátem a sněhem, kdo nedostává chléb a denně musí pěstmi bojovat o právo na existenci, jen takový člověk jednou dokáže, že je nejlepší.

DRUZÍ LIDÉ

Ačkoli drtivou většinou sestávají útvary Specnaz z personálu slovanského původu, vyskytují se určité výjimky.

Na první pohled vypadá jako cikán. Vyšší, dobře stavěný kapitán, obratný a hezký s orlím nosem a třípytivýma očima. Hraje výborně na kytaru, až se všichni kolemjdoucí zastavují a naslouchají. Tančí, že se mu nikdo nevyrovná. Důstojnická uniforma mu padne lépe než figurině ve výkladní skříni hlavní vojenské oděvní prodejny na Arbatu. Jako oficír prodělal typickou kariéru. Narodil se roku 1952 v Ivanovu, kam také chodil do školy. Potom se dostal na Vysokou školu výsadkových sil v Rjazani, takže dnes obléká výsadkářskou uniformu. Všechno, jak má být. Černovlasý kapitán se ovšem jmenuje Roberto Rueda-Maestro. Poněkud nezvykle na sovětského důstojníka.

Cosí tu nesedí: kapitán není cikán. A povšimneme-li si ho blíže, zjistíme různé zvláštnosti. Nosí stejnokroj parašutistů, ale u vojenského okruhu, kde slouží, žádní parašutisté nejsou. Ještě podivuhodněji působí skutečnost, že Roberto po ukončení střední školy strávil jistou dobu jako turista ve Španělsku. Jedná se o rok 1969. Lze si představit turistu ze Sovětského svazu ve Španělsku za Frankova režimu, kdy SSSR se Španělskem neudržoval ani diplomatické styky? Roberto Rueda-Maestro tehdy ve Španělsku skutečně pobýval a o zemi se leccos dozvěděl. Nejkurioznější na celém případě je, že po výletu do kapitalistické země směl studovat na sovětské vojenské škole. A ne ledajaké... přímo na Vysoké škole výsadkových sil v Rjazani.

Tato fakta poskytují klíč ke spolehlivému vysvětlení. Kapitán je důstojníkem útvaru Specnaz.

Za španělské občanské války podstoupily tisícovky španělských dětí evakuaci do Sovětského svazu. Přesný počet emigrantů není znám, neboť příslušné údaje se velmi rozcházejí. O osudech vystěhovaných dětí však bylo v Sovětském svazu natočeno několik celovečerních filmů a napsána řada knih a článků.

Jako chlapeč se mladí Španělé stávali kadety sovětských vojenských škol. Dobře známým příkladem je Ruben Ruis Ibarruri, syn generální tajemnice Komunistické strany Španělska Dolores Ibarruri. Již tehdy rukovali Španělé k výsadkovým jednotkám - Ruben Ibarruri příslušel k VIII. výsadkovému sboru. Do obranné války se parašutisté, cvičení k agresivním operacím, nehodili, takže se přeskupili v gardové pěší divize a nastoupili k obranným bojům u Stalingradu. Poručík Ibarruri padl jako člen 35. gardové pěší divize. Přeživší souputníci byli potom odsunuti ještě dále na Ural a na Sibiř, kde pro ně Stalinem vedená Španělská komunistická strana zřídila zvláštní školy. Tehdy ze sovětského tisku zmínky o španělských dětech zmizely.

Jedna z těchto zvláštních škol působila v Ivanovu pod názvem Mezinárodní škola E. D. Stasova. Někteří její absolventi našli uplatnění mezi osobními strážci Fidela Castra, jiní se stali předními osobnostmi kubánské výzvědné služby, neaktivnější rozvědky světa, která úskoky a krutým zacházením převyšuje své učitele z GRU a KGB. Některé absolventy využila GRU a KGB jako tzv. ilegály.

Nelze nepodotknout, že převážná část první generace španělských dětí zůstala v Sovětském svazu bez možnosti návratu. V padesátých a šedesátých letech však přišla na svět nová generace sovětských Španělů, kteří již měli v SSSR rodiče. To je nesmírně důležitý moment, neboť komunisté, kteří pak mladého člověka vysílají do ciziny s choulostivým posláním, si drží jeho rodiče jako rukojmí.

Druhou generaci Španělů využívá sovětská vláda k nejrozmanitějším zahraničním akcím. Velmi se vyplácí vysílání mladých sovětských Španělů na Kubu. Vyslanci dostanou čas na seznámení s prostředím a aklimatizaci, načež odcházejí jako Kubánci do Afriky a Střední Ameriky bojovat proti americkému imperialismu. Většinu kubánských vojsk v cizině tvoří nesporně rodilí Kubánci, ale mezi nimi se pohybuje jisté procento mužů, kteří pocházejí ze SSSR, mají ruské ženy a děti a služebně náleží k ozbrojeným silám Sovětského svazu.

Z blíže neurčené příčiny slouží kapitán Roberto Rueda-Maestro u uralského vojenského okruhu. Musím zdůraznit, že se zatím zaobíráme běžnými útvary Specnaz, nikoli agenty, kterými se stávají cizí státní příslušníci ve službách sovětské rozvědky. Roberto nemá a nikdy neměl jiné občanství než sovětské, a proto pracuje jako řadový sovětský důstojník.

Specnaz vyhledává občany evidentně cizího původu, avšak narozené v Sovětském svazu, což není příliš náročný úkol. Se jménem jako Rueda-Maestro lze těžko pomýšlet na kariéru v sovětské armádě. Odlišuje se jedině Specnaz, kde takové jméno není překážkou, nýbrž doporučením ke služebnímu povýšení.

V útvarech zvláštního určení jsem se setkal s lidmi německých příjmení jako Stolz, Schwarz, Weiss a tak dále. Osudy sovětských Němců rovněž souvisejí s válkou.

Podle údajů z roku 1979 žilo v Sovětském svazu 1 846 000 Němců. Převážně však přišli do Ruska před dvěma stoletími a nejsou pro Specnaz zajímaví. Hledají se jiní Němci.

Za války a především v její závěrečné fázi upadlo obrovské množství Němců do rudoarmejského zajetí. Zajatci živořili v naprosto nelidských podmínkách, takže se dopouštěli jinak nemyslitelných činů. Režim táborů Gulag je doháněl ke zločinům vůči ostatním zajatcům, nezřídka vraždám, někdy k sebevraždám. Mnozí z těch, kteří přežili, se obávali návratu do Německa a usídlili se v Sovětském svazu. Procentuálně jich nebylo mnoho, ale v absolutních počtech se neztratili. Sovětské tajné služby vedly pochopitelně o všech užitečné záznamy a mnohým pomohly založit rodinu a usadit se. Mezi německými starousedlíky v Rusku bylo žen dost. V SSSR tedy žije druhá generace sovětských Němců, na něž lze narazit v četných útvarech Specnaz.

Vzácně se vyskytují sověští Italové, kteří pocházejí z podobných rodin jako Španělé a Němci. U jednotek zvláštního určení slouží i Turci, Kurdové, Řekové, Korejci, Mongolové, Finové a příslušníci dalších národností. Jak se k nim dostali, nevím. Vzal bych ale jed na to, že mají v Sovětském svazu milované rodiny. Specnaz svým vojákům důvěřuje, ale raději má za každého zástavu.

Výsledkem historických událostí je velmi vysoké procento vojáků, kteří se v Sovětském svazu narodili předkům jiné krve. Přimyslíme-li si všehochuť sovětských národností, kromě ruské hlavně ukrajinské, lotyšské, litevské, estonské, gruzínské a uzbecké, začnou se nám jevit útvary Specnaz jako pěkně nesourodá společnost. Lze se potkat i s nefalšovaným Číňanem. Pro sovětské občany cizího rodu se kdysi vžil výraz druží lidé. Cizince neuráží, spíše bezpříznakově označuje sovětské lidi, kteří se odlišují od ostatního kolektivu vojáků útvarů Specnaz vzhledem, jazykem a zvyky.

Nikdy jsem neslyšel o čistě nacionálních útvarech Specnaz, třeba německé četě nebo španělské rotě. Zdaleka není vyloučeno, že v případě potřeby vzniknou, ba ani to, že nějaké stálé útvary zvláštního určení na národnostní bázi existují. Doložit to však nemohu.

SPORTOVCI

Sport v Sovětském svazu podlehl zestátnění. Znamená to, že neslouží zájmům jednotlivce, nýbrž společnosti jako celku. Zájmy jednotlivce a zájmy celku se občas velmi různí. Stát hájí zájmy společnosti proti jednotlivci, a to nejen ve

sportu, nýbrž i ve všech ostatních oblastech.

Vyskytují se jedinci, kteří chtějí být silní, hezcí a přitažliví. Proto se na Západě těší takové popularitě posilovny. V Sovětském svazu je nacházíme zřídka, neboť jejich provoz nepřináší státu prospěch. Proč by měl stát utrácet celonárodní zdroje na čísi svaly a krásu? Stát tudíž neorganizuje neužitečné soutěže, neodměňuje vítěze cenami a nezveřejňuje dosažené výsledky. Hrůsta kulturistických nadšenců žádné zdroje nevyužívá a nemá právo zřizovat kluby a sdružení.

Totéž se týká golfu, kulečnicku a dalších odvětví, jejichž smyslem je uvolnění a zábava. Co plyne státu z toho, že investuje do takových sportů? Nic. Z téhož důvodu v Sovětském svazu nesportují tělesně a duševně postižení. K čemu by to bylo? Snad k radosti postižených?

Tentýž stát ovšem vynakládá kolosální částky na rozvoj sportů, z nichž státu prospěch plyne. Podpora sportu přináší trojí užitek: veřejnou demonstraci nadřazenosti sovětského systému nad jinými systémy, rozptýlení obyčejného člověka od každodenních starostí a posilu státního, vojenského a policejního aparátu.

Sovětský svaz neváhá povzbudit sportovce, jejichž výkony lze poměřit minutami a vteřinami, metry a centimetry, kilogramy a gramy. Naznačí-li atlet, že dokáže jistou vzdálenost uběhnout o desetinu vteřiny rychleji než kterýsi Američan či skočit o centimetr výše než jiný zaoceánský soupeř, stát mu vytvoří všechny žádoucí podmínky, vybuduje pro něj osobní tréninkové středisko, ustaví radu trenérů, lékařů, úředníků a vědeckých konzultantů. Na sebepropagaci si může stát dovolit vydávat značné finance. Sportovci označovaní za amatérské přivezou slušné výdělky třebaže přesná výše výplat zůstává tajemstvím. Otázka výdělku sportovců provokuje, vždyť malé částky by utajení nepodléhaly. I Literaturnaja gazeta vznesla 6. srpna 1986 na toto téma několik rozhořčených dotazů.

Sovětský svaz dává zelenou každému divácky vděčnému sportu, přitahujícímu miliony lidí. Ti zanechávají práce, aby obdivovali sovětské gymnastky a krasobruslaře. Daří se i kolektivním hrám, basketbalu, volejbalu, vodnímu pólu. Lední hokej jako velmi agresivní hra nahrazuje celonárodní náboženskou víru lépe než komunistická ideologie. Stát pečuje o každý sport, který přímo souvisí s rozvojem branných dovedností - střelctví, leteckou akrobacií, bezmotorové létání, box, karate, biatlon a tak dále.

Nejúspěšnějším, nejbohatším a nejpočetnějším sportovním klubem v Sovětském svazu je Ústřední sportovní klub armády (CSKA). Jeho členové dosáhli 850 titulů mistra Evropy, 625 titulů mistra světa a 182 olympijských vítězství. Překonali 341 evropských a 430 světových rekordů.(1)

Dosažené výsledky neznamenaají, že Sovětská armáda je nejlepším vychovatelem špičkových sportovců, jak přiznala i Pravda.(2) Tajemství úspěchu tkví v nekonečných lidských zásobách armády. Pravda píše: Stačí, aby se na scéně objevil průměrně nadaný boxer, a CSKA po něm okamžitě sáhne. V důsledku toho deset z dvanácti nejlepších sovětských boxerů trénuje v armádním klubu, jeden v Dynamu (sportovní organizaci spadající pod KGB) a jeden ve sportovním klubu Trud. Z oněch deseti armádních boxerů však žádný není produktem CSKA. Armáda si je vytáhla z ostatních klubů, jako jsou Trudovyje rezervy, Spartak či Burevestnik. Totéž se odehrává s hokejisty, parašutisty, plavci a dalšími sportovci.

Jak se daří armádě vábit sportovce? V první řadě udělením vysoké vojenské hodnosti. Každý sportovec, který se запиše do CSKA, získá hodnost četaře, rotného, případně praporčíckou nebo i důstojnickou hodnost. Čím lepší výkonnost, tím vyšší hodnost. Jakmile má sportovec vysokou hodnost, může věnovat libovolný čas tréninku a při tom zůstat amatérem, neboť zaměstnáním je voják. Každý sovětský amatér, který podává nadprůměrné výkony, pobírá rozličné příplatky: diety, cestovné, příspěvek na sportovní ošacení a podobně. Dokud amatér dosahuje evropské úrovně, dostává za potěšení ze sportu mnohem

(1) Všechny údaje k 1. lednu 1979.

(2) Září 1985.

vyšší platy než lékaři a erudovaní inženýři. Zároveň je placen za vojenskou hodnost a službu - a ne zle - sovětskou armádou.

CSKA láká sportovce především zajištěním vojenské hodnosti a stálého platu i po skončení aktivní mezinárodní dráhy. Člen většiny ostatních klubů by na konci kariéry zůstal napospas sám sobě. Výsledkem státní sportovní politiky je kupříkladu sedmáct zlatých medailí, které armádní sportovci vybojovali na 14. zimních olympijských hrách. Výčet medailí z dalších zimních i letních her by zabral několik stránek. Existuje na světě jediná armáda, která by se dokázala v tomto ohledu Sovětům přiblížit?

Jinou otázkou je, proč vlastně armáda obdařuje sportovce tak ochotně vojenskými hodnostmi a poskytuje jim plat, ubytování a výsady armádních důstojníků.

Odpověď spočívá v tom, že CSKA se svými četnými odvětvími poskytuje bázi, z níž vychází Specnaz při výběru nejlepších bojovníků. Každý člen CSKA pochopitelně není vojákem útvaru Specnaz, ti nejlepší však zpravidla ano.

Specnaz je směsicí sportu, politiky, špionáže a armádního terorismu. Není jednoduché stanovit, jaká složka má přednost a která se podřizuje. Všechno spolu navzájem úzce souvisí.

Sovětský svaz především vyhledává mezinárodní prestiž v podobě zlatých olympijských medailí a nachází ji prostřednictvím organizace, která se řídí přísnými pravidly a disciplínou. Kromě toho potřebuje sovětská armáda značný počet lidí výjimečných fyzických kvalit, které má v záloze pro zvláštní úkoly v týlu nepřítele. Je žádoucí, aby tito lidé navštěvovali v době míru cizí státy. Sport k tomu dává příležitost a sportovci sami jsou bohatému klubu vděční za dobrý výdělek, auta, boty a možnost vycestování do zahraničí. Navíc takový klub potřebují, aby mohli být vedeni jako amatéři a přitom nepracovat jinde, než právě pro onen klub.

Specnaz je průsečíkem, kde se zájmy státu, sovětské armády a vojenské rozvědky stýkají se zájmy jednotlivců, kteří hodlají celý život zasvětit sportu.

Po druhé světové válce organizovaly štáby jednotlivých vojenských okruhů sportovní prapory a rotu armády a námořnictva, které spadaly přímo do kompetencí ministerstva obrany. V jejich rámci se scházeli nejlepší sportovci, kteří měli hájit sportovní čest dané armády, loďstva, okruhu či jiného uskupení, u něhož sloužili. Někteří příslušníci těchto jednotek po ukončení základní vojenské služby z armády odešli, ale většina ve vojenských sportovních organizacích zůstala. Sovětská vojenská rozvědka si mezi členy sportovních útvarů vybírala nejlepší lidi.

Koncem šedesátých let se přišlo na to, že termíny sportovní rota či sportovní prapor znějí velmi rozporuplně a přitahují nežádoucí vnější pozornost. Sportovní jednotky tedy zanikly a jejich místo zaujaly samostatné sportovní kluby vojenských okruhů, skupin, loďstev a podobně. Poddůstojníci, praporčíci a důstojníci, kteří jsou jejich členy neslouží v armádních brigádách či divizích, nýbrž ve sportovních družstvech podřízených štábu vojenského okruhu. Tito sportovci většinou procházejí pečlivými prověrkami a Specnaz si z jejich středu vybírá kandidáty riskantních akcí za liniemi nepřítele. Kromě svého sportovního odvětví se zpravidla povinně věnují parašutismu, střelectví, atletice a plavání.

Osoba pozorující nezkušeným okem družstva vojenských okruhů a uskupení sil nepostřehne nic zvláštního. Specnaz dělá dojem dokonale separované organizace. Sportovci plní své úkoly běhají, plavou, skáčou a střelí. Po večerech v uzavřených a dobře strážných objektech studují topografii, rádiová pojítka, ženijní a další odbornou problematiku. Dvojice, skupiny i celé pluky odcházejí na odlehlá cvičiště. Roty profesionálních sportovců při útvech Specnaz existují jen během cvičení a stavu pohotovosti. Potom se v tichosti rozcáhají, stávají se opět nevinnými sportovními týmy a čekají na okamžik, kdy se znovu promění v bojové útvary.

Podle generálplukovníka Šatilova bojuje sportovec energičtěji a statečněji, má větší důvěru ve vlastní síly, nenechává se překvapit, rychle reaguje na okolní změny a je méně náchylný k fyzické únavě než jiný voják. To nelze popřít. Špičkový sportovec je v první řadě osobnost, která má pevnou vůli, poráží vlastní lenost a zbabělost, nutí se běhat denně do úmoru a cvičí svaly do stavu naprostého vyčerpání. Je nakažen virem soutěživosti a touží po vítězství více než průměrný člověk.

U sportovních družstev a týmů vojenských okruhů, skupin, armád a loďstev se sportem a hájením cti příslušného uskupení zabývá i vysoké procento žen. Podobně jako muži dostávají i ženy vojenskou hodnost a bývají najímány do útvarů zvláštního určení.

V běžných útvech Specnaz ženy nenajdeme. U profesionálních sportovních jednotek ale tvoří asi polovinu počtu. Věnují se různým odvětvím - leteckým sportům, plavání i motokrosu. Každá žena, kterou si Specnaz vybere, musí navíc povinně trénovat zápas sambo, střelbu a několik dalších disciplín. Účastní se všech zaměstnání v plném rozsahu s muži a studuje všechny předměty, jejichž znalost je nutná při operacích v týlu nepřítele.

Vysoké procento žen ve sportovních formacích Specnaz je záležitostí psychologickou a strategickou. Za války kdy je třeba každého muže na frontě, by odchod skupiny vysokých ramenatých svalovců za linii nepřítele mohl vyvolat nesouhlasné reakce. Sportovně vyhlížející dívky v této situaci sotva způsobí negativní ohlas.

Válku nelze úspěšně vést bez přesné znalosti přírodních podmínek, terénu a klimatu bojiště. Je záhodno dobře znát zvyky místního obyvatelstva a jejich jazyk, vědět o možnostech úkrytu v lese, v podrostu, horách či jeskyních a o překážkách, jako jsou řeky strže a rokliny. Nelze se obejít bez vědomostí o rozmístění nepřátelských vojenských a policejních jednotek.

Vojin průměrného útvaru Specnaz pochopitelně nemůže navštívit oblasti, kde bude v případě válečného konfliktu nasazen. Špičkový profesionální sportovec tuto příležitost má a sovětská armáda si takové vymoženosti nenechává ujít.

Ve Francii se roku 1984 konalo 12. mistrovství světa v parašutismu. Závodilo se o dvacet šest zlatých medailí, z nichž dvaadvacet získala sovětská výprava. Sovětská výprava byla vlastně týmem ozbrojených sil SSSR. Sestávala z pěti mužů a pěti žen - jednoho kapitána, nadpraporčíka, tří praporčíků, rotného a čtyř četařů. Trenér, lékař a technický doprovod byli sovětské důstojníky. Sovětský novinář doprovázející tým měl hodnost plukovníka. Sportovci se zdržovali v Paříži a na jihu Francie. Zajímavý a užitečný zájezd! I trenér kubánského družstva byl sovětský důstojník.

Tedy si představme, že vypukne válka. Sovětská armáda potřebuje neutralizovat francouzský jaderný potenciál. Francie je kromě Sovětského svazu jedinou zemí Evropy která skládá strategické jaderné rakety v podpovrchových sílech. Sila představují nesmírně důležitý cíl, snad nejdůležitější v celé Evropě. Z činnosti je vyřadí útvar Specnaz. A koho nejvyšší sovětské velení pověří provedením akce? Přece tým nejpovolnější - bývalé účastníky mistrovství světa v parašutismu.

Často se povídá, že sport prospívá vztahům mezi národy. Je-li to pravda, proč nikdo před druhou světovou válkou nevylepšil vztahy s nacisty pozvánkou německým parašutistům?

V současné době má každý stát dobré důvody k tomu, aby nepouštěl sovětské armádní sportovce na své území. Sovětskému svazu není co důvěřovat. Tři doklady za všechny: Sovětská vláda vyslala vojska do Československa na dočasný pobyt. O prohlášení vlády samozřejmě nepochybujeme a víme, že po jisté době sovětská vojska z Československa odtáhnou. Než se tak ovšem stane, bude vhodné dočasně nepouštět sovětskou armádu do svobodných zemí.

Za druhé přesunul Sovětský svaz omezený kontingent vojsk do Afghánistánu. Vůdce spoléhali na to, že slůvko

omezený zajistí klid. Důvodem k znepokojení by zřejmě byl neomezený kontingent. Dokud ale omezený kontingent dlí v Afghánistánu, stálo by za to omezit počet sovětských plukovníků, majorů, kapitánů a poddůstojníků v západních zemích, zejména těch, kteří nosí modré barety a zlaté parašutistické odznaky na klopách. Právě modré barety brutálně a chladnokrevně zabijí děti, ženy a starce v Afghánistánu.

Za třetí sovětský pilot sestřelil dopravní letadlo se stovkami cestujících na palubě. Má tedy smysl se scházet se sovětskými letci na mezinárodních soutěžích a utkávat se o prvenství?

Sport je politika a velký sport je velká politika. Za poslední světové války obsadil Sovětský svaz tři pobaltské státy - Estonsko, Lotyšsko a Litvu, ale Západ jeho právo na tato území nikdy neuznal. Dobrá, řekli si sovětské představitelé, neuznáte-li de jure, uznáte de facto. A mnohé se v tomto směru (i prostřednictvím sportu) vykonalo. Při moskevských olympijských hrách se část soutěží konala na okupovaných územích. Hovořil jsem tehdy s různými západními politiky a sportovci. Ptal jsem se jich, zda by jeli do Moskvy kdyby SSSR okupoval Švédsko. Rozhořčeně odpovídali, že nikoliv. A kdyby se část soutěží olympiády konala v okupovaném Stockholmu? Pobouření nebralo konce. Proč tedy, otázal jsem se, jste přijeli na Olympijské hry, jejichž část probíhá v obsazeném Pobaltí? Na tento dotaz jsem nedostal odpověď.

Jednotky profesionálních sportovců jsou v rámci útvarů Specnaz elitou mezi elitou. Sestávají z mnohem kvalitnějšího lidského materiálu (včetně účastníků olympiád), mají nesrovnatelně lepší životní podmínky a těší se dalším privilegiím.

Při akcích mají sportovci právo navazovat na nepřátelském území kontakt s agenty Specnaz a přijímat od nich pomoc. Předcházejí všem ostatním formacím. Přebírají jako první nové zbraně a techniku, první zkoušejí nově rozpracované a velmi nebezpečné metody činnosti. Teprve až experimentálně ověří zbraně, techniku a pracovní postupy, přichází řada na pravidelné útvary Specnaz. Uvedu příklad:

V knížce Akvárium, která poprvé vyšla v červenci 1985, jsem popsal týdny a měsíce, kdy jsem sloužil jako důstojník velitelství zpravodajské služby vojenského okruhu a pracoval ve funkci zástupce náčelníka zpravodajské služby pro styk se skupinami Specnaz. Bylo to přesně vymezené období od návratu z osvobozeného Československa do nástupu na Vojensko-diplomatickou akademii v létě roku 1970.

Nastínil jsem podobu běžných útvarů Specnaz, s nimiž jsem se stýkal. Jedna skupina prováděla seskok z výšky 100 m. Každý muž měl pouze jeden padák, neboť záložní vybavení při tak malé výšce postrádalo smysl. Skákalo se do sněhu. V celé knize jsem se zmiňoval jen o jednom typu padáku, a sice D-1-8. Čtyři měsíce nato v listopadovém čísle časopisu Sovetskij vojn, ročník 1985, napsal generálporučík Lisov o dějinách skupinových seskoků z nebezpečně malých výšek, realizovaných vojáky útvarů Specnaz. Lisov píše o skupinovém seskoku z výšky 100 m, při němž každý muž má jen jeden padák, a vysvětluje, že záložní vybavení v takovém případě postrádá smysl. Skáče se do sněhu. Článek se zmiňuje jen o jednom typu padáku, a to D-1-8.

Generálporučík Lisov popisuje experimenty uskutečněné mezi říjnem 1967 a březnem 1968. Pochopitelně mlčí o jejich smyslu a nepoužívá termín Specnaz.

Podle pravidel mezinárodních sportovních orgánů je každý závodník, který otevře padák ve výšce menší než 400 metrů nad zemí, diskvalifikován. Generál Lisov provedl experiment v rozporu se všemi sportovními ustanoveními, a nikoli na důkaz sportovní vyspělosti. Vojenští sportovci opouštěli letoun ve výšce 100 metrů, takže padáky otevírali ještě níže. Skupinový seskok se uskutečnil souběžně z několika letounů s tím, že výsadkáři opouštěli stroje ve vteřinových intervalech. Každý strávil ve vzduchu 9,5 až 13 sekund. Generál Lisov heslovitě shrnuje: 100 metrů, 50 mužů, 23 vteřin. Za všech okolností skvělý výkon.

Padesátka mužů symbolizovala padesáté výročí vzniku sovětské armády. Seskok byl původně plánován na 23. února 1968, přesné datum jubilea, ale vzhledem k počasí se konal až 1. března.

Tenkrát jsem o pokusech generála Lisova nemohl vědět. Vychází ovšem najevo, že taktiku, kterou bojové jednotky Specnaz nacvičovaly v letech 1969-70, odzkoušeli profesionální vojenští sportovci o rok dříve.

Tento nebezpečný akrobatický kousek jsme u našeho řádného útvaru Specnaz dělali za poněkud přijatelnějších podmínek. Skákali jsme ve skupině třinácti mužů ze širokých zadních dveří většího letadla An-12, zatímco profesionálové generála Lisova z úzkých bočních dveří An-2, což je složitější a nebezpečnější. Sportovci skákali v mnohem početnější skupině, blíže sobě a na větší přesnost přistání.

Navzdory tomu, že běžné útvary Specnaz nedosáhly a nikdy nedosáhnou výkonů srovnatelných s profesionálními sportovci, taktický prvek skupinového seskoku ze stometrové výšky znamená pro bojové jednotky nesmírnou výhodu. Vojska zvláštního určení jsou na zemi mnohem dříve, než se letadla ztratí za horizontem. Mohou se pustit do akce před tím, než se nepřítel vzpamatuje. Potřebují tuto techniku k útokům bez varování. Proto podstupují takový hazard.

Mají-li se útvary Specnaz činit za války za liniemi nepřítele, proč by měly zůstat bez práce jednotky profesionálních sportovců, které dokážou extrémně nebezpečné úkoly řešit ještě přesněji a rychleji?

Než přejdu k jinému tématu, rád bych dodal pár slov o jiném využití sovětských sportovců k teroristickým operacím. Nejen sovětská armáda, nýbrž i restriktivní aparát sovětského státu (známý v různých obdobích pod zkratkami NKVD, MGB, MVD a KGB) má vlastní sportovní organizaci Dynamo. Načrtnu několik ilustrací jejího praktického využití.

Když vypukla válka, čistí parašutisté zmizeli. Anna Šišmarevová narukovala k OMSBON.3 Anna Šišmarevová byla slavnou sovětskou sportovkyní předválečné éry a OMSBON elitní brigádou útvaru Osnaz, který, jak jsem již uvedl, spadl pod tajnou policii NKVD.

Mezi lidmi v našem útvaru, kterému se říkalo zvláštní, bylo hodně sportovců, držitelů sovětských rekordů a předválečných mistrů Sovětského svazu.(4)

Boris Caluškin, vynikající předválečný sovětský boxer, sloužil v hodnosti poručíka jako vyšetřovatel NKVD. Za války s jednotkou Osnaz odešel do týlu nepřítele.

Mám řadu dalších příkladů. KGB a sportovní klub Dynamo se však vymykají našemu zájmu. Doufám, že některý z bývalých důstojníků KGB, kteří emigrovali na Západ, o nasazení sportovců v sovětské tajné policii napíše podrobné svědectví.

Musím se ještě zmínit o velice tajuplné sovětské sportovní organizaci zvané Zenit. Oficiálně patří ministerstvu leteckého průmyslu. Vyskytují se ovšem závažné důvody k domněnkám, že za klubem stojí kdosi jiný. Zenit nelze srovnávat s CSKA a Dynamem ve sportovních výsledcích a popularitě. Příležitostně ale vykazuje nezvyklou agresivitu zájmu o nejlepší sportovce. Styl a všeobecné zaměření tréninku v Zenitu je velmi militantní a značně podobné metodám CSKA a Dynama. Zenit si rozhodně zaslouží větší pozornost, než jaká se mu zatím dostává.

(3) Sověťkij voin č. 20, roč. 1985.

(4) Krasnaja zvezda, 22. května 1985.

VÝBĚR A PŘÍPRAVA

Mezi mužstvem a důstojníky působí vrstva poddůstojníků, vojáků hodnostně zařazených mezi dva extrémy. Vnitřně se člení na desátníky, četaře, rotné a staršiny. Výcvik poddůstojníků nabývá u útvarů Specnaz, které přesným vymezením kompetencí a přísností disciplíny převyšují ostatní ozbrojené síly, nejvyšší důležitosti.

Za běžných okolností probíhá výcvik u zvláštních výcvikových divizí. Každá má stálý štáb, generála, důstojníky, praporčíky poddůstojníky a omezený počet vojáků v zabezpečovacích jednotkách. Každých šest měsíců dostane divize 10 000 odvedenců, kteří se dočasně rozdělí do pluků a praporů. Po pěti měsících drsného výcviku dostávají mladí vojáci poddůstojnická hodnostní označení a odcházejí k pravidelným divizím. Měsíc trvá rozdělení nových poddůstojníků mezi pravidelné síly, příprava výcvikové základny a přijetí čerstvých branců. Potom se výcvikový program opakuje. Každá výcviková divize se tedy podobá obrovskému inkubátoru, který produkuje 20 000 poddůstojníků ročně. Výcviková divize má běžné složení: tři motostřelecké pluky, tankový pluk, dělostřelecký pluk, protiletadlový pluk, raketový prapor a tak dále. Každý pluk a prapor cvičí vlastní specialisty od poddůstojníků pěchoty po pozemní pozorovatele, topografy a spojaře.

Výcviková divize je nástrojem hromadné výroby poddůstojníků pro gigantickou armádu, která v míru má kolem pěti milionů příslušníků, ale za války může nabýt mnohem větších rozměrů. Taková masová produkce má jednu nevýhodu. Budoucí poddůstojníky si nevybírají velitelé pravidelných divizí, nýbrž je přidělují místní vojenské správní orgány - vojenské komisariáty a mobilizační úředníci vojenských okruhů. V takové situaci si přirozeně nelze vybírat podle kvalitativních měřítek. Místní orgány po přijetí pokynů od nadřízených jen odešlou několik nákladních automobilů nebo vlaků s odvedenci.

Výcviková divize dostane svých 10 000 lidí, kteří se neliší od jiných desetitisícovek, a během pěti měsíců z nich musí vychovat velitele a specialisty. Určitý počet odvedenců se posílá obratem k pravidelným jednotkám, neboť nemají k tomu, aby zaujali velitelské funkce, zhola žádné předpoklady. Podle přísných norem však tento počet nesmí přesahovat pět procent. Místo odeslaných branců pak dorazí jiní, kteří nebývají o mnoho lepší. Důstojníci a poddůstojníci výcvikových divizí pak musejí vynaložit všechny schopnosti, veškerý fanatismus a invenci k tomu, aby z těchto lidí udělali poddůstojníky.

Výběr budoucích poddůstojníků pro útvary Specnaz probíhá způsobem mnohem složitějším a znatelně nákladnějším. Všichni mladíci, kteří narukují k útvarům Specnaz (po velmi pečlivém výběru), nastoupí k bojovým jednotkám, kde pod velením velitele roty a velitelů čet absolvují nesmírně náročný výcvikový kurz. Úvodní výcvikové období tráví odděleně od ostatních vojáků. Během úvodního kurzu velitel roty a velitelé čet, jsou na celé záležitosti životně zainteresováni, velmi pozorně vybírají vůdčí typy K tomu mají mnoho jednoduchých nástrojů. Například dají skupině nováčků úkol postavit v polovičním čase stan, ale neurčí, kdo skupinu povede. I při poměrně jednoduché úloze musí někdo koordinovat úkony ostatních. Na práci je vymezen velice krátký čas a při špatném nebo pozdním provedení následuje přísný trest. Ze skupiny se do pěti minut vydělí vedoucí.

Jiná skupina dostane za úkol přesun z místa na místo velmi složitou a problematickou trasou, aniž by ztratila jediného muže. Opět se ve skupině brzy najde vůdčí osobnost. Každý den, každou hodinu a každou minutu zabírá těžká práce, výuka, běh, skoky a překonávání překážek. Prakticky stále přitom chybí velitel. Po několika dnech intenzivního výcviku vytipuje velitel roty a velitelé čet nejinteligentnější, nejnápaditější, nejdrzejší a nejenergičtější členy skupiny. Po skončení kurzu většina nováčků přejde do družstev a čet téže roty, ale nejlepší mladí vojáci odjíždějí k tisícovky kilometrů vzdáleným výcvikovým praporům Specnaz, kde se z nich stávají poddůstojníci. Potom se vrací k původním rotám.

Tento dlouhý proces má jednu výhodu. Potenciálního poddůstojníka nevybírá místní vojenský orgán ani výcvikový útvar, nýbrž pravidelný důstojník na velmi nízkém stupni velení - na úrovni čtyř a roty. Navíc se výběr odbyvá na přísně individuálním základě. K témuž veliteli, který mladého vojáka vybral, se voják po pěti měsících s poddůstojnickým hodnostním označením vrací.

Není samozřejmě možné zavádět takový systém u všech sovětských ozbrojených sil. Znamenal by přesuny milionů lidí z místa na místo. U ostatních druhů vojsk se budoucí poddůstojník pohybuje po trase výcviková divize -

pravidelná divize. U útvaru Specnaz cestuje po trase pravidelná jednotka - výcviková jednotka - pravidelná jednotka.

Je tu ještě jeden principiální rozdíl. Potřebuje-li jiný druh vojsk jednoho poddůstojníka, pošle vojenský komisariát výcvikové divizi jednoho odvedence, který se má poddůstojníkem stát. Jestliže ale potřebuje poddůstojníka Specnaz, velitel roty odesílá k výcvikové jednotce tři ze svých nejlepších nováčků.

Výcvikový prapor Specnaz funguje na principu nutnosti naučit se poslouchat rozkazy než je voják sám začne vydávat. Celou filozofii výcvikových praporů lze shrnout do několika slov Když ucpeme prázdný sud, stáhneme jej pod vodu a pustíme, sud vyskočí nad hladinu. Čím hlouběji sud stáhneme, tím rychleji k hladině letí a tím výše vyskočí. Výcvikové prapory pracují podobně. Mají za úlohu stáhnout nesourodou masu vojáků co nejhlouběji.

Každý výcvikový prapor řídí stálý štáb důstojníků, praporčíků a poddůstojníků, kteří dostávají pravidelný přiděl 300 až 400 mladých mužů, majících za sebou úvodní výcvikový kurz u různých útvarů Specnaz.

Režim v běžných sovětských výcvikových divizích nelze nazvat jinak než brutální. Tuto brutalitu je třeba zmnohonásobit, chceme-li hovořit o podmínkách u výcvikového praporu Specnaz.

U výcvikových praporů mizí prázdný sud v takových hlubinách, že hrozí jeho roztržení působením vnějšího tlaku. Lidská důstojnost trpí tak, že voják balancuje nad propastí, na jejíž jedné straně je sebevražda a na druhé vražda velitele. Důstojníci a poddůstojníci výcvikového praporu, jeden vedle druhého, nemohou nepřekypovat nadšením pro svou práci. Koho taková práce nebaví, ten u ní nevydrží a dobrovolně odchází k pravidelným útvarům Specnaz. Jediní, kteří u výcvikových praporů zůstávají, jsou lidé, kteří ze své práce mají potěšení. Jejich role spočívá ve vydávání rozkazů, které zocelí nebo zahubí i nejsilnější povahy. V popisu velitelské práce je neustálý dohled na muže, kteří mají v hlavě jediné dilema: zastřelit sebe, nebo zastřelit velitele? Nadšencům přináší takové zaměstnání dokonalé morální i fyzické uspokojení, podobně jako kaskadéra uspokojuje skok na motocyklu přes devatenáct autobusů. Rozdíl mezi kaskadérem, který dává v šanc svůj krk, a velitelem výcvikového praporu Specnaz spočívá v tom, že prvně jmenovaný pociťuje ono uspokojení několik vteřin, zatímco velitel neustále.

Každý voják nastoupivší k výcvikovému praporu dostává přezdívku, téměř vždy velmi sarkastickou. Bývá nazván třeba Hrabětem, Vévodou, Césarem, Alexandrem Makedonským, Ludvíkem XIV, Velvyslancem, Ministrem zahraničí či kteroukoli další variací na dané téma. Ostatní se k němu chovají s komediální úctou. Nerozkazují, nýbrž se ptají na názor:

Ráčila by Vaše Excellence vyčistit hajzl svým zubním kartáčkem?

Slavný princí, byl byste tak laskav a veřejně vyblil, co jste měl k obědu?

U útvarů Specnaz dostávají vojáci mnohem lepší stravu než v jiných složkách ozbrojených sil. Fyzická zátěž je ale tak vysoká, že mají neustále hlad, i když častý neoficiální trest vyprazdňování žaludku nepodstupují:

Je vám po obědě těžko, pane Hrabě. Račte si strčit dva prsty do krku. Uvidíte, jak se vám uleví!

Čím potupnější tresty si kdo vymyslí na podřízené a čím důrazněji útočí na jejich důstojnost, tím lépe. Úkolem výcvikového praporu je zdrtit a vymýtit individualitu a přizpůsobit člověka normám útvaru Specnaz, naplnit ho vznětlivou náloží nenávisti, zášti a pomstychtivosti.

Hlavní obtíží při tomto aktu inženýrství lidských mozků je nasměrování vzteku mladého vojáka správným směrem. Jde o to ponížít člověka na největší snesitelnou míru a v okamžiku, kdy se tak stane, dát mu poddůstojnické výložky a odeslat ho do služby u pravidelné jednotky. Pak si může vybíjet zlost na vlastních podřízených, či ještě lépe na nepřátelích socialismu.

Výcvikové jednotky Specnaz jsou místem, kde nadřizení dráždí rekruta jako psa, rozběsní ho a pustí ze řetězu. Nepřekvapuje, že v rámci útvarů Specnaz dochází k tolika rvačkám. Každý její příslušník, zejména veterán výcvikové jednotky, nese v sobě nepopsatelný náboj zuřivosti, cosi podobného elektrickému náboji v bouřkovém mraku. Nepřekvapuje, že pro vojína útvaru Specnaz (tím spíše pro poddůstojníka) je válka jen krásným snem, v němž lze alespoň náboj zuřivosti vybit.

Kromě nekonečného sledu ponižování, urážek a trestů ze strany velitelů musí člen výcvikové jednotky snášet podobný nápor ze strany druhů, kteří se nacházejí v téže situaci jako on sám.

Především trvá tichý souboj o místo na slunci, o vůdcovství každé skupiny. Jak jsme již poznali, nabývají tyto sváry dramatické podoby. Mimo přirozený boj o vůdcovství smečky zde však máme ještě vážnější popud umělý. Na každé poddůstojnické místo nastupují k výcvikovému praporu souběžně tři kandidáti. Jen nejlepší uchazeči se po pěti měsících stávají četaři. Na závěr pobytu u výcvikového praporu dostávají někteří vojáci i hodnost desátníka a jiní zůstávají v řadách mužstva. Prožít si peklo výcvikového praporu a vrátit se ke své jednotce bez poddůstojnické hodnosti je tragédie.

Rozhodnutí, zdali povýšit absolventa výcvikového kurzu na poddůstojníka, záleží na komisi důstojníků GRU nebo na velitelství výzvědné služby vojenského okruhu, na jehož území příslušný prapor působí. Základem jsou výsledky zkoušek, které se konají v přítomnosti komise. Zkouší se z politické přípravy, taktiky útvarů Specnaz (včetně znalosti pravděpodobného nepřítele a hlavních cílů operací), střelecké přípravy (znalost výzbroje, střelba z různých druhů zbraní včetně zahraničních, práce s výbušninami), výsadekovej přípravy tělesné přípravy a znalosti zbraní hromadného ničení a obrany proti nim.

Komise nerozhoduje podle toho, odkud uchazeči pocházejí, nýbrž podle stupně připravenosti k plnění praktických úkolů. Z toho ovšem pramení nevyváženost mezi úspěšnými navrátilci k původním jednotkám. Rota Specnaz, která vyslala do výcvikového praporu devět vojinů s výhledem, že tři se po pěti měsících vrátí jako četaři, dostane například jednoho četaře, jednoho desátníka a sedm vojinů či svobodníků. K jiné rotě přijde pět četařů, tři desátníci a jeden člen

mužstva. Tento systém byl zaveden záměrně. Důstojník, který velí pravidelné rotě a může si z devíti navrátilců vybrat, postaví do čela družstev nejlepší lidi. Na volná velitelská místa je může dosadit bez ohledu na hodnost. Svobodníka, který prošel výcvikovým praporem, může jmenovat velitelem družstva. Četaři a desátníci, pro něž není dostatek velitelských funkcí, mohou navzdory poddůstojnické hodnosti plnit úkoly vojáků a svobodníků.

Může se stát, že velitel roty Specnaz disponuje kromě čerstvých absolventů výcvikového praporu i poddůstojníky, kteří ukončili výcvik dříve, ale na velitelské funkce nebyli zařazeni. Pověří tedy velením družstev dřívější absolventy a nově příchozí zařadí funkčně jako členy mužstva.

Svobodník nebo desátník, který se stane velitelem družstva, musí nekompromisním způsobem dokázat, že si důvěru zaslouží a je skutečně nejlepší. Podaří-li se mu to, obdrží včas odpovídající hodnost. Neuspěje-li, musí uvolnit místo některému z dalších kandidátů.

Systém odpovídá dvěma cílům. Jednak má každý pravidelný útvar Specnaz v záloze dostatek velitelů na nejnižší úrovni. Za války utrpí Specnaz značné ztráty. U každého družstva slouží nejméně dva náležitě připravení muži, kteří umějí v každém okamžiku převzít velení. Za druhé je zajištěn trvalý zápas mezi poddůstojníky o právo být velitelem. Každého velitele družstva a zástupce velitele čtyři lze kdykoli vyměnit platnějším náhradníkem. Odstavení poddůstojníka z velitelské funkce je v kompetenci velitele roty (u samostatné roty Specnaz), velitele praporu nebo pluku. Voják, který odejde z velitelské funkce, nabývá status člena mužstva. Poddůstojnická hodnost je mu buď ponechána, snížena, anebo odňata.

Někteří důstojníci útvarů Specnaz se připravují na tzv. speciální fakultě Vysoké důstojnické školy výsadkových sil Leninského komsomolu v Rjazani. Výběru studujících se věnuje velká pozornost. I čtyři roky vyčerpávající přípravy jsou čtyřmi léty neustálých prověrek, zdali je student vůbec schopen stát se důstojníkem útvaru Specnaz. Po skončení studia na fakultě odcházejí někteří absolventi k parašutistickým a vzdušně výsadkovým vojskům. Jen nejlepší se uchytí u jednotky Specnaz, ale i těm hrozí trvalé nebezpečí přeražení k běžným výsadkářům. Další důstojníci přicházejí z jiných škol pro přípravu velitelů, přičemž nikdy dříve o existenci útvarů Specnaz neslyšeli.

Představitelé GRU považují za nutnou speciální přípravu na každou funkci. . . kromě nejvyšších funkcí velitelských. Vůdce nezplodí ani nejlepší výcvikový program. Vůdce se vůdcem rodí. Nikdo nikomu neporadí, jak vést lidi. Vzdělaný profesor vůdcem nikdy nebyl a Hitlera nikdy nikdo neučil, jak vést národ. Stalin neuspěl v teologickém semináři. Maršál Georgij Žukov velel milionu, ba několika milionům lidí prakticky celou druhou světovou válku. Ze všech generálů a maršálů své úrovně on jediný neutrpěl porážku. Přitom neměl válečné vzdělání, nechodil na vojenskou střední školu, aby se stal nižším důstojníkem, na vojenskou akademii pro vyšší důstojníky ani na Akademii generálního štábu, která vychovává generály a pozdější maršály. Vyrstl v maršála sám. Prožil Chalechyn-Gol, Jelňu, protiútok před Moskvou, Stalingrad, proražení leningradské blokády, Kursk, přechod Dněpru, běloruskou, viselsko-oderskou a berlínskou operaci. Potřeboval vzdělání? Co ho mohli profesori naučit?

Štáb každého vojenského okruhu má personální velitelství, které velmi svědomitě vede záznamy o důstojnících, o jejich studiu, výběru a služebním umístění. Na žádost náčelníka štábu vojenského okruhu hledá personální velitelství důstojníky, kteří vyhovují normám útvarů Specnaz.

Kritéria, podle nichž personální velitelství žádost velitelství zpravodajské služby posuzuje, jsou přísně tajná. Z pohledu na důstojníky útvaru Specnaz lze ovšem snadno odvodit kvality, které nelze obejít.

Prvořadé a nejdůležitější vlastnosti jsou pochopitelně průbojná a nezlomná povaha a vůdcovské nadání. Personálním velitelstvím každého vojenského okruhu procházejí každoročně tisíce mladých důstojníků nejrůznějších odborností od raketových vojsk a tankových sil přes pěchotu až k ženistům a spojařům. Každého důstojníka předcházejí akta s důležitými informacemi, které však nejsou rozhodující. Jakmile mladý důstojník dorazí na personální velitelství, projde pohovorem s několika specialisty na personální záležitosti. Během těchto pohovorů vykrystalizují z hmoty tisíců mužů pevné vůle a odolné psychiky výjimečné osobnosti. Když takové výjimky personální důstojníci objeví, pokračují v pohovorech důstojníci velitelství zpravodajské služby, kteří pak nabízejí příslušná zaměstnání.

Někteří důstojníci přicházejí k útvarům zvláštního určení přesto, že při pohovorech na personálním velitelství neprokázali žádnou výjimečnou schopnost a dostali práci běžných velitelů. Plukem, divizí, armádou a vojenským okruhem mohou postupně začít kolovat pověsti, že ten který velitel se chová brutálně a nedůtklivě, ale přitom dobře plní úkoly, proměňuje podprůměrnou četvu ve vzornou jednotku a tak dále. Takový člověk se dočká rychlého povýšení a může se těšit na převelení k trestnému praporu - nikoli za trest, nýbrž proto, aby se ujal delikventů. V té chvíli se do věci vloží velitelství zpravodajské služby. Jestliže důstojník velí trestné rotě nebo četě a dokáže zvládnout problematické vojáky, aniž by se bál použít hrubou sílu, dostane k pečlivému zvážení nabídku ke spolupráci.

Vím ještě o jednom způsobu výběru důstojníků. Každý důstojník s členy své jednotky musí stavět posádkovou hlídku, která v ulicích a na nádražích vyhledává provinilce. Městský vojenský velitel a velitel posádky (nejvyšší vojenský činitel města) se s těmito důstojníky setkávají každý den. Službu si důstojníci předávají den co den, vždy po čtyřadvaceti hodinách. Tak je to zavedeno už několik desetiletí a na každého velitele vychází hlídka několikrát ročně. Hlídka představuje pravou příležitost pro poznání charakteru důstojníka.

Nad opilým vojínem pak jeden důstojník řekne: Nalejte na něho ledovou vodu a dejte ho na celu. Jiný důstojník se zachová jinak: Sem s ním. Zavřete dveře a hod'te na něj mokrou deku. Já ho naučím! Kopněte ho do břicha, ať přestě nepije. Tak hoš, dejte mu, co snese. Pořádně, nebo vás taky tak zmydlím! A teď ho utřete sněhem. Není složité si představit, kterého důstojníka mají nadřazení ve větší oblibě. Velitelství zpravodajské služby nepotřebuje příliš mnoho lidí - jen ty nejlepší.

Druhou nejdůležitější vlastností je fyzická odolnost. Větší naději mají běžci, plavci, lyžaři a vůbec sportovci, kteří bývají vystaveni dlouhodobější soustředěné zátěži. Třetím faktorem jsou tělesné míry. Nejvýhodnější pozici zaujmají hromotluci s širokými rameny a objemnými pěstmi. Tuto kvalitu lze ovšem přehlédnout, má-li důstojník tvrdou hlavu a fyzickou výdrž. Dlouhá historie lidstva říká, že silných charakterů není mezi drobnými postavami méně než mezi obry.

Mladí důstojníci dostávají nabídku k službě u útvaru Specnaz bez ohledu na bývalou odbornost v ozbrojených silách. Železná vůle, nezpochybnitelná autorita, otupělé city, nezávislost myšlení i konání a povaha hazardéra, který neváhá riskovat život, to vše je předpokladem k pozvání na štáb vojenského okruhu.

Kandidát projde nekonečnými chodbami k malé kanceláři, kde mu generál a několik vyšších důstojníků položí různé otázky. Mladý důstojník samozřejmě nebude tušit, že generál šéfuje velitelství zpravodajské služby vojenského okruhu, ani nepozná, že plukovník po jeho boku zodpovídá za třetí oddělení tohoto velitelství, totiž za útvary Specnaz.

Atmosféra pohovoru je uvolněná, plná úsměvů a žertování na obou stranách. Řekněte nám něco o sobě, poručíku. Jaké máte zájmy? Jaké sporty pěstujete? Že držíte divizní rekord v běhu na lyžích? Deset kilometrů? To je pěkné. Jak se dařilo vašim chlapcům při posledních střeleckých prověrkách? Jak vycházíte se svým zástupcem? Nevládnutelný? Divoká povaha? Máme informace, že jste ho zkontrolil. Jak jste to dokázal?

Hovor se postupně stáčí k tématu ozbrojených sil pravděpodobného nepřítele a nabývá podoby nenáročné zkoušky.

Máte americkou divizi, která stojí na frontě proti sovětské divizi. Americká divize disponuje raketami Lance.

Nebezpečná věc, což?

To jistě, soudruhu generále.

Tak si představte, poručíku, že jste náčelníkem štábu naší divize. Jak byste ničil nepřátelské rakety?

Našimi raketami 9K21.

Velmi správně, poručíku, ale rozmístění amerických raket není známo.

Žádal bych letectvo o lokalizaci a případné bombardování.

Jenomže máme špatné počasí, poručíku, a protivzdušná obrana nespí.

V tom případě bych vyslal od divize rotu hloubkového průzkumu, aby rakety našla, podřízla krk obsluze a vyhodila rakety do povětří.

To je dobrý nápad, poručíku, přímo výborný. Slyšel jste někdy o amerických útvarech, které si říkají Zelené barety?

Ano.

Co si o nich myslíte?

Divám se na věc ze dvou hledisek, soudruhu generále. Politického a vojenského.

Řekněte nám obojí, prosím.

Jsou to námezdní hrdlořezi amerického imperialismu, zistiť vrazi a násilníci. Vypalují vesnice a masakrují obyvatelstvo, ženy, děti a staré občany.

Stačí. Vaše druhé hledisko, prosím?

Jsou skvěle vycvičenou jednotkou pro boj za liniemi nepřítele. Mají za úkol ochromit nepřátelskou soustavu velení a kontroly. Představují velmi mocný a účinný nástroj v rukou velitelů. ...

Správně. Jak byste se tvářil, kdybychom chtěli zřídit něco podobného v sovětské armádě? Myslím, soudruhu generále, že by to bylo správné. Jsem si jist, že tak vypadá zítřek naší armády.

Tak vypadá, poručíku, dnešek. Jak byste se zachoval, kdybychom vám nabídli možnost stát se velitelem u těchto vojsk? Železná disciplína, neomezené velitelské pravomoce, nerozhodují nadřazení, nýbrž vy sám. . .

Kdybych takovou příležitost dostal, soudruhu generále, neváhal bych.

V pořádku, poručíku. Teď můžete odejít zpátky k pluku. Možná nějakou nabídku obdržíte. Zatím pokračujte v práci a pusťte z hlavy náš rozhovor. Bezpochyby si uvědomujete, co by následovalo, kdyby se někdo dozvěděl, o čem jsme debatovali.

Rozumím, soudruhu generále.

Informovali jsme vaše velící důstojníky včetně velitele pluku v tom smyslu, že za námi jedete kvůli nějakým úkolům na čínské hranici, v Mongolsku, Afghánistánu, na ostrovech v Severním ledovém oceánu nebo tak nějak. Zatím nashledanou, poručíku.

Nashledanou, soudruhu generále.

Důstojník, který přestoupí k útvaru Specnaz od jiného typu ozbrojených sil, nemusí absolvovat dodatečný přípravný kurz. Stává se velitelem čety u pravidelné jednotky. Sám jsem se několikrát účastnil cvičení, při němž mladý důstojník, který převzal četu, věděl o útvarech Specnaz méně než jeho vojíní a svobodníci, natož poddůstojníci. Mladý velitel se však učí stejně rychle jako jeho mužstvo. Nemá se za co stydět, neboť o metodách a taktice útvarů zvláštního určení nemohl nic tušit.

Za takových okolností není ojedinělé, že mladý důstojník oznámí téma a cíl zaměstnání, předá rotnému vedení zaměstnání a zařadí se mezi nováčky. Četa nezapochybuje o jeho kvalitách. Mužstvo uzná velitele za bezvýhradně vůdčí osobnost. Zatím se vyskytují otázky na které nezná odpověď, a technika, s kterou neumí zacházet. Všichni ale vědí, že půjde-li o desetikilometrový běh, nový velitel bude první. Půjde-li o střelbu, bude nejlepší. Za pár týdnů provede mladý důstojník společně s nejmladšími vojíny první seskok. Dostane příležitost skákat tak často, jak bude chtít. Velitel roty a ostatní důstojníci se postarají, aby pochopil vše, co mu dosud zůstávalo utajeno. Po nocích bude studovat přísně tajné předpisy a o měsíc později bude moci vyzvat na souboj kteréhokoli poddůstojníka. Několik měsíců nato zaujme nejlepší místo ve všech činnostech a četu bude učit nejučinnějším ze všech povelů: Dělejte to jako já!

Důstojník, převelený bez zvláštního výcviku k útvaru Specnaz od jiného typu ozbrojených sil, je samozřejmě výjimečná osobnost. Velitelské kádry útvarů Specnaz takové osobnosti vyhledávají a důvěřují jim. Zkušenosti praví, že tito velitelé dosahují mnohem lepších výsledků než absolventi speciální fakulty Vysoké školy výsadkových sil v Rjazani. Na tom není nic překvapujícího ani paradoxního. Kdyby Michail Koškin měl vzdělání projektanta tanku, nikdy by nenavrl tank T 34, nejlepší tank na světě. Kdyby se někdo rozhodl učít Michaila Kalašnikova, jak projektovat samopal, snadno by pohřbil génia-samouka.

Lidé ve vedení GRU hledají silné a nezávislé typy, kterým je třeba zadat úkol a ponechat na nich právo výběru, jakým způsobem úkol splní. Proto se taktické pokyny pro útvary Specnaz vyznačují stručností. Obecně vzato jsou všechny sovětské předpisy stručnější než předpisy u západních armád a sovětský velitel se jimi řídí méně často než protějšek na Západě.

Dobře stavěný svalovec je jedním typem důstojníka útvaru Specnaz. Druhý typ představuje člověk, u něhož se nebere v potaz postava a šíře ramen, nýbrž odolnost mentální. Tento typ můžeme nazvat inteligencí útvarů Specnaz. Nevstupuje do bezprostředního kontaktu s řadovými vojáky a pracuje mnohem víc hlavou než rukama.

Mezi oběma typy stěží nalezneme výraznou hranici. Příkladem budiž důstojník-tlumočník, o němž by se dalo předpokládat, že náleží k inteligenci útvarů Specnaz. U každé rotě slouží tlumočník, který se plyně domluví alespoň dvěma světovými jazyky. Kontakt se členy rotě navazuje především jako učitel cizích jazyků. Ty však, jak víme, nejsou pro vojáka Specnaz prioritní. Tlumočník se neustále pohybuje po boku velitele rotě jako neoficiální pobočník. Na první pohled intelektuál. Zdání ovšem klame. Tlumočník skáče padákem s rotou, brodí se bažinami, plahočí se po horách, prodírá se pískem i sněhem. Tlumočník první zatluče hřeby do hlav nepřátelských zajatců, aby vypáčil žádoucí informace. V lámání nehtů, řezání jazyků vedví (takzvané dělání hada) a vkládání řezavých uhlíků do úst zajatců spočívá jeho práce. Vojenští tlumočníci sovětských ozbrojených sil se připravují na vojenském institutu.

Mezi posluchači institutu se nacházejí fyzicky zdatní a odolní jedinci silných nervů a žulově tvrdých povah. Právě ti dostávají nabídky od útvarů zvláštního určení. Není tudíž snadné tlumočníka rozeznat od velitelů čet a rot, ačkoli tlumočník v očích vojáků reprezentuje jakousi intelektuální elitu. Nemá v popisu práce pouhé kladení otázek a čekání na odpověď. Musí dostat správnou odpověď. Závisí na tom úspěch akce a životy mnoha lidí. Musí přinutit zajatce, aby mluvil, a dbát na to, aby zajatcova odpověď byla jedinou správnou odpovědí. Proto nemůže aplikovat příliš intelektuální metody výslechu. V tomto smyslu nebývají tlumočníci útvarů Specnaz považováni ani za velitele, ani za intelektuály, nýbrž za prostředníky mezi oběma vrstvami.

Čistokrevné zástupce inteligence útvarů Specnaz nacházíme mezi důstojníky rozvědky. Vybírají se z různých specializací, přičemž jejich fyzická kondice není určujícím faktorem. Musejí za sebou mít studium vojenské střední školy a nejméně dva roky služby. Dostanou místo na třetí fakultě Vojensko-diplomatické akademie a potom pracují u zpravodajské hlídky (RP) nebo v ústředích rozvědky (RZ). Vyhledávají spolupracovníky a řídí síť agentů. Někteří působí u sítě agentů-informátorů, jiní u sítě agentů útvarů Specnaz.

Důstojník sítě agentů je důstojníkem v pravém slova smyslu. Nemusí však skákat z letadla, běhat, zápasit, střílet a podřezávat lidské krky. Má za úkol studovat pohyb tisíců lidí a mezi nimi nacházet jednotlivce vhodné pro Specnaz, hledat možnosti, jak se k nim přiblížit a seznámit se s nimi, navazovat a rozvíjet vzájemný vztah a najímat je. Tito důstojníci po většinu času nosí civilní oděv a musejí-li obléknout uniformu, nosí stejnokroj vojsk, u nichž dříve sloužili - dělostřelectva, ženijních vojsk, lékařské služby, případně oblékají uniformu jednotky, za kterou se jeho tajný zpravodajský útvar Specnaz vydává.

Nejvyšší velení útvarů Specnaz spočívá v rukou plukovníků a generálů GRU, kteří vystudovali některou z hlavních fakult Vojensko-diplomatické akademie, totiž první nebo druhou fakultu, a pracovali dlouhodobě v ústředním aparátu GRU a na jeho zahraničních rezidenturách. Každý má díky několikaletým zahraničním zkušenostem vynikající znalosti o určité zemi či skupině zemí. V případě potřeby pokračuje v práci v cizině, ale proměnlivé okolnosti výjezdy do zahraničí občas znemožňují. V takovém případě nadále působí v ústředním aparátu GRU nebo na velitelství zpravodajské služby vojenského okruhu, loďstva či skupiny sil. Řídí všechny nástroje rozvědky včetně útvarů Specnaz.

S lidmi z těchto vrstev jsem se často setkával. Vždy to byli zamlklí a nespolečenští pánové. Měli elegantní zevnějšek, dobré jazykové znalosti a rafinované způsoby. Soustřeďovali v rukou ohromnou moc a věděli, jak přistupovat k autoritám.

Někteří nikdy Akademii nestudovali a v zemích považovaných za potenciálního nepřítele nepobývali. Vypracovali se díky vrozeným schopnostem, užitečným kontaktům, které uměli udržovat, a mocenské ctižádosti, projevující se úskočnými triky a riskantními manévry. Moc na ně působí jako droga a je jejich jediným životním cílem. Jdou za ní přes kluzká úbočí a strmé vrcholky. Podmínkou úspěchu v jejich celoživotním zápase je samozřejmě připravenost svěšených útvarů kdykoli provést akci, kterou nařídí vyšší orgán. Žádného vyššího představitele útvarů Specnaz nezachrání morální, právní ani jiná kritéria. Urychlený vzestup nebo střemhlavý pád záleží čistě na úspěchu akce. Není pochyb o tom, že každá akce se provádí za každou cenu a všemi dostupnými prostředky.

Často slyším, že sovětský voják je špatný voják, neboť slouží v armádě jen dva roky. Nejmenovaní západní experti považují za nemožné vychovat za tak krátkou dobu dobrého vojáka.

Je pravda, že sovětský voják je pouze osoba povoláná k povinné službě, ale nelze pouštět ze zřetele, že mimo službu žije v dokonale militarizovaném státě. Stačí připomenout, že vedoucí funkcionáři vládnoucí strany v Sovětském svazu mají hodnosti generálů a maršálů. Celou sovětskou společností prosakuje vojenská propaganda. Sovětské děti se od útlého věku účastní válečných her, přičemž nezfídka střílejí z opravdových samopalů a vozí se ve skutečných tancích pod dohledem důstojníků a generálů sovětských ozbrojených sil.

Děti, které projevují obzvláštní zájem o vojenské záležitosti, vstupují do Dobrovolné organizace pro spolupráci s armádou, letectvem a námořnictvem, známé pod zkratkou DOSAAF. DOSAAF je paravojenská organizace s 15 miliony členů, kteří se pravidelně zdokonalují ve vojenských odbornostech a pěstují sporty branného charakteru. DOSAAF jednak připravuje mládež na vojenskou službu, jednak pomáhá udržovat záložníkům kvalifikaci získanou během vojny. DOSAAF disponuje obrovským rozpočtem, rozsáhlou sítí polních letišť i výcvikových středisek a klubů různých velikostí a zaměření, kde se odbývá základní i vyšší výcvik všeho druhu, od střelců po radisty, od stíhacích pilotů k potápěčům, od plachtařů po kosmonauty a od tankistů po vojenské zdravotníky.

Četní vynikající sovětské letci, většina kosmonautů (počínaje Jurijem Gagarinem), slavní generálové a mistři Evropy i světa v branných sportech začínali kariéru v DOSAAF zpravidla ve věku kolem čtrnácti let.

Muži, kteří řídí DOSAAF na místní úrovni, jsou důstojníci, generálové a admirálové ve výslužbě, avšak v ústředním vedení DOSAAF pracují generálové a maršálové v činné službě. Mezi nejznámější předsedy organizace patřili armádní generál A. L. Getman, maršál letectva A. I. Pokryškin, armádní generál D. D. Leljušenko a admirál G. Jegorov. Do čela deleguje své zástupce GRU i Specnaz. V současné době (1986) zastává funkci zástupce předsedy DOSAAF generálplukovník A. Odincev, který už roku 1941 působil u odřadu Specnaz na západní frontě a celý život zasvětil teroristickým akcím v rámci GRU. Nyní je jeho hlavní pracovní náplní příprava mladých lidí obou pohlaví na válečná utrpení.

Hovoříme-li o sovětských povolancích, zejména těch, kteří nastupují k útvarům Specnaz, nesmíme zapomínat, že mají za sebou tři až čtyři roky intenzivní branné přípravy, seskoky padákem, střelbu ze samopalu či kurz přežití. Vědí, co je to vytrvalost, síla, srdce a odhodlání v boji. Rozdíl mezi ruským vojákem a profesionálním vojákem západní armády spočívá v tom, že náš mládenec není za svou činnost placen. Náš mládenec je fanatik a nadšenec.

Po ukončení služby u útvaru zvláštního určení se voják stává profesionálem nebo se vrací k mírové práci a ve volném čase navštěvuje některý z mnoha klubů DOSAAF. Známe zajímavý příklad: Sergej Čížik se narodil v roce 1965. Na střední škole ho zlákal DOSAAF, v jehož klubu uskutečnil 120 seskoků. Potom šel na vojnu a sloužil u zvláštních vojsk v Afghánistánu. Vyznamenal se v boji a ukončil službu roku 1985. V květnu 1986 se jako člen týmu DOSAAF účastnil experimentů v polárních podmínkách. Se skupinou sovětských sportovců seskočil padákem na severní pól.

Organizace DOSAAF je pro Specnaz užitečná v mnoha ohledech. Sovětský svaz podepsal konvenci zakazující zneužití Antarktidy k vojenským účelům. V případě války by se však konvence stala bezcenným cárem papíru, takže je třeba nasbírat příslušné zkušenosti. Proto Specnaz plánuje seskok na jižní pól, který mají provést členové DOSAAF. Rozdíl je minimální. Výsadkáři budou titíž ostří hoši, kteří se účastnili operací v Maďarsku, Československu a Afghánistánu. Dnes se chovají jako civilisté, ale podléhají vedení generálů typu Odinceva. Za války sestaví stejné útvary zvláštního určení jako osoby povolané k povinné službě, jak s despektem říkají někteří západní představitelé.

SÍŤ AGENTŮ

Sovětská vojenská rozvědka řídí celé zástupy tajných agentů, cizinců najatých k plnění úkolů sovětské výzvědné služby. Dělí se na dvě sítě - strategickou a operační. Agenty prvního typu najímá ústřední aparát GRU a jeho pobočky v Sovětském svazu i v cizině. Strategická síť pracuje pro generální štáb ozbrojených sil SSSR a její agenti pocházejí zpravidla z hlavních měst nepřátelských zemí, případně se najímají v Moskvě. Agenty druhého typu vyhledávají velitelství zpravodajské služby frontů, loďstev skupin vojsk, vojenských okruhů a zpravodajská oddělení armád a loďstev. Operační síť nepodléhá ústřednímu aparátu GRU a její agenti slouží potřebám příslušných frontů, loďstev a dalších složek. Najímají se hlavně na území Sovětského svazu a spřátelených zemí.

Dělení na strategickou a operační síť agentů v žádném případě neznačí dělení kvalitativní. Ústřední aparát GRU má pochopitelně agentů mnohem více než vojenská uskupení, ba více než veškeré vojenské složky dohromady. Má jejich prostřednictvím přístup k důležitým a utajovaným skutečnostem. I příslušníci operační sítě však zjišťují informace, které kromě lokálního velení zajímají nejvyšší sovětské funkcionáře.

Za druhé světové války neměly informace z hlavních měst znepřátelených států pro Sovětský svaz valný význam. Užitečné poznatky přicházely z jiných regionů, ale nedostačovaly. Operační síť tedy během války narůstala a významem postupně převýšila strategickou síť agentů GRU. K tomu by mohlo dojít při globální válce znovu.

Síť agentů Specnaz, totiž operační síť, pracuje pro každý vojenský okruh, skupinu sil, loďstvo a front. Najímání agentů probíhá především na území SSSR a spřátelených států. Specnaz vyhledává potenciální kandidáty spolupráce především v přístavech navštěvovaných zahraničními turisty a tam, kde se zdržují zahraniční studenti. Prověřuje se korespondence sovětských občanů i občanů satelitních států, odposlouchávají se telefonní hovory a pátrá se po zajímavých kontaktech sovětských občanů s občany východoevropských a dalších zemí, které Specnaz zajímají. Obvykle lze najatého cizince přesvědčit, aby zapojil do spolupráce několik dalších známých, kteří v Sovětském svazu nikdy nebyli a se sovětskými občany se nestýkají. Občas se stává, že důstojníci útvaru Specnaz, kteří nepožívají diplomatických privilegií a vyhýbají se větším centrům, najmou agenta na cizím území. Tito funkcionáři se dostávají do ciziny na obchodních a rybářských plavidlech, jako řidiči sovětských kamionů, piloti Aeroflotu a průvodčí sovětských vlaků. Spolehlivým místem k najímání agentů je sovětská výletní loď - čtrnáct dní na moři, vodka, kaviár, sladký život, příjemná společnost a příležitost mluvit bez obav.

Kdyby měl čtenář přístup ke skutečným aktům o tajných agentech Specnaz, byl by zklamán a zřejmě nemálo překvapen, neboť agenti Specnaz se zdaleka nepodobají upraveným a průbojným hezounům z filmových dramát. Sovětská vojenská rozvědka hledá naprosto odlišný typ člověka. Portrét ideálního agenta pro útvary Specnaz vypadá asi následovně: šedesátník, který nikdy nebyl na vojně, neměl přístup k tajným dokumentům, nenosí ani nevlastní

zbraň, neví nic o technikách boje muže proti muži, nemá žádné speciální vybavení, nepodporuje místní komunisty a nečte noviny, v životě nebyl v Sovětském svazu a nemluvil se sovětskými občany, vede osamělý a uzavřený život mimo širší společnost a povoláním je hajný, správce majáku, rybář, hlídač či železničář. Nezřídka trpí takový agent tělesnou vadou. Specnaz vyhledává i ženy podobné charakteristiky.

Začlení-li Specnaz takovou osobu do své sítě, znamená to jistotu, že agent

- a) není v zorném poli místní policie a tajných služeb
- b) v případě vyšetřování je posledním, na koho by padlo podezření
- c) neexistuje nic, co by případná podezření potvrdilo (což v míru znamená minimalizaci nebezpečí prozrazení či zatčení)
- d) v případě války zůstane na svém místě, neboť se na něj nevztahuje mobilizace.

Tyto faktory dodávají síti agentů Specnaz mimořádnou stabilitu a životnost. Každé pravidlo samozřejmě potvrzují výjimky a pravidla shromažďování informací znají výjimek dost. Přesto se Specnaz především uchází o lidi uvedeného typu. Jaký přináší organizaci užitek?

Stojí mimo pochybnost, že teroristické akce provádějí hlavně profesionální sportovci, kteří při útvech Specnaz prošli velmi náročným výcvikem. Příslušníci útvarů zvláštního určení však mají na cizím teritoriu spousty nepřátel – vrtulníky, policejní psy, dopravní policii, hlídky i hrající si děti, kterým nic neujde. Komanda potřebují skryš, kde si v relativním klidu odpočinou, odloží techniku a navaří stravu.

Prvořadým úkolem agentů Specnaz je tudíž příprava bezpečného úkrytu dávno před tím, než komanda do země vstoupí. Jistý důchodce kupříkladu koupí za peníze GRU domek u lesa za městem. Zcela legálně vystaví jaderný kryt s elektrickým osvětlením, kanalizací, vodovodem a skladištěm potravin. Pak si koupí terénní osobní automobil polovojského typu, který zaparkuje s dobrou zásobou paliva do garáže. Tím práce agenta skončí. Dál žije v klidu, občas přebývá v domku za městem, jezdí terénním autem a pobírá za své služby odměnu. Ví, že kdykoli mohou domek navštívit hosté, ale nemá strach. V případě zatčení prohlásí, že komando ho zajalo jako rukojmího a chopilo se domu, úkrytu i vozidla.

Majitel vrakoviště postaví starý rezivějící železniční vagón mezi stovky vysloužilých automobilů a pár motocyklů. Pro hrstku příchozích, kteří na vrakovišti hledají náhradní díly otevře stánek s kolou, parkem v rohlíku, kávou a chlebičky. Trvale udržuje dostatečnou zásobu minerálky a rybích, masových a zeleninových konzerv. Na skladě má i základní zdravotnický materiál.

Podnikatel si koupí velkou, ale chátrající jachtu. Přátelům se svěří že sní o dlouhé námořní cestě, a přichystá dobré zásoby. Na plavbu ale není čas, navíc potřebuje jachta nákladnou opravu. A tak jachta trčí v opuštěné zátce mezi desítkami dalších bezprizorných lodí s oprýskaným nátěrem.

Vznikl nespočet podobných úkrytů. Jejich funkci dobře plní i jeskyně, opuštěné i těžené doly, zaniklé průmyslové závody, městské stoky, hřbitovy (zejména rodinné hrobky), stará plavidla, vagóny a podobně. Pro potřeby teroristů z útvaru Specnaz lze upravit nejrozmanitější prostory, jen je nutno je dobře prozkoumat a předem vybavit. Právě tuto práci vykonávají najatí agenti.

Mají i další úkoly. Přisedší hosté jim mohou nařídít sledování činnosti policie, hlídání úkrytu a včasné varování před nebezpečím, průvodcovské služby, obstarávání informací o zajímavých objektech a osobách. Mimoto může být agent pověřen provedením teroristické akce, přičemž smí operovat buď samostatně pod dohledem zástupce GRU, skupinově s ostatními agenty nebo ve spolupráci s profesionály útvaru Specnaz, kteří dorazili ze Sovětského svazu.

Agent útvarů zvláštního určení, který popsaným způsobem vypomáhá operátorům bojových jednotek, necítí žádné vážnější nebezpečí. Místní policii by dalo nesmírnou práci agenta vypátrat a při eventuálním zatčení dokázat vinu. Agent ovšem netuší, že právě nebezpečí hrozí ze strany samotných útvarů Specnaz. Důstojníkům GRU, kteří se dostanou do křížku s komunistickým režimem, protestují či z jiného důvodu emigrují na Západ, nečiní identifikace agentů potíže. Komando Specnaz po uskutečnění teroristické akce zahlazuje všechny stopy a likviduje svědky. Agent, který skupině poskytl ochranu, se to týká především. Člověk, který je najat, aby poskytl zázemí teroristické skupině, si málokdy uvědomuje svůj osud.

Je-li tedy najímání takřčeného agenta-spáče poměrně snadné, jak se daří vyhledávání cizinců pro práci skutečných teroristů, ochotných vraždit, pokládat trhaviny a odstřelovat domy? Hůře?

Odpověď kupodivu zní: Nikoli. Důstojník útvaru Specnaz, který vyrazí na lov nových agentů pro konkrétní teroristické činy má na Západě snadnou výchozí pozici. Setkává se s nekonečným množstvím lidí více či méně vykořeněných ze společnosti a ochotných protestovat proti všemu. A zatímco miliony lidí protestují nenásilně, někteří jednotlivci se rádi uchylují ke krajním prostředkům odporu. Úkolem důstojníka je toliko vyhledání těch nespokojenců, kteří neváhají jít do extrémů.

Odpůrce přítomnosti amerických sil v Evropě, který stříká sprejem hesla po nárožích, je vhodným objektem. Pokud je ochoten vystřelit na amerického generála, dostane-li do rukou samopal nebo granátomet RPG-7, stává se středem vážného zájmu. Jeho cíle se shodují s cíli vyšších důstojníků GRU.

Francouzští odpůrci jaderné energie vypálili z granátometu RPG-7 na reaktor jedné elektrárny Kde sebrali zbraň sovětské výroby nevím. Možná ležela volně u silnice. Jestliže ale to štěstí setkat se s nimi a vybavit je technikou měl důstojník útvaru Specnaz, pak se takový důstojník bez průtahů dočkal Řádu rudé zástavy a povýšení. Vyšší důstojníci GRU se jako čert kříže bojí západních jaderných elektráren, které snižují závislost na dovážené ropě (včetně ropy sovětské), posilují a osamostatňují západní státy. Elektrárny reprezentují pro Specnaz jeden z nejdůležitějších cílů.

Britská skupina aktivistů za práva zvířat otrávil tabulky čokolády. Kdyby se podařilo skupinu vyhledat a kontaktovat, uměli by jí vůdcové GRU navrhnout účinnější formy protestu. Aktivisté, radikálové, bojovníci za mír a

členové stran Zelených jsou pro vedení GRU zralým melounem, zeleným na povrchu, rudým uvnitř. A sbíhají se nad ním sliny.

Dostatek nespokojených lidí na Západě představuje solidní bázi pro najímání agentů, zejména v případě, že tito lidé jsou ochotni kromě zabíjení obětovat za ideály i vlastní život.

Síť agentů útvarů Specnaz má hodně společného s akty mezinárodního terorismu, jedná se však o odlišné jevy, které nelze zaměňovat. Bylo by pošetilé tvrdit, že mezinárodní terorismus vznikl na pokyn Moskvy. Stanovisko, že bez podpory Moskvy by se mezinárodní terorismus nedočkal soudobého rozšíření, je ovšem přiměřené. Terorismus se zrodil za různých okolností a situací v různých koutech světa. Jeho potentním zdrojem vždycky byl nacionalismus, jejž Sovětský svaz mohutně podporuje, když nabízí konkrétní pomoc extremistickým frakcím nacionalistických hnutí. Výjimky pochopitelně tvoří nacionalistické skupiny v Sovětském svazu a zemích pod jeho vlivem.

Vynoří-li se extrémisté v oblastech mimo účinný sovětský vliv, stane se Sovětský svaz záhy jejich nejlepším přítelem. GRU provozuje dva samostatné a velmi silné orgány které se otázkami extrémistů zabývají - jednak 3. odbor GRU, který studuje teroristické organizace a možnosti jejich infiltrace, jednak 5. velitelství, které obstarává zpravodajskou činnost na nižších úrovních a spolupracuje s útvary Specnaz.

Taktika GRU vůči teroristům není složitá. Jde o to nikdy nerozkazovat a neříkat, co se má dělat. Teroristé rozkládají západní civilizaci a vědí, jak na to. Neznervózňujeme je tedy zbytečně přísným dohledem. V jejich řadách kráčí idealisté, kteří hodlají zemřít za vlastní přesvědčení. Necht' za ně tedy zemřou. Nejdůležitější je zachovat iluzi, že operují svobodně a nezávisle.

Moskva je významným centrem mezinárodního terorismu, ne však proto, že z Moskvy vycházejí dané podněty, nýbrž proto, že vybrané teroristické organizace, které požádají o pomoc, pomoc dostávají. Jedno hnutí odporu musí dostat větší finanční injekci, jiné menší. Jedna rudá armáda potřebuje moderní zbraně a neomezené dodávky střeliva, jiné se hodí starší výzbroj a limitovaný přísun munice. Jedno hnutí je třeba formálně uznat, jiné slovně odsoudit, ale prakticky podpořit. Teroristům málo záleží na tom, za čí peníze cestují, kdo je na cestu vybavuje samopaly a odkud pocházejí školitelé, kteří je připravují.

Kdo sleduje záběry z Afghánistánu a z ulic Bejrútu, všimne si nápadného rozdílu. Bojovníci afghánského odporu počítají každý granát, zatímco palestinské skupiny se ani neobtěžují mříž, plývají municí a vystřelují dlouhé dávky do neznáma. Plývají totiž cizími penězi.

Když jsem začínal službu v armádě, učili mě počítat každý výstřel. Výroba zásobníků je nákladnější a složitější, než výroba plnicího pera. Prvořadým důvodem k šetření municí je potřeba mít ji v každém kritickém okamžiku. Dodávky střeliva vojsku představují složitý logistický problém. Dorazí-li transport s municí několik minut po vyčerpání všech zásob, dorazí k padlým bojovníkům. V Bejrútu však finanční náklady na municí a pravidelnost dodávek nikoho netíží. Dodavatelé zajišťují včasný přísun.

Sovětský svaz odsuzuje občanskou válku v Libanonu. Nemusí ji však odsuzovat. Stačí zadržet další transport střeliva a bude po válce.

Kromě zbrojní a finanční výpomoci podporuje Sovětský svaz teroristy i formou výcviku. Výcviková střediska, která vyrostla v SSSR, ve východní Evropě, na Kubě a jinde, školí teroristy z rozličných zemí. Velmi důvěrně znám středisko v Oděse. Oficiálně patří 10. hlavnímu velitelství generálního štábu, které zajišťuje vývoz zbraní, výjezdy sovětských vojenských poradců do ciziny a výcvik cizinců. Počátkem šedesátých let bylo středisko součástí Vysoké důstojnické školy pozemního vojska. Pro sovětské studenty tehdy vznikla fakulta zpravodajské služby, která vychovala nemálo příslušníků GRU a útvarů Specnaz. Zbytek rozsáhlých prostor, učebny a ubytovny přešly do správy střediska pro výcvik zahraničních teroristů. Když jsem se zdržoval v Oděse, většina školených frekventantů včetně značného počtu Kubánců, měla působit v Africe. Rozdíly mezi ubytovacími a výcvikovými podmínkami sovětských a zahraničních studentů byly do očí. Cizinci dostávali lepší stravu a nosili sovětské důstojnické polní uniformy bez hodnotného označení. Teoretickou výuku prakticky neměli, zato prodělávali kvalitní praktický výcvik. Nedostatek střeliva nepociťovali. Trávili na střelnici dny i noci.

Cizinci zůstávali v přísné izolaci. Zvenčí si je mohli prohlédnout jen sovětské studující, a i ti pouze přes plot z ostnatého drátu. Někteří frekventanti nesli účinky izolace velmi těžce. Do situace se vložil kubánský ministr obrany, který nařídil, aby přijely kubánské dívky a absolvovaly v oděském středisku výcvik pro ošetřovatelky partyzánských útvarů. Zajímavé je, že příprava důstojníků trvala dva roky, příprava ostatních vojáků rok, ale příprava ošetřovatelek se táhla deset i více let. Koncem přípravného období byly ošetřovatelky odeslány zpět na Kubu a místo nich přijely nové, mladší. Problémy psychologického rázu ve výcvikovém středisku ustaly.

Cizince z osvobozeneckých hnutí, kteří se objeví v Sovětském svazu, sovětská rozvědka nenajímá všechny. Zkušenosti ukazují, že terorista, který cítí nezávislost a zabíjí z vlastního přesvědčení, vykoná lepší práci než bojovník, který se řídí příkazy shora. Za vlastní ideály podstoupí riziko a obětuje život, ale rozkazy nějakého Rusa ho k tomu nepřimějí. K čemu ho tedy najímat?

Během výcviku spočívá na každém teroristovi přísné oko pozorovatele, který vyhledává velitelské typy a rozené rebelanty, odhaluje slabosti a ambice studentů a zkoumá vzájemné vztahy. Z některých teroristů se časem mohou stát vládní představitelé naklonění i nepohodlní Moskvě. Přitom je žádoucí znát pravděpodobné budoucí přátele a odpůrce.

Z davu se vyčleňuje i materiál vhodný k přímé spolupráci. Najímání ve výcvikových střediscích dělají souběžně dvě různé složky GRU. 3. odbor najímá informátory, kteří potom zůstávají ve strukturách národně osvobozeneckých hnutí a

předávají šéfům GRU vnitřní tajné informace. 5. velitelství GRU najímá studenty, kteří se stávají součástí sítě agentů Specnaz. Jde o složitý proces. Kandidát formálně pokračuje ve spolupráci s osvobozeneckým hnutím, prakticky však začíná plnit pokyny GRU. Za této delikátní situace se uskutečňují všechny možné kroky na ochranu reputace SSSR při eventuálním vyzrazení. Proto se pečlivě vybraný kandidát, aniž by věděl o své pozici, přesunuje do některé ze zemí sovětského vlivu. Tam pokračuje výcvik pod vedením výzvědné služby příslušného satelitního státu.

Najímání nefalšovaného teroristy se podstatně liší od najímání informátora. Terorista musí projít nesmírně náročným a zdoluhavým výcvikem. Sní o tom, že půjde do skutečné akce, instruktoři s ním promlouvají, táží se, co by jako terorista rád dělal, a on odpovídá. Instruktoři se vzdalují, aby si věc promysleli, po několika dnech se vracejí se zamítavou odpovědí a muka výcviku pokračují. Celý kolotoč se opakuje. Uváděné důvody se různí: Příliš si ceníme vašeho života na tak riskantní podnik... mohl byste způsobit nežádoucí represe rodině... a tak dále. Výběr se postupně zužuje, dokud terorista nenavrhuje přesně to, co pohlaví sovětské vojenské rozvědky potřebují. Věc několik dní promýšlejí, udělí souhlas, který vypadá jako kompromis či ústupek teroristovi, a vyjádří se asi takto: Pokud se domníváte, že je to nutné, nebudeme vám klást překážky.

Celý komplikovaný postup jsem samozřejmě velice zjednodušil. Odměnou pro GRU je skutečnost, že terorista pracující pro Specnaz ve většině případů netuší nic o svém zneužití. Pokládá vykonaný čin za výraz vlastní vůle. GRU má čisté ruce.

I pokud nejde o individuálně pracující teroristy, nýbrž o zkušené předáky celých organizací, dbá GRU na to, aby nikdo - předáka skupiny nevyjímaje - nevěděl o podřízenosti útvaru Specnaz a potažmo GRU. Pole působnosti je široké a na některé akce je Specnaz ochoten utratit jakoukoli částku, zajistit veškeré zbraně, obstarat pasy a zřítit úkryty. Na jiné peníze scházejí, zbraně, spolehliví lidé a úkryty jakbysmet. Teroristický předák si může naprosto volně vybrat, kde zakročí. Beze zbraní, peněz a zázemí však jeho volnost schází na úbytě.

VÝZBROJ A TECHNIKA

Standardní výzbroj vojáka útvaru Specnaz tvoří samopal, 400 nábojů, nůž a šest ručních granátů nebo jednoranný granátomet. Při výsadbě se samopal nosí tak, aby nebránil hlavnímu nebo záložnímu padáku v hladkém otevření a nezranil výsadkáře. Upínací zařízení neumožňuje bezprostřední použití samopalu po doskoku, takže parašutista mívá s sebou ještě nehluchou pistoli P-6, která zajišťuje obranyschopnost v prvních okamžicích po přistání. V emigraci jsem tuto pistoli popsal západním odborníkům a setkal se u nich s určitou nedůvěrou. Mezitím se mnohé z toho, co jsem o ní vyprávěl, potvrdilo v Afghánistánu. Časopis Jane's Defence Weekly uveřejnil několik velmi zdařilých fotografií a popis této jedinečné zbraně. K nehluché střelbě na velké vzdálenosti se používají tlumiče PBS, které někteří vojáci nosí i na samopalech.

Důstojníci, radisté a šifranté mají skromnější výzbroj: samopal se zkrácenou hlavní AKR se 160 náboji, pistoli a nůž.

Kromě osobních zbraní přepravují s sebou členové skupiny Specnaz granátometry RPG-16D, rakety typu země-vzduch Strela-2, miny různého druhu, plastické trhaviny, ostřelovací pušky a další kolektivní zbraně. Jednotka se s kolektivními zbraněmi učí zacházet, ale trvale je u sebe nemívá. Kolektivní zbraně zůstávají ve zbrojních skladech útvarů Specnaz a požadované množství se stanovuje před každou akcí zvlášť. Některé operace lze provádět jen s osobními zbraněmi.

Skupině, která odchází do akce pouze s osobní výzbrojí, mohou být kolektivní zbraně dodány později, zpravidla vzdušnou cestou. V případě pronásledování se může skupina kolektivních i některých osobních zbraní zbavit. Většina ostatních vojsk za ztrátu zbraně pyká u trestného praporu, ale příslušníci útvarů Specnaz, které požívají zvláštní důvěry a pracují v mimořádných podmínkách, mohou vzniklé dilema řešit samostatně. Každý případ se však vyšetřuje a velitel nebo jeho zástupce musejí dokázat, že kritická situace nepřipouštěla jiné řešení.

Na rozdíl od běžných parašutistických a vzdušně výsadekových jednotek nemá Specnaz těžké zbraně, jako děla, minomety a bojová vozidla BMG. Že je nemá, neznamená ovšem, že je nepoužívá.

Po přistání na nepřátelském území může skupina začít akci tak, že ukořistí automobil či obrněné vozidlo nepřítele. Útvaru Specnaz se hodí jakékoli vozidlo, byť by bylo označeno červeným křížem. Poslouží k různým účelům: rychlému úniku ze zóny výsadbě, přepravě mobilní základny skupiny a koordinaci zmnoženého přepadu obzvláště důležitého cíle. Při cvičeních na sovětském území se skupiny často zmocňovaly tanků. Za ideální se považuje situace, kdy s tanky nepřítel hlídá důležitá zařízení. Jeden nebo několik tanků skupina ukořistí a okamžitě zaútočí na cíl. V takovém případě se neztrácí čas zdoluhavým přesunem k cíli.

Útočníkům dobře poslouží mnohé další nepřátelské zbraně včetně minometů a děl. Může nastat situace, že během války obdrží útvar Specnaz na vlastním území těžkou techniku ukořistěnou nepřítelem v bitvě, probouje se s ní na jeho území a v areálu protivníka začne - vydávaje se za spolubojující jednotku - operovat. K této lži se zhusta uchýlovala Rudá armáda za občanské války.

Sovětské nejvyšší velení se snaží i v míru získávat zahraniční výzbroj. V dubnu 1985 byli ve Spojených státech zadrženi čtyři podnikatelé. Oficiálně obchodovali se zbraněmi. Obchodovali s nimi však i nelegálně, když se pokusili odeslat do zemí sovětského bloku 500 amerických automatických pušek, 100 000 nábojů a 400 zaměřovačů pro noční vidění.

K čemu potřeboval Sovětský svaz dodávku amerických zbraní? Na pomoc osvobozovacím hnutím, která vydržuje? Za tím účelem se vypravují zásilky Kalašnikovů, jednodušších, levnějších a nezpůsobujících problémy se zásobováním střelivem. K prozkoumání a napodobení? Sovětský svaz má dostatek vzorků pušky M-16, například z Vietnamu, a

dávno je podrobil velmi pečlivému průzkumu. A napodobování postrádá smysl, neboť podle názoru nejvyššího sovětského velení splňuje Kalašnikov všechny kvalitativní nároky.

Je stěží představitelný jiný důvod pro takovou transakci, než že se jednalo o výbavu pro skupiny Specnaz. Ne pro všechny pochopitelně, ale zřejmě pro skupiny profesionálních sportovců, které mají operovat v oblastech, kde se puška M-16 běžně používá a kde se pro ni nachází dostatek střeliva.

Množství pušek, zaměřovačů a nábojů lze snadno interpretovat. Jde o 100 skupin po pěti mužích, jejichž členové, kromě radistů, mají zaměřovač pro noční vidění (čtyři na jednu skupinu) a půldenní zásobu střeliva (200 nábojů). Další munici je nutno odebrat nepříteli.

Víme o zatčených podnikatelích, kteří sotva byli standardním kanálem, jímž proudí americké zbraně a střelivo. Mnozí další prostředníci zatím zadrženi nebyli.

Útvary Specnaz disponují širokou škálou zbraní, od kytarové struny která slouží ke škrcení, po malé přenosné jaderné nálože, odpovídající 0,8 až 2 kilotunám trinitrotoluenu. Do arzenálu patří rychle působící jedy, chemikálie a bakterie. Nejoblíbenější zbraní zůstává nicméně mina. Není náhodou, že předchůdci moderních útvarů zvláštního určení nosili hrdý titul gardových minérů. Miny se používají ve všech fázích skupinových operací. Okamžitě po doskoku se kladou v okolí úkrytu parašutistů, při návratu pokládá skupina miny na únikové cesty a stezky. V šedesátých a sedmdesátých letech pracovaly útvary Specnaz s minami MON-50, MON-100, MON-200 a MON-300. MON je směrová protipěchotní mina. příslušný číselný údaj značí vzdálenost, do které odletují její střepiny. Střepiny se nešíří do všech stran, nýbrž letí kompaktně směrem, který určí minér. Velmi účinné miny MON mají široké možnosti použití. Pomocí modelu MON-300 se dá zlikvidovat i zařízení raketového vojska, které skupina objeví, ale je nedostupné. Nejlépe se miny MON osvědčují, namíří-li minér explozi do směru silnice, pěšiny, lesní cesty, soutěsky či údolí. Kladou se často tak, aby zasahovaly cíl křížovou palbou ze dvou nebo více směrů.

Útvary Specnaz si pomáhají dalšími typy min, které mají speciální účel. Některé slouží k destrukci železničních mostů, jiné rozbíjejí zásobníky ropných výrobků a zapalují jejich obsah, další vyhazují do vzduchu betonové, ocelové, dřevěné, kamenné a jiné konstrukce. Zacházení s nimi je hotové umění a každý voják útvaru Specnaz přesně ví, jak který objekt zničit co možná minimálním množstvím výbušniny. V případě potřeby umí výbušninu vyrobit z alternativního materiálu. Viděl jsem důstojníka, který si dokázal připravit během hodiny několik kilogramů mazlavé hnědé hmoty z naprosto inertních surovin. Rozbušku zhotovil z obyčejných věcí, které s sebou voják nosí - z baterky, žiletky, krabičky zápalek a náboje ze zásobníku svítících střel. Zážehový mechanismus fungoval bezvadně. Dají se použít i plynové balóčky s petrolejem a náplní z lehkých kovů. Na slovo vzatý odborník, plukovník Starinov vzpomíná v pamětech, jak si vyrobil rozbušku z jediné krabičky zápalek.

Hovoříme-li o minách, nelze se nezmínit o fatální zbraní Strela-Blok. Byla ve výzbroji v druhé polovině šedesátých a v první polovině let sedmdesátých. Není vyloučeno, že v podstatně vylepšené verzi se vyskytuje i dnes. Plní tutéž funkci jako miny, které se kladou u silnic a rozbíjejí projíždějící vozidla. Podobá se náložím vystřelovaným z přenosných granátometů kolmo na tanky a obrněná vozidla pěchoty, ale používá se proti letadlům.

Strela-Blok je vlastně sovětská přenosná raketa Strela-2 (věrná kopie amerického výrobku Red Eye). Skupina Specnaz mívá jednu nebo několik takových raket u sebe. V blízkosti většího letiště umístí odpalovací trubici na vysoký strom (střechu budovy, stožár, stoh a podobně) a zamaskuje ji. Nejvýhodnější je instalace rakety co nejbližší konci rozjezdové dráhy. Skupina spustí hodinový strojek, který jí umožní ústup do bezpečné vzdálenosti. Dále již raketa pracuje automaticky. S uplynutím nastaveného času (jedna hodina až několik dní) se zapíná velmi jednoduchý zvukový detektor, který reaguje na hluk leteckého motoru. Nic se neděje, dokud zvuková hladina vzrůstá - letoun se přibližuje - ale jakmile začne úroveň hluku klesat, dojde k odpálení rakety. Její infračervená hlavička zareaguje na teplo vyzařované motorem a raketa dostihne letoun.

Představte si, že jako velící důstojník řídíte leteckou základnu. Jedno letadlo (třeba s jadernou bombou na palubě) sestřelí při vzletu raketa. Pozastavíte všechny lety a vyšlete lidi pátrat po vinících. Samozřejmě nikoho nenajdou. Obnovíte lety a další letadlo utrpí těsně po startu zásah. Co potom? Co uděláte, jestliže oddíl nastražil v okolí základny pět raket Strela-Blok a protipěchotní miny na přístupových cestách k nim? A jak vůbec víte, že je raket jen pět?

Další velice účinnou součástí výzbroje útvarů Specnaz tvoří jednoranný plamenomet RPO-A o váze 11 kilogramů. Vznikl v první polovině sedmdesátých let jako nepochybně nejlepší zbraň svého druhu a doby. Zásadní rozdíl oproti zahraničním modelům tkví v překonání standardního třicetimetrového dosahu plamene a v zamezení spalování značné části paliva v trajektorii.

RPO-A totiž nevrhá plamen, nýbrž pouzdro, které prachová nálož vymetá z lehké hlavně. Zápalná směs letí k cíli v pouzdře a aktivuje se teprve po dosažení cíle. Plamenomet RPO-A má takto dosah přes 400 metrů a účinnost jednoho pouzdra odpovídá explozi granátu z houfnice ráže 122 mm. Nejúčinněji působí proti cílům náchylným k ohni, skladům pohonných hmot, muničním skladům, odstaveným raketám a letounům.

Ještě výkonnější zbraní je raketomet GRAD-V, vyvinutý pro potřeby výsadkových jednotek. Zbraň lze připevnit ke kostře automobilu GAZ-66. Má dvanáct odpalovacích trubic, z nichž vylétají granáty s tryskovým pohonem. Kromě automobilové verze se GRAD-V vyrábí i v provedení přenosném. V případě potřeby se výsadkáři vybavují jednotlivými trubicemi a granáty. Trubice se pak staví na zem a zaměřují k cíli. Většinou pálí na jeden cíl několik trubic současně. Z automobilu lze dosáhnout pozoruhodné přesnosti, ze země se míří hůře, ale účinek je značný. GRAD-V pokryje palbou rozsáhlé území. Hlavními cíli zůstávají centrály spojů, raketové baterie, letecké parky a další

exponovaná místa.

Výsadkáři používají obou provedení raketometu GRAD-V, Specnaz jen přenosnou verzi. Při útoku na důležitý cíl, například ponorku v kotevním okruhu, může větší jednotka pálit z několika desítek, ba stovek trubic zároveň.

Nejmodernější výzbroj slouží u útvarů Specnaz vedle zbraní dávno zapomenutých a odevzdaných vojenským muzejním sbírkám. K takovým zbraním patří kuše. Třebaže se nad tím čtenář zřejmě pozastaví, kuše patří dodnes mezi nesmírně účinné zbraně. Šíp ji vystřelený dokáže provrtat lidské tělo na dlouhou vzdálenost a s velkou přesností. Někteří historikové se domnívají, že v době konkurence muškety a kuše se střelné zbraně prosadily zejména díky ohlušujícímu zvuku, který měl na nepřítele silnější psychologický účinek, než tichý svist šípu ze samostřilu. Rychlostí střelby, přesností a spolehlivostí kuše mušketu převyšovala, byla menší a lehčí a zabíjela protivníka stejně jistě jako mušketa. Jsou ale nehluchá, nedokázala protivníka zastrašit jako simultánní salva tisíce mušket.

Nehlučný provoz je však přesně to, co útvar Specnaz potřebuje. Moderní kuše se zajisté vzhledově i konstrukčně od kuší uplynulých století velmi odlišují. Vyrábějí se podle nejnovějších technologií. Míří pomocí optických a termálních zaměřovačů, které se podobají zaměřovačům ostřelovacích pušek. Šípy se zhotovují v souladu s moderními poznatky balistiky a aerodynamiky. Luk vypadá elegantně a lehce, je spolehlivý a snadno ovladatelný. Dá se skládat, takže nepřekáží při přesunu.

Kuše není standardním prvkem výzbroje útvaru Specnaz, přestože u sportovních jednotek se nácviku střelby z ní věnuje značná pozornost. V případě potřeby může skupina obdržet jednu až dvě kuše, které při zvláštní akci použije k bezhlučné likvidaci člověka za tmy na vzdálenost několika desítek metrů. S ostřelovacími puškami samozřejmě kuše soupeřit nemohou. Ostřelovací puška Dragunov je osvědčenou součástí výzbroje útvarů zvláštního určení. Tlumič nasazený na ostřelovací pušku má ovšem značně negativní vliv na přesnost a dostřel. Požadavkům přesné a tiché střelby vyhovují nově zkonstruované ostřelovací pušky s takzvanou těžkou hlavní, jejíž nedílnou součástí je právě tlumič. Navzdory dostupnosti této skutečně vynikající zbraně zastávají důstojníci v čele GRU názor, že velitel musí mít k dispozici širokou paletu zbraní, z nichž si může podle situace vybírat.

Nejobávanějším protivníkem vojáka útvaru Specnaz byl a vždycky bude pes. Žádná elektronická zařízení ani nepřátelské salvy nemají na morálku tak zdrcující vliv jako vypuštění psů. Nepřátelští psi se objevují v nejpřekvapivějších okamžicích, kdy skupina vyčerpaná dlouhým pochodem krátce a neklidně spí, kdy nohy vojáků bolí únavou a zásoby střeliva docházejí.

Průzkumy mezi mužstvem, poddůstojníky a důstojníky útvarů speciálního určení dávají stále tytéž výsledky. Poslední věc, kterou by vojáci chtěli zažít, je utkáni se psy nepřítele.

Šéfové GRU se tímto zjištěním dalekosáhle zabývali a dospěli k závěru, že nejlepší reakcí na nasazení nepřátelských psů je nasazení psů vlastních.

Na jihovýchodním okraji Moskvy stojí veliké psince, které spravuje Ústřední škola Rudé hvězdy, zabývající se výcvikem vojenských psů. Ústřední škola Rudé hvězdy školí specialisty a chová psy pro nejrůznější využití v sovětské armádě včetně útvarů Specnaz. Dějiny rudoarmejské kynologie jsou velmi bohaté a pestré. Bojů druhé světové války se v službách Rudé armády zúčastnilo 60 000 psů, což bylo umožněno jedině existencí rozsáhlého systému koncentračních táborů Gulag, v nichž se chovali a cvičili psi na mimořádně vysoké kvantitativní i kvalitativní úrovni.

K údajům o šedesáti tisících armádních psů je třeba připočíst neupřesněný, ale zajisté značný počet psů transportních. Ti v zimním období (na severu celoročně) převáželi do přední linie dodávky munice, odtahovali do zázemí raněné a sloužili dalším podobným účelům. Za služební psy se považovali pouze ti, kteří pracovali - nikoli smečky, nýbrž jedinci s určitými přesně vymezenými úkoly, k jejichž plnění byli cvičeni. Rudoarmejští psi vykonávali různou činnost pro rozvědku, pátrali po raněných na bojištích, nosili oficiální zprávy, pomáhali výsadkovým silám i gardovým minérům. V největším měřítku využívala Rudá armáda psy k detekci min a ničení tanků.

Speciální služební jednotky pro boj s tanky nepřítele se začínaly tvořit již roku 1941. Každá jednotka sestávala ze čtyř rot se 126 psy, celkem tedy z 504 psů. Úhrnem vznikly dva speciální služební pluky a 168 samostatných jednotek, praporů, rot a čet.

Psi vybíraní do speciálních služebních jednotek byli silní, zdraví a velmi vitální. Prodělávali jednoduchý výcvik. Nejprve několik dní nedostávali krmení, potom se jim maso pokládalo ke spodnímu poklopu tanku. Psi se postupně naučili chodit si pro stravu pod tank. Později nabývaly výcvikové metody na složitosti. Vojáci odvažovali psy, když se tanky ze značné vzdálenosti blížily a učili je zalézat pod tank ze zadní strany. Jakmile byl pes pod tankem, ocelový kolos se zastavil a pes dostal nažrat. Před bitvou psi nežrali. Místo toho jim vojáci přivazovali na tělo 4 až 4,6 kg výbušniny s roznětkou a posílali je pod nepřátelské tanky.

Protitankové psi se zúčastnili bitvy u Moskvy, u Stalingradu a u Kurska. Zničili dostatečný počet tanků na to, aby lidé, kteří místo nich přežili, směli pochodovat při vítězné přehlídce na Rudém náměstí.

Válečné zkušenosti se psy byly podrobeny pečlivému rozboru. Pes jako věrný služebník člověka neztrácí válkou svůj význam a útvary Specnaz si to uvědomují lépe než ostatní druhy vojsk sovětské armády. Moderní Specnaz zaměstnává psy na mnoha frontách. V Afghánistánu plnili psi tradiční úkoly: chránili skupiny před nečekaným přepadem, vyhledávali nepřátelská postavení, lokalizovali miny a pomáhali při výsleších zajatých bojovníků afghánského hnutí odporu. Psi jsou stejně mobilní jako vojáci. Mohou být vysazováni padákem ve speciálních měkkých přepravkách.

V případě válečného konfliktu v Evropě zastanou psi útvarů Specnaz tytéž funkce a ještě jednu mimořádně důležitou práci navíc, totiž ničení nepřátelských jaderných zbraní. Je mnohem jednodušší naučit psa nepozorovaně se přemístit k

raketě nebo letadlu než zalézt pod burácející tank. I tentokrát by pes nesl nálož o váze přibližně 4 kilogramů, ale dnešní nálož téže váhy má mnohem větší účinek než za poslední světové války a rozbušky jsou nesrovnatelně důmyslnější a spolehlivější. Rozbušky k tomuto druhu nálože detonují jen při kontaktu s kovem, nikoli při náhodném dotyku s dlouhými stébly trávy, větvemi a podobnými objekty. Pes je velmi inteligentní bytost, která se správným výcvikem naučí vyhledávat, náležitě identifikovat a atakovat důležité cíle. Mezi ně patří složitá elektronická technika, antény, rakety, letadla, štábní vozidla, vozidla pro významné osobnosti, případně lidští jedinci. To vše mění psa v obávaného a nebezpečného nepřítele.

Kromě jiného zlepšuje přítomnost psů v útvaru Specnaz morální stav důstojníků a mužstva. Silní a zuřiví psi se cvičí s jasným cílem - bránit skupinu a hubit psy nepřítele.

Probíráme-li se zbraněmi útvaru Specnaz, nesmíme zapomenout na zbraň neviditelnou, která se jmenuje sambo. Sambo je druh zápasu bez pravidel, který vznikl v Sovětském svazu ve třicátých letech a od té doby zaznamenal pronikavý vývoj.

Vynálezce samba byl vynikající sovětský judista B. S. Oščepkov. Oščepkov před revolucí navštívil Japonsko, kde se jako zápasník zdokonalil na takovou úroveň, že se vrátil do Ruska s černým páskem. V okruhu jeho nejbližších přátel se vyskytoval soudobý vynikající mistr Jigaro Kano a další judisté. Po návratu začal Oščepkov působit jako trenér u zvláštních jednotek Rudé armády.

Když skončila občanská válka, stal se Oščepkov vysoce postaveným instruktorem Rudé armády pro různé formy boje muže proti muži. Vypracoval soubor obranných i útočných technik proti jednomu či několika různě ozbrojeným protivníkům. Vycházel z karate a juda, ale postupně se od tradičních technik východoasijských mistrů odchyloval a sám vymýšlel nové chvaty a jejich kombinace.

Oščepkov zastával názor, že je nutno se zbavit umělých omezení a pravidel. Při skutečném souboji se nikdo žádnými pravidly neřídí, proč je tedy uměle zavádět při tréninku a zápasníky jimi svazovat? Oščepkov se důsledně zřekl všech rytířských vznešeností a dovolil svým svěřencům využívat lsti a úskočné manévry. Pouze proto, aby se tréninky neproměnily v krveprolití, nařídil žákům, aby některé hrubší chvaty jen naznačovali. Oščepkov zmodernizoval techniky boje proti ozbrojeným soupeřům, kteří se místo asijských bambusových holí oháněli noži, revolvery, boxery, puškami s bodáky i bez nich, kovovými tyčemi i lopatkami. Také se věnoval různým dalším variantám: souboji mužů s krátkou a dlouhou lopatkou, s lopatkou proti střelné zbraní, s provazem proti železné tyči, souboji tří neozbrojených mužů proti jednomu se sekerou a podobným utkáním.

Nový druh zápasu získal v důsledku rychlého rozvoje právo na samostatnou existenci a vlastní název sambo, který je zkratkovým slovem za samooborona bez oružija, čili sebeobrana beze zbraně. Čtenář nechť se ovšem nenechá zmást slovem obrana, které bylo v Rusku odjakživa chápáno poněkud netradičně. Pregnantně se o tom vyjádřila Pravda již před druhou světovou válkou: Nejlepší obrana je rychlý útok, který trvá do úplného zničení nepřítele.(1)

Dnes je sambo jednou z povinných součástí výcviku každého člena bojových jednotek Specnaz. Patří k divácky nejatraktivnějším sportům v sovětské armádě. Nepěstuje se samozřejmě jen v armádě, ale armádní zápasníci obsazují při šampionátech nejvyšší příčky. Například při turnaji o cenu časopisu Sovětskij voin, důležitém klání, kterého se účastní bojovníci z mnoha různých klubů, postoupilo v roce 1985 do čtvrtfinále osm borců, z nichž jeden nastupoval za Dynamo (poručík MVD), jeden za tajemný klub Zenit a zbytek za armádní CSKA.

1) Pravda, 14. srpna 1939,

Ani formulace beze zbraní neodpovídá realitě. Sambo dovoluje použití všech předmětů, které jsou po ruce, včetně revolverů i samopalů. Kladiivo se možná u netrénovaného člověka nedá označit za zbraň. V rukou ostříleného bojovníka se však stává zbraní velmi nebezpečnou. Ještě větší strach jde z lopatky, které jsme věnovali úvodní kapitole knihy. Techniky jejího použití mají v zápase sambo prvořadý význam. Voják útvaru Specnaz dokáže lopatkou zabít z několikametrové vzdálenosti stejně pohodlně a tiše, jako nehluchou pistolí P-6. Vydělily se tedy dvě odnože samba, sportovní a bojová. Při sportovní variantě zápasí borec holýma rukama a řídí se jistými pravidly, bojové sambo nemá se sportovními regulami nic společného. Máme však nemálo důkazů o tom, že metody bojového samba se vyučují i v klubech typu Dynama a Zenitu a mají své místo při obraně a konsolidaci sovětského režimu.

Námořní brigády Specnaz mají mnohem lepší technické vybavení než pozemní síly. Není to náhodou, neboť loďstvo musí v přepočtu na jednoho muže vždy vynakládat více energie. Člověk se po pevnině umí přesouvat prostřednictvím vlastních svalů, ale na moři se bez techniky neobejde. Liší se tudíž výbava námořních jednotek a pozemních sil i na úrovni jednotlivce. Člen mužstva námořního útvaru Specnaz dostává kupříkladu přístroj, který umožňuje plout rychlostí až 15 km/h pod vodní hladinou, a to několik hodin. Kromě individuálních zařízení se vyskytují i podobné přístroje pro dva nebo tři muže. Fungují na bázi obyčejného torpéda, na kterém námořníci jakoby sedí. Kromě lehkých podvodních přístrojů mají široké využití zejména miniponorky.

Sovětský svaz se pustil do intenzivního vývoje miniponorek v polovině třicátých let. Jako obvykle dostalo jeden a tentýž úkol současně několik skupin projektantů, mezi nimiž zavládla ostrá konkurence. Roku 1936 prostudovala vládní komise čtyři návrhy pod názvy Moskito, Blocha, APSS a Pigmei. Všechny navrhované stroje se daly přepravovat malými nákladními loděmi. Sovětský svaz tehdy dokončoval vývojové práce na ponorkách třídy K a plánoval, že každá ponorka K ponese jeden lehký letoun nebo jednu miniponorku. Zároveň probíhaly experimenty, které měly ověřit možnost přepravy dalšího typu miniponorky (podobného typu APSS) v těžkém bombardovacím letounu.

Roku 1939 zahájil SSSR výrobu miniponorky M-400, která vyšla z téže konstrukční kanceláře jako prototyp Blochy.

M-400 byla kompromisem mezi ponorkou a torpédovým člunem. Uměla zůstat dlouho pod hladinou, potom se vynořit a hbitě zaútočit na nepřítele jako velmi rychlý torpédový člun. Počítalo se i s přibližováním k nepříteli vysokou rychlostí po způsobu torpédovky, následným potopením a útokem z těsné blízkosti, jak to dělá obyčejná ponorka.

Mezi válečnými trofejemi byly německé miniponorky i všelijaké projekty, které sovětsí návrháři zdatně rozpracovávali. Zájem o německé plány nepolevoval ani po válce. Roku 1976 prosáklý zprávy o projektované německé ponorce o výtlačku pouhých 90 tun. Sovětská vojenská rozvědka se pustila do pátrání po plánech tohoto plavidla a začala shánět informace o jeho projektantech.

Nelze se domýšlet, že sovětský zájem o zahraniční zbraně pramení z technické zaostalosti. Sovětský svaz disponuje řadou talentovaných projektantů, kteří se prosadili hotovými technickými zázraky. Platí však, že Západ se řídí vlastními technickými myšlenkami, zatímco sovětsí inženýři kromě svých nápadů přebírají i cizí. V posledních letech opustilo brány zbrojařských závodů mnoho pozoruhodných typů zbraní včetně nových miniponorek pro jednoho až pět mužů. Námořní brigády Specnaz mají miniponorek několik desítek, což na první pohled není mnoho, rozhodně však více, než mají armády jiných zemí. Současně s běžnými projekty se intenzivně pracuje na vývoji hybridní techniky která spojí kvality ponorky a podvodního traktoru. Přepravu miniponorek zabezpečují ponorky většího výtlačku, bitevní lodě, ale i lodě rybářské. V šedesátých letech se nad Kaspickým mořem konaly pokusy s těžkým bezmotorovým letadlem transportujícím miniponorku. Výsledek zkoušky není znám. Pokud byl takový kluzák postaven, můžeme se dočkat miniponorek tam, kde bychom je nejméně očekávali (například v Perském zálivu, který má pro Západ nesmírný význam), a to před příchodem ostatních sovětských vojsk i námořnictva. V sedmdesátých letech vymýšleli sovětsí vědci hydroplán, který se po přistání ponoří několik metrů pod vodní hladinu. O výsledcích této práce ale mnoho nevíme.

Námořní útvary Specnaz dokážou být ohromně nebezpečné. Pracují i v míru mnohem aktivněji než pozemní útvary. Není to nepochopitelné, neboť pozemní síly mohou operovat jen na území Sovětského svazu, satelitních zemí či Afghánistánu, zatímco námořní brigády mají nekonečné pole působnosti v mezinárodních vodách, ba i ve výsoštných vodách suverénních států.

V průběhu vojenských operací dokáže miniponorka způsobit nepříteli netušené nepříjemnosti. Umí proniknout do míst, kde obyčejná loď operovat nemůže. Stavba několika miniponorek se nákladově ani nemusí vyrovnat stavbě jedné středně velké ponorky avšak vypátrání a zničení miniponorky představuje pro nepřítele mnohem obtížnější úkol, než destrukce tradiční ponorky střední velikosti.

Miniponorka slouží jako mobilní základna potápěčům. V této podobě je celistvým zbrojním systémem, který lze úspěšně využít proti námořním i pozemním cílům.

Námořní brigády Specnaz mohou být v mnoha ohledech sovětskému nejvyššímu velení nenahraditelnou zbraní. Jednak se jejich pomocí dá pročistit cesta celému loďstvu, zničit nebo vyřadit z činnosti minová pole, jakož i akustické a jiné detekční soustavy nepřítele. Za druhé lze jejich prostřednictvím zaútočit na silná nepřátelská pobřežní postavení. Země jako Švédsko a Norsko vybudovaly pro své lodě vynikající pobřežní úkryty, kde nehrozí nebezpečí zásahu sovětských zbraní, ani jaderných. Objevit a nabourat tyto úkryty bude jedním z nejdůležitějších úkolů námořního útvaru Specnaz. Vojáky námořní brigády Specnaz je možno pověřit ničením mostů, doků, přístavů a podvodních tunelů, ale i mnohem nebezpečnějšími akcemi proti drahým plavidlům - letadlovým lodím, křižníkům, jaderným ponorkám, plovoucím základnám pro ponorky, lodím převážejícím rakety i jaderné hlavice a velitelským plavidlům.

Za války vezmou za své komunikační družice. Jaderné výbuchy přeruší rádiová spojení. V takovém případě nastane potřeba přenášet zprávy podzemními a podmořskými kabely, které jsou pro útvary Specnaz velmi lákavým cílem. Nepřátelské podmořské kabely lze ničit i využívat, a sice pasivně (odposlech) i aktivně (připojení a vysílání falešných zpráv). V míru se na to námořní brigády Specnaz pečlivě připravují a v mezinárodních vodách všech částí světa vyhledávají podmořské kabely.

Přítomnost sovětských miniponorek byla v posledních letech zaznamenána v Baltském, Černém, Středozemním a Karibském moři. Operují i v Atlantiku nedaleko Gibraltaru. Stojí za připomínku, že sovětské námořnictvo používá k této vědeckovýzkumné práci jednak ponorky typu Argus s posádkou, ale i neobsazené automatické ponorky řady Zvuk.

Malé samočinné ponorky jsou zbraní budoucnosti, třebaže s nimi útvary Specnaz disponují již dnes. Dnešní technologie umožňují značně redukovat rozměry a váhu potřebného elektronického vybavení. Samočinná ponorka nepotřebuje zásobu vzduchu, její stabilitu může jistit libovolný počet přepážek a vnitřní tlak lze obměňovat tak, že ponorce nebrání nic při práci ve velkých hloubkách. Případná ztráta automatického plavidla nemá dopad na morální stav vojsk, takže lze jít do většího rizika. Ponorka pronikne do míst, kam by se kapitán běžné lodi neodvážil. Ani zajetí automatické ponorky nepřítelem nemá tak vážné politické důsledky, jaké by způsobilo zajetí ponorky s posádkou v teritoriálních vodách jiného státu. V současnosti závisí fungování sovětských neobsazených automatických ponorek a další podvodní techniky na lodích a ponorkách s posádkou. V blízké budoucnosti se na tom zajisté málo změní, neboť lidský faktor nablízku musí být. Na oko nevinná přítomnost sovětské lodi s posádkou, která ponorku ovládá z mezinárodních vod, však velmi usnadňuje průnik samočinné ponorky do teritoriálních vod nepřítele.

Kromě ponorek s lidskou posádkou i bez posádky věnují útvary Specnaz již několik desetiletí bystrou pozornost ponorkám živým - delfinům. Sovětský svaz provozuje v Černém moři obrovské vědecké středisko pro studium chování delfinů. Podstatný podíl činnosti střediska halí neprůhledný závoj oficiálního tajemství.

Odedávna okouzloval delfin člověka mimořádnými schopnostmi. Delfin se bez potíží potopí do hloubky 300 metrů. Slyší ve vlnovém rozsahu sedmdesátkrát širším než člověk. Má mozek stupněm vývoje relativně podobný mozku lidskému. Delfina lze snadno ochočit a cvičit.

Nasazení delfinů u námořních brigád Specnaz by znamenalo znatelné rozšíření operačních možností. Delfini by mohli provázet plavce v akci a varovat je před nebezpečím, hlídat jednotky před nepřátelskými podmořskými komandami vyhledávat pod vodou různé objekty, jako ponorky, miny, kabely a potrubí, samostatně provádět sebevražedné teroristické akce s výbušninami a hubit personál nepřítele pomocí jehel, nožů a podobných zbraní připevněných k tělu.

VÝCVIK

Byl chladný šedivý den. Nárazový víchř honil mraky oblohou. Postávali jsme se zástupcem náčelníka oddělení Specnaz 17. armády kousek od starého železničního mostu. Před lety se v oněch místech budovala dráha, ale trať oví dělníci z jakéhosi neurčitěho důvodu odešli a ponechali stavbu svému osudu. U našeho stanoviště zůstal jen most přes řeku olověné barvy, tyčil se do prázdna a kolem nás se rozprostíraly nekonečné lesy. Medvěda bys tu potkal dříve než lidskou bytost.

Dohlíželi jsme jako rozhodčí na závod mezi vojáky útvaru Specnaz. Soutěžící vojáci, nasáklí deštěm, rudí v obličejích, zarostlí špinavým strništěm a obtěžkaní technikou i zbraněmi, měli za pár dní urazit trasu dlouhou desítky kilometrů. Střídali běh a rychlý pochod. Nefasovali stravu a vodu nabírali z řechišť a jezer. Cestou překonávali nepříjemné a nečekané překážky.

Na kontrolním stanovišti naznačovaly vojákům oranžové šipky, že trať pokračuje přes most. Další šipka uprostřed mostu však směřovala kolmo k zábradlí. Voják, který se plahočil daleko za svou skupinou, skláněl unavenou hlavu a klusal doprostřed mostu. Kousek dál se zarazil, otočil se a pohlédl na šipku k zábradlí. Naklonil se z mostu a spatřil další šipku na bažinatém ostrůvku, trochu zarostlou rákosím, velkou, ale z dané vzdálenosti sotva viditelnou. Vypustil jakési přitakání, s nákladem zbraní a techniky vylezl na zábradlí, sprostě zanačoval a skočil. Čtěl ještě po vojenském způsobu proklít svůj osud i osud útvaru Specnaz, ale výkřik se proměnil v protáhlé zavytí. Třásl sebou o potměšlou vodní hladinu a nadlouho se ztratil z očí. Potom vynořil hlavu. Byl pozdní podzim a voda zámra. Voják začal plavat k ostrůvku.

Z kontrolního stanoviště, odkud jsme sledovali jednoho muže za druhým, jak mizejí za zábradlím vysokého mostu, se nedalo nikoho zachraňovat. My důstojníci, jsme měli jen přihlížet, dávat pozor, aby každý skočil, a to přesně ze středu mostu. Zbytek nás nezajímalo.

Co když se některý utopí? zeptal jsem se důstojníka útvaru Specnaz.

Když se utopí, znamená to, že na Specnaz nemá.

Znamená to, že na Specnaz nemá. Ona věta vyjadřuje veškerou filozofii bojového výcviku. Staří vojáci s ní častěji mladé, kteří ji chápou jako vtip. Mladí ovšem záhy zjišťují, že staří nežertují.

Rozpis bojového výcviku pro útvary Specnaz se vypracovává ve spolupráci s nejlepšími sovětskými psychology. Ti zjistili, že v minulosti výcvik probíhal nesprávně na principu postupu od jednodušších prvků k obtížnějším. Voják se nejprve učil skákat z malé výšky, balit padák a správně přistávat. Připravoval se na to, že kdysi v budoucnu dojde ke skutečnému výsledku. Čím déle se ale proces úvodního výcviku protahoval a čím déle musel voják čekat, tím více se seskoku obával.

Zkušenosti získané v dřívějších válkách ukazují, že záložníci, kteří absolvovali jen několikadenní výcvik a museli záhy do boje, podali ve většině případů znamenitý výkon. Nedostatky ve výcviku se sice projeví, zato nikdy nescházela odvaha. Za první světové války zůstaly nejlepší ruské pluky v Petrohradě a ochraňovaly cara. Byly cvičeny k výhradnímu nasazení v nejkritičtějších situacích. Čím déle válka trvala, tím méně se gardovým plukům chtělo do války. Válka se vlekla a měnila se v bezvýchodné tahanice o kořist. Nakonec se naskytla příležitost k jejímu rychlému ukončení. Car mu napomohl, jakmile se rozhodl neschopné gardy využít.

Revoluce roku 1917 nebyla žádná revoluce, nýbrž pouhá vzpoura gardy v jednom městě jedné rozlehlé říše. Vojáci už nechtěli bojovat, báli se války a nechtěli umírat pro nic za nic. V zemi se hlásilo ke slovu mnoho politických stran, ale jen jediná skutečně volala po míru. Vojáci dali této straně důvěru. Pluky bojující na frontě mezitím scházely na úbytě, psychicky se hroutily, ale na odchod domů nepomýšlely. Fronta se rozpadla, teprve až se rozpadlo ústřední vedení v Petrohradě.

Leninova strana, která se v rozlehlé říši chopila moci prostřednictvím bodáků vystrašených zázemních gard, si vzala správné ponaučení. Dnešní vojáci v zázemí dlouho nemeškají a výcvikem nemarní příliš mnoho času. Považuje se za moudřejší uvrhnout mladé vojáky přímo do bitevní vřavy, odeslat přeživší bojovníky do zálohy, čerstvými záložními silami posílit frontu a znovu jít do bitvy. Titul gardových vojsk se pak uděluje jen v boji a pouze jednotkám, které utrpěly vážné ztráty, ale nevzdaly se.

Po těchto zkušenostech zavedli velitelé další reformy metod bojového výcviku. Vyzkoušeli je nejprve na útvarech Specnaz, kde přinesly slušné výsledky.

Nejdůležitějším pravidlem výcviku mladého vojáka útvaru Specnaz je zamezit tomu, aby si uvědomil, co ho čeká. Novic musí být vystaven nebezpečí a nepříjemnostem překvapivě, aniž by měl čas se bát. Jakmile první překážku překoná, pocítí hrdost na sebe sama, na svou odvahu, zavětrí odhodlání a schopnost riskovat. Následně ztratí bázeň úplně.

Nemilá překvapení čekají na vojáka útvaru Specnaz v první fázi služby neustále, občas i v situacích naprosto všedních. Nováček vstoupí do učebny a na krku mu přistane had. Vstává vyburcován ze spánku, vyskočí z lůžka a v botě najde vypasenou šedou krysu. V sobotu večer, kdy se domnívá, že náročný týden končí, musí jít do malé vězeňské cely se vzteklým psem. I první seskok padákem přichází bez ohlášení. Krátký instruktážní kurz, vzhůru do oblak a ven z letadla. Co když se rozplácne o zem? Obvyklá odpověď: Znamená to, že na Specnaz nemá!

Později voják podstoupí ucelený teoretický i praktický výcvik. Naučí se mimo jiné, jak si poradit s hadem kolem krku a s krysou v botě. V tu dobu se však účastní zaměstnání beze strachu, protože nejobávanější události má za sebou.

Mezi nejdůležitější aspekty obecného bojového výcviku patří techniky přežití. Sovětský svaz překypuje tisícovkami čtverečních kilometrů neobydlených oblastí. Metodika výcviku spočívá ve vysazení skupinky tří až čtyř mužů v naprosto neznámém prostředí, kde nežijí lidé a neexistují cesty ani nic jiného, kromě oslepujícího sněhu či rozpáleného písku, kam až oko dohlédne. Skupina nemá mapu ani kompas. Každý člen nese samopal Kalašnikov s jediným nábojem, nůž a lopatku. Zásoba potravin je minimální, ne-li nulová. Skupina netuší, jak dlouho bude muset pochodovat. Den, pět dní, čtrnáct dní? Vojáci mohou střelivo použít podle uvážení. Mohou střílet jelena, losa nebo medvěda, a tak zajistit dostatek stravy pro celou skupinu. Co když ale zaútočí vlci a munice bude tatam?

Skupiny nemají vysílačky. Dokud nepotkají první lidské bytosti, nemohou ani v nejkritičtější situaci vysílat nouzové signály. Začínají seskokem na tenký led, do hustého lesa či doprostřed hor. Roku 1982 seskočili tři vojenští výsadkáři do kráteru avačinské sopky z něhož nejprve museli vystoupat. Další dva parašutisté několikrát začínali cvičení přistáním na vrcholu Elbrusu (5 642 m). Když uspěli, přesunuli start trasy závodu o přežití na dva nejvyšší vrcholy Sovětského svazu - Pik Lenina (7134 m) a Pik Kommunizma (7 495 m).

Dnešní podmínky západní Evropy ovšem vyžadují, aby vojáci útvarů zvláštního určení cvičili jinými metodami. Proto bývají vysazováni například v černé vězeňské ústrojí za noci v centru většího města. Místní rozhlasové a televizní vysílání upozorní, že skupina mimořádně nebezpečných zločinců uprchla z městského vězení. Je zajímavé, že podobné zprávy se v SSSR nesmějí zveřejňovat tiskem. Obyvatelstvo obdrží jen útržkovité informace a dostane z kriminálníchků, o nichž začnou kolovat fantastické fámy, strach.

Kriminálníci dbají rozkazu, že se mají vrátit ke své rotě. Místní policie a vojska MVD dostanou příkaz k jejich vypátrání. Jedině nejvyšší důstojníci MVD vědí, že se jedná o pouhé cvičení. Střední a nižší šarže MVD pracují jako při skutečné akci. Vyšší velitelé většinou podřízeným oznámí, že kriminálníci nejsou ozbrojeni, a že je nutno okamžitě hlásit zadržení prvního z nich. Má to však háček: policisté informaci o tom, že vězeň není ozbrojen, často nevěří (vždyť mohl v posledním okamžiku zbraň odcizit), takže navzdory pokynům při zásahu zbraně používají. Občas se zadržený voják dostaví ke svým nadřízeným polomrtvý. Policisté však uvedou, že kladl odpor, tudíž se museli bránit.

Při rozsáhlejších cvičeních policie a vojska MVD vědí, že jde o simulovanou operaci. I tak je účast na straně útvaru Specnaz ošemetná. MVD nasazuje při cvičeních psy, kteří pochopitelně rozdíl mezi cvičením a opravdovým zákrokem nerozeznají.

Jak jsme se již zmínili, voják útvaru Specnaz má na území nepřítelů za úkol vyhledávat důležité cíle, za tím účelem zajímat osoby a násilím od těchto osob získávat relevantní informace. O tom, že voják ze zajatce vypáčit informace dokáže, nepochybujeme. Jak ale zajatcově výpovědi porozumí? Důstojníci útvarů Specnaz procházejí zvláštní jazykovou přípravou, navíc má každá rota důstojníka-tlumočníka, který hovoří plynule dvěma cizími jazyky. U malých oddílů ovšem tlumočnick často chybí, takže každý člen mužstva a poddůstojník, který vyslýchá zajatce, musí jistou znalost cizí řeči prokázat. Jak na to, když vojenská služba trvá pouhé dva roky a intenzita bojového výcviku nepřipouští vyučovací hodiny navíc? Co si počne voják útvaru zvláštního určení se zajatcem, který mučen kývne hlavou na znamení ochoty mluvit?

Obyčejný voják útvaru Specnaz se dorozumí patnácti cizími jazyky.

Představte si, že vás zadrželi členové jednotky Specnaz. Vašemu společníkovi pro výstrahu spálili dlaně žehličkou a provrtali hlavu hřebem. Tázavě si vás prohlížejí. Přikývnete na znamení, že budete vypovídat. Každý voják útvaru Specnaz má u sebe hedvábnou konverzační příručku - bílý hedvábný kapesník se šestnácti sloupci různých otázek a odpovědí. První ruská věta zní: Budeš držet hubu nebo tě zabiju. Poddůstojník na ni ukáže prstem. Vedle stojí překlad do angličtiny němčiny francouzštiny a dalších jazyků. Najdete si odpovídající frázi a znovu kývnete. Výborně. Rozumíme si. Mohou vám uvolnit roubík. Další ruská věta zní: Jestli neřekneš pravdu, budeš litovat. Rychle si najdete ekvivalent v rodné řeči. Všechno je jasné. Hedvábný šátek obsahuje zhruba stovku prostoduchých vět s překlady do patnácti jazyků: Kde? Raketa. Štáb, letiště, sklad. Stanoviště policie. Minové pole. Jak je hlídáno? Četa? Rota? Prapor? Psi? Ano. Ne, a tak dále. Poslední věta je opakováním druhé: Jestli neřekneš pravdu, budeš litovat.

Trvá pouhých pár minut, než se i hlupák naučí pomocí hedvábného slovníku komunikovat. Navíc se voják při výcviku učí říkat a poslouchat nejjednodušší a nejdůležitější slova jako vpřed, vzad, tam, zde, vpravo, vlevo, metr, kilometr, jakož i číslovky od jedné do dvaceti. Pokud toto učivo voják nezvládne, nic vážného se neděje, neboť všechno je napsáno na hedvábném šátku, který každý člen skupiny vlastní.

Počátkem sedmdesátých let začali sovětské vědci vyvíjet velmi lehké elektronické zařízení, které při tlumočení nahradí nebo doplní hedvábnou konverzační příručku. Požadavky nejvyššího velení se omezily na to, že přístroj se má vejít do mošny, nepřesahovat rozměry malé knížky, vážit maximálně 400 gramů a mít displej zobrazující jednoduché ruské slovo nebo sousloví, které by bylo okamžitě přeloženo do některého z nejrozšířenějších světových jazyků. Vyslýchaná osoba by klávesnicí napsala odpověď a přístroj by ji přeložil do ruštiny. Nevím, používá-li se něco podobného dnes, ale z hlediska technického pokroku výroby podobného zařízení nic nebrání. O přístroj projeví kromě útvarů Specnaz zájem i jiné složky sovětské armády. Žádné zařízení ovšem nenahradí živého tlumočníka, což je jedním z důvodů, proč mezi příslušníky útvarů Specnaz nacházíme tolik cizinců.

Jeden sovětský voják, který dezertoval z Afghánistánu, vyprávěl, jak se z paradesantní brigády dostal k průzkumné rotě. Kdosi zjistil, že ovládá místní jazyk, a okamžitě ho poslal k velícímu důstojníku. Velitel vojákovi položil dva obligátní dotazy:

Piješ vodku? A co sport?

Vodku ano, sport ne.

Voják odpověděl naprosto nesprávně. V bojových podmínkách je ovšem člověk, ovládající jazyk nepřítele, vysoce ceněn. Navzdory všem nedostatkům požívá vážnosti. Útvar o něj pečuje, neboť na jeho schopnosti mluvit a rozumět může záviset život členů skupiny, ne-li mnoha skupin. A na tom, jak skupina provede akci, závisí životy tisíců i milionů lidí. Nevýhodou tlumočnicka je, že mu není odušněna jediná chyba. Důsledky takové chyby ho však postihnou stejně jako všechny ostatní členy jednotky.

Voják se nesmí bát ohně. V celé sovětské armádě se věnuje velmi pečlivá pozornost vojákovi či námořníkovi psychické odolnosti vůči ohni. Staré ponorky se vytahují na břeh a v oddělení, do něhož je uzavřeno několik námořníků, se rozdělává oheň. U tankových sil se několik mužů zavírá do starého stroje a uvnitř i vně se zapalují hořlaviny.

Voják útvaru Specnaz se s ohněm setkává častěji než jiný voják. Proto ho oheň provází od prvního do posledního dne bojového výcviku. Nejméně jednou denně vidí oheň, který je rozsahem nebezpečný životu. Skáče přes hluboké příkopy, z nichž šlehají plameny. Běhá hořícími místnostmi a překonává plápolající mosty. Jezdí na motocyklu mezi hořícími zdmi. Oheň může kdykoli vypuknout v jeho bezprostřední blízkosti, u jídla i při spánku. Skáče-li padákem, může se stát, že v rámci zkoušky přesnosti přistání vyrazí pod ním vysoký plamen.

Prslušík útvaru Specnaz se učí zacházet s ohněm a chránit před ním sebe a své druhy. Váží sudy, aby uhasil hořící ústroj, dusí plameny zeminou, větvemi nebo nepromokavou podlahou stanu. Při osvojování zásad zacházení s ohněm ovšem není nejdůležitější technika ochrany, nýbrž vědomí, že oheň je věrný životní soupeřník, který stojí vždy na straně vojáka.

Dalším důležitým prvkem bojového výcviku je snaha, aby se voják zbavil respektu z krve a neváhal zabíjet. Tento faktor nabývá větší důležitosti než u pěchotních sil, které zasahují nepřítele ze vzdálenosti sta, tří set metrů i delší. Pěšák nevidí výraz protivnickovy tváře. Má za úkol pouze přesně zamířit, zadržet dech a jemně zmáčknout kohoutek. V míru střílí na figuríny z překližky a za války na lidi, kteří se figurínám z překližky podobají. Krev, kterou pěšák vidí, je krev mrtvého spolubojovníka nebo krev vlastní, která podněcuje zlobu a pomstychtivost. Potom pěšák pálí na nepřítele bez výčitek svědomí.

Výcvik útvaru Specnaz vychází z mnohem složitějších předpokladů. Voják zabíjí nepřítele zblízka, dívá se mu do očí. Vidí krev, ale ne krev spolubojovníka. Často vidí krev nevinného člověka. Velící důstojníci musejí zajistit, aby každý podřízený v kritické situaci splnil svou povinnost.

Stejně jako oheň je i krev trvalým atributem bojového výcviku. Dříve se předpokládalo, že voják si má na krev zvykat postupně. Odborníci však tento názor obrátili vzhůru nohama. První zážitek s krví se má dostavit překvapivě a zapůsobit důrazně. Bojovník se bude neustále a bez varování setkávat s nepříjemnostmi. Musí se tedy zbavit zbrklých reakcí a veškeré bázně.

Skupina vojáků útvaru Specnaz, kterou v noci vyžene z postelí poplach, začne pronásledovat zvěda. Čím horší je počasí, tím lépe. Hodí se, když běsní průtrž mračen a vichřice, když nohy vážnou v bahně a sněhové kaši. Kilometry překážek, rozbitá schodiště, díry ve zdi, lana přes jámy a příkopy. Četa mladých vojáků popadá dech, srdce všem tlouče. Nohy podkluzují, rozpárané dlaně pálí. Vpřed! Všichni se vztekají, velitelé i mužstvo, ale voják si může zlost vylít jedině na slabším spolutrpitele. Občas na revanš sám dostane kopanec do zadku. Všude kolem trčí ruiny stavení, trosky, suť a rozbité sklo. Všechno vlhké a kluzké. Na nekonečný sled překážek dopadá světlo baterek, které nic nepomáhají, naopak oslepují muže, kteří zátarasy přelézají. Vojáci vbíhají dveřmi vyrvanými z pantů do potemnělého sklepa. Sklonit hlavu a vpřed chodbou! Zase voda... Celá skupina nezpomaleným klusem dupe v lepkavé tekutině... Záblesk světla... Kolem necáka voda, ale krev. Krev po kolena, po pás, po krk. Po stěnách a stropěch odřezky tlejícího masa, v koutech hromádky krvácejících vnitřností. Schody se smekají mazlavými zbytky mozkové hmoty. Mladí vojáci ztrácejí rozhodnost a ucpávají chodbu. Potom kdosi tmou vypouští z řetězu psa. Jediná cesta ven vede kalužemi krve. Vpřed, kde široký průchod vede ke schodům.

Kde se bere tolik krve?

Na jatkách. Nádrž na krev se instaluje snadno. Chodby nemusejí být široké, zato všelijak křivolaké a přikryté nízkým stropem. Budova s nádrží může být docela malá, nesmějí však chybět prohnílé přčky, chatrné trámy a rozmetané úlomky betonu. I v omezeném prostoru lze navodit dojem nekonečného labyrintu zalitého krví. Důležitý je dostatek zákoutí a ohybů, děr, slepých ramen a dveří. Schází-li krev, dají se využít zvířecí vnitřnosti. Podlaha musí být nerovná, aby cvičenec zakopával a padal. Ze všeho nejdůležitější však je, aby se prvního zaměstnání zúčastnila pouze skupina nováčků, kteří dosud žili v izolaci a neměli příležitost se setkat s někým, kdo by je varoval. A nádrž na krev nesmí být poslední překážkou. Největší chybu udělá velitel, který prožene vojáky nádrží a cvičení ukončí, nechá mužstvo umýt a odejít na kavalce. V takovém případě zůstane krev pouhým snem.

Vysilující zaměstnání se musí neustále opakovat, bez přestávky na oddech, beze stravy a pití. Jedině tak si vojáci odvyknou nežádoucím reakcím. Krev na rukou a uniformách, krev v botách, to vše se stane čímsi důvěrně známým. Zároveň musejí dunět střelné zbraně a štkat psi - psi a zase psi. Nádrž na krev si vojáci řadou odpudivých zážitků vštěpují do paměti jako cosi běžného.

Při příštím zaměstnání může být krve méně. Ale nesmí chybět. Hoši se musejí plazit pod ostnatým drátem. Což takhle rozházet po zemi ovčí střevo, napíchat je na drát? Ať novici lezou po nich místo po obyčejné hlině. Voják střílí ze samopalů na střelnici. Palebnou čáru mu tedy obstavíme hničícími syrovými řízkami ne? Stejně je už nikdo nebude jíst. Voják skáče padákem na přesnost přistání. Proč bychom mu nezkusili tam, kde má přistát, položit obličejem k zemi uniformovanou figurínu s roztrhaným a zauzlovaným padákem a stopami prasecí krve?

To jsou běžné, jednoduché a účinné triky. Instruktaž směřuje k tomu, aby vojáci měli ruce ustavičně potřísněné krví. Musí-li voják přelézat vysokou zeď, dosáhne na hřeben a umáže se od krve. Může si vybrat: buď, sklouzne dolů a zlomí si nohu (ne-li vaz), nebo se pevněji přidrží oběma rukama, odře si bradu o zašlou omítku a vytáhne se. Voják útvaru

Specnaz nepadá. Vytáhne se, ušpiněný od krve ochraptěle zakleje a pokračuje dál, dál a dál.

Později přicházejí na řadu cvičení podobná kanadským žertíkům. Například musí voják chytit gravidní kočku, otevřít ji břitvou břicho, a spočítat koťata. Je to složitější, než se na první pohled zdá. Voják nemá pomocníka, nemá rukavice a kočka škrábe. Nelze použít jiného nástroje než šicí jehly, žiletky nebo břitvy.

Proces zvykání si na krev nemá za cíl proměnit vojáka útvaru Specnaz v sadistu. Jde pouze o to, že krev je tekutina, s kterou bude za války pracovat. Voják se krve nesmí štítit, stejně jako se krve neštítí lékař ani řezník. Co kdyby lékař či řezník nesnesl pohled na krev?

Každý sovětský voják, ať slouží u kterékoli zbraně, musí běhat, přesně střílet, udržovat v čistotě a provozuschopném stavu zbraň, plnit přesně a rychle rozkazy nadřízených a nevznášet zbytečné dotazy. Při podrobnějším sledování bojového výcviku sovětských vojsk poznáme

určité společné charakteristiky všech druhů vojsk. Není však pravda, že výcvik v sovětské armádě probíhá jednotně bez ohledu na konkrétní podmínky. Četné požadavky se týkají všech příslušníků armády, ale vojenské okruhy a skupiny sil se přizpůsobují určitým požadavkům. Vojska leningradského vojenského okruhu musejí operovat za drsného severského klimatu v lesích, mokřinách a tundře arktického pásu. Vojska zakavkazského vojenského okruhu se pohybují ve velehorách. Karpatský a uralský vojenský okruh charakterizuje zvlněný terén.

V karpatském okruhu panuje mírné středoevropské podnebí, zato na Urale nastávají horká léta po krutých zimách.

V čele každého vojenského okruhu a uskupení sil stojí velitel, náčelník štábu a šéf rozvědky. Ti svými životy ručí za bojovou připravenost svěřených vojsk. Každý okruh a každá skupina sil ovšem čelí specifickému nepříteli, v případě války plní konkrétní (třebaže tajné) úkoly a sáhá v plánech generálního štábu individuální roli.

V tomto smyslu se dbá na správný výběr přírodních podmínek pro výcvik útvarů Specnaz. Krajinný charakter Karélie se neliší od podmínek ve Finsku, na území baltského vojenského okruhu lze simulovat situaci v Dánsku, Belgii, Nizozemí, severním Německu a severní Francii. Hornatý Altaj se podobá Skotsku. V Karpatech lze napodobit podmínky francouzských Alp. Kdyby útvar Specnaz nacvičovaly zásah na Aljašce a v Kanadě, mají k dispozici celou Sibiř, zatímco příprava na operace v Austrálii bude probíhat v Kazachstánu. Brigády Specnaz provozují vlastní výcviková střediska, ale jednotlivé útvary občas dostávají pokyn k operacím v neznámých výcvikových střediscích jiných brigád. Například při cvičení Dvina se útvar leningradského, moskevského a severokavkazského okruhu přesunuly do Běloruska. Zejména jednotky ze severu Kavkazu pocítily výrazný rozdíl přírodních podmínek.

Přesuny se týkají hlavně vojsk vnitřních vojenských okruhů. Počítá se s tím, že síly dislokované ve Východním Německu, Československu a zakavkazských republikách zůstanou ve svých areálech. Proto je lepší soustředit výcvik na operace v příslušných podmínkách a neplýtvat prostředky a silami na univerzální přípravu. Tu naopak potřebují příslušníci sibiřského, uralského, volžského, moskevského a několika dalších vojenských okruhů, kteří v případě války odjedou do krizových lokalit. I sportovci cestují po celé zemi, od Vladivostoku po Taškent, od Tbilisi po Archangelsk, a účastní se různých soutěží. Přesuny samy o sobě hrají při výcviku nezastupitelnou roli, neboť psychologicky připravují sportovce na nasazení za všech klimatických podmínek a okolností. Ještě cennější jsou v této souvislosti zájezdy do zahraničí, kde se předpokládají operace v případě války.

Útvar Specnaz se účastní cvičení na různých úrovních. Jako nepřítel při cvičeních vystupují vojska MVD, milice, pohraniční síly KGB, státní komunikační síť KGB a běžné jednotky ozbrojených sil.

Ve válce se od vojsk KGB a MVD očekávají zákroky proti separatistickým hnutím uvnitř Sovětského svazu. Za druhé světové války postavili Rusové silnou antikomunistickou armádu. Za velmi nebezpečné se považuje i ukrajinské hnutí odporu. Nevyhnutelně by došlo k partyzánským operacím v Pobaltí a na Kavkaze. Vojska MVD a KGB, která nespádají pod ministerstvo obrany, provozují své vrtulníky, námořní plavidla, tanky, dělostřelectvo a bojová vozidla pěchoty. Manévry při nichž nastupují proti útvarům Specnaz, mají pro ně mimořádný význam. I vedoucí činitelé GRU společná cvičení vítají. Má-li Specnaz tak silné soupeře jako KGB a MVD, může ze společných manévru jen získat.

Při cvičeních se KGB, MVD a defenzivní armádní jednotky chápou všech dostupných prostředků, úplné kontroly rádiových spojů, elektronických zařízení, cvičených psů, které nasadí v nekonečných počtech, a letounů s nejmodernější technikou k eliminaci pozemních cílů.

Kromě opravdových domácích vojenských cílů útočí útvar Specnaz na věrné atrapy západní techniky. Modely raket Pluto, Pershing a Lance a další jaderná výzbroj (Mirage-VI, Jaguar) simulují přítomnost nepřítele. Proti cvičicím stojí vozidla přepravující rakety a hlavice, děla schopná pálit granáty s nukleárními hlavicemi a tak dále.

Útvar Specnaz musejí překonávat řadu obranných linií. Skupina, kterou obránci zadrží, dostane tak za vyučenou, že si dá příště - při cvičení nebo ve skutečném boji - velký pozor. Voják útvaru Specnaz neztrácí ze zřetele pravidlo, že zajetí je horší smrti. Stane-li se při cvičení zajatec, podstoupí nejprve krutý tělesný trest, potom zhlédne odstrašující archivní záběry z koncentračních táborů druhé světové války a je propuštěn. Hrozba opakování celého postupu nepomáhá. Společá se na to, že voják si brzy vypěstuje silný odpor k myšlence, že by mohl upadnout do zajetí, a naopak se přikloní k jistotě smrti - smrti v jeho případě hrdinské.

Při jedné příležitosti po emigraci na Západ jsem byl přítomen rozsáhlému vojenskému cvičení, kterého se účastnily armády různých západních států. Úroveň bojového výcviku na mě velmi pozitivně zapůsobila. Zejména mě upoutala dovedná, ne-li přímo mistrovská technika maskování. Technika, tanky a bojová vozidla pěchoty to vše mělo nátěr, který neodrážel sluneční paprsky. Barvy přírodních odstínů nedovolovaly rozeznat obrysy strojů ani z velmi malé vzdálenosti. Všechny armády však dělaly zásadní chybu při kamufláži vozidel, která měla po stranách velké bílé kruhy a červené kříže. Vysvětloval jsem západním velitelům, že bílá a červená jsou příliš nápadné barvy. Bylo mi řečeno, že se

jedná o vozidla pro přepravu raněných, což jsem věděl i já. Řekl jsem, že právě to je dobrý důvod, proč by kříže měly zmizet anebo být vyvedeny v mnohem menších rozměrech. Apeloval jsem na lidskost: Přepravujete raněného a musíte ho všemi způsoby chránit. Tak ho chraňte. Schovejte ho. Dbejte na to, aby ho komunista neviděl.

Diskuse pokračovala a já jsem svou neprosadil. Později se mi jiní důstojníci snažili naznačit, že neznám mezinárodní konvence o těchto záležitostech. Nesmí se přece střílet na vozidlo s červeným křížem. Přiznal jsem se, že o těchto konvencích skutečně nic nevím. Stejně

jako já neví o těchto konvencích ani žádný jiný sovětský voják: Velké červené kříže jsou namalovány tak, aby je sovětský voják viděl a nestřílel na ně. Jenže sovětský voják ví pouze to, že červený kříž má cosi do činění s medicinou. Nikdo mu nikdy neřekl, že se na červený kříž nestřílí.

O podivném pravidlu, že na červené kříže se nesmí střílet, jsem se dozvěděl čirou náhodou. Když jsem ještě sloužil v sovětské armádě, četl jsem jednu knihu o nacistických válečných zločincích. Mezi vznesenými obviněními bylo i to, že nacisté občas stříleli na automobily a vlaky označené červeným křížem. Nechápal jsem, proč se to považovalo za zločin. Byla válka a jedna strana se snažila rozdrtit druhou. V čem se vozidla označená červeným křížem lišila od ostatních vozidel nepřítele?

Odpovědi na tuto otázku jsem se nakonec dočkal, nenašel jsem ji však v sovětských vojenských řádech. Možná tam někde je, ale za celou dlouhou dobu, co jsem sloužil v sovětské armádě a skládal zkoušky nejrůznější obtížnosti, jsem na pravidlo o zákazu střelby na červený kříž nenarazil. Při cvičeních jsem se několikrát provokativně ptal velitelů, z nichž někteří měli velmi vysoké hodnosti, co by dělali s nepřátelským vozidlem označeným červeným křížem. Pokaždé se mi dostalo poněkud nechápavé odpovědi. Vysoce postavení sovětská důstojníci, kteří absolvovali několik vojenských akademií, mi nedokázali říci, proč by měl vozidlo s červeným křížem posuzovat jinak než ostatní vozidla.

Vystudoval jsem Vojensko-diplomatickou akademii. Měl jsem ve škole slušné výsledky. Během studia jsem vždycky pozorně poslouchal, zdali mi některý z učitelů, generálů s dlouholetými zkušenostmi v mezinárodních záležitostech, poví něco o červeném kříži. Naučil jsem se však jen to, že organizace Mezinárodního Červeného kříže sídlí v Ženevě přímo naproti Stálému zastoupení SSSR v Organizaci spojených národů a že tuto organizaci (stejně jako každou jinou mezinárodní organizaci) mohou důstojníci sovětských výzvědných služeb využívat jako záminku pro své aktivity.

Komu pomůže, že si západní armády na vozidla lékařské služby namalují velké červené kříže? Zkuste si namalovat červený kříž na záda a na hrud', a vydejte se v zimě do lesa. Myslíte, že vás červený kříž zachrání před napadením vlky? Sotva. Vlci neznají vaše zákony a nerozumějí vašim symbolům. K čemu tedy symbol, o jehož významu nepřítel nemá tušení?

Za poslední války nedodržovali komunisté mezinárodní konvence a smlouvy, ale stejně se chovali i někteří nepřátelé, národy staletých a vyspělých kulturních tradic. Od té doby v Rudé armádě naznačoval malý červený kříž toliko vlastním vojákům, kde se nachází polní nemocnice. Nikdo jiný symbol červeného kříže vidět nemusí. Rudá armáda nemá důvěru v dobré úmysly nepřítele.

Mezinárodní smlouvy a konvence ještě nikoho neochránily před napadením. Pakt Ribbentrop-Molotov je zářným příkladem. Neochránil Sovětský svaz, a kdyby se Hitlerovi podařila invaze do Británie, neochránil by ani Německo. Stalin k tomu otevřeně poznamenal: Můžeme veškeré dohody klidně postavit na hlavu.(1)

Vedení sovětského státu a sovětské diplomatické služby se řídí filozoficky pojatým náhledem na všechny smlouvy: Důvěřuješ-li příteli, nepotřebuješ smlouvu. Přátelé se nemusejí spoléhat na smlouvy když potřebují pomoc. Je-li někdo slabší než nepřítel, smlouva mu nic nepomůže. Je-li někdo silnější než nepřítel, nebude se smlouvou omezovat. Mezinárodní smlouvy jsou nástrojem politické propagandy. Sovětské vedení a sovětská armáda smlouvám nevěří. Věří jen síle, která stojí za nimi.

Veliký červený kříž na vojenském vozidle tudíž jen symbolizuje západní naivitu a důvěru v moc protokolu, paragrafů, podpisů a razítek. Jelikož západní diplomaté tyto smlouvy podepsali, měli by trvat na tom, aby diplomaté sovětské, kteří je rovněž podepsali, vysvětlili svým vojinům, důstojníkům i generálům, co ve smlouvách stojí. Ve vojenských řádech by se pak objevila ustanovení zakazující určité činy a malování velkých červených křížů by dostalo jakýs takýs smysl.

Červený kříž je jen jeden příklad. Nelze zapomínat na to, co vždy zdůrazňoval Lenin. Že diktatura spoléhá na sílu, nikoli na zákon. Vědecká koncepce diktatury se opírá o sílu, kterou neomezují ani zákony ani žádné předpisy a přímo na ni spoléhá.(2)

Útvary Specnaz jsou zbraní diktatury. Jejich bojový výcvik nemá jiný cíl než likvidaci nepřítele. Tato ambice nepodléhá diplomatickým, právním, etickým ani morálním omezením.

(1) Pravda, 15. září 1927.

(2) Lenin, V. I.: Spisy, sv. 25, s. 441.

TAKTIKA

Než mohou útvary Specnaz začít operace za liniemi nepřítele, musejí za tyto linie proniknout.

Sovětské nejvyšší velení postupuje dvojím způsobem. Buď vyšle vojska Specnaz za linie nepřítele před vypuknutím války nebo v jejím průběhu. V prvním případě se může stát, že nepřítel jednotky odhalí, uvědomí si nevyhnutelnost války, stiskne ovládací tlačítko nukleárního arzenálu a zasadí Sovětskému svazu první úder. Jestliže ale vojska vyrazí až po vzplanutí konfliktu, může být pozdě. Nepřítel může kdykoli aktivovat jaderné nálože, takže nebude co za jeho liniemi vyrazovat z činnosti. Potenciálním řešením dilematu je tedy velice opatrné vysazení nejlepší složky útvarů Specnaz, profesionálních sportovců, před zahájením otevřeného souboje s tím, že standardní jednotky proniknou do

nepřátelského týlu až v době války.

Na každém sovětském velvyslanectví sídlí dvě tajné organizace (tzv. rezidentura KGB a rezidentura GRU). Ambasádu a rezidenturu KGB hlídají důstojníci pohraničních sil KGB. Přesahuje-li však početní stav rezidentury GRU desítku důstojníků, funguje při velvyslanectví vnitřní hlídka Specnaz. Před vypuknutím konfliktu, v určitých případech i několik měsíců předem, dojde k podstatnému zvýšení počtu důstojníků na sovětském velvyslanectví, takže práci prakticky všeho pomocného personálu, strážných, uklízečů, radistů, kuchařů a údržbářů zastanou sportovci útvaru Specnaz. S nimi se jako manželky mohou na ambasádě objevit i kolegyně ze sportovních útvarů. Podobné změny ve složení osazenstva mohou postihnout další sovětské orgány jako konzuláty, obchodní zastoupení, úřadovny Aeroflotu, pobočky cestovní kanceláře Intourist, kanceláře tiskových agentur TASS a Novosti a tak dále.

Výhody této praxe jsou nasnadě, ale přinášejí s sebou i nebezpečí. Hlavní nejistota spočívá v tom, že nová teroristická seskupení mají základny v centru hlavního města, nepříjemně blízko vládních úřadů vlastně pod státním dohledem. Mohou ovšem během několika dní i hodin opatrně navázat kontakt se sítí agentů Specnaz, využít předem připravených úkrytů a začít v samém středu města válku.

Část podpory poskytnou další skupiny, které do země dorazí jako turistické výpravy, sportovní týmy a různé delegace. V posledním tokamžiku se vyhrnou zástupy bojovníků z letadel Aeroflotu, z kotvicích lodí, z vlaků i z vozidel sovětského státního dálkového dopravce Sovtransavto. Zároveň může dojít k tajnému vylodění útvarů Specnaz ze sovětských ponorek a vojenských i obchodních lodí. Vynikajícím dopravním prostředkem pro útvary zvláštního určení jsou malá rybářská plavidla. Zdržují se po dlouhá období v pobřežních vodách cizích států, aniž by vzbuzovala nežádoucí podezření. Skupiny Specnaz mohou strávit jistý čas na palubě a bez potíží se vrátit domů, nedostanou-li rozkaz k vylodění. Skupiny přepravované letadly Aeroflotu mohou postupovat podobně. V období zvýšeného napětí lze zavést systém pravidelných hlídek. Znamená to, že mezi cestujícími v každém letadle bude sedět komando, které v případě, že nedostane signál k akci, zůstane na příslušném letišti na palubě a následujícím letem se vrátí zpět.⁽¹⁾ Nazítří se vydá na cestu další skupina. Jednoho dne signál zazní, skupina vystoupí z letounu a dá se do boje přímo na hlavním letišti státu. Hlavním úkolem bude obsazení letiště ve prospěch další vlny útvarů Specnaz či výsadkových jednotek (VDV).

Není tajemstvím, že osvobození Československa v srpnu 1968 začalo přistáním sovětských vojenských dopravních letadel s vojsky VDV na pražském letišti. Výsadkáři nepotřebovali padáky, neboť letadlům v přistání nic nebránilo. Než vojska opustila palubu, nastal krátký okamžik, kdy byla letadla i s pasažéry naprosto bezbranná. Neriskovalo sovětské nejvyšší vedení? Nikoli, neboť než stroje dosedly na plochu, bylo pražské letiště dalekosáhle ochromeno výpravou turistů, kteří přistáli o něco dříve.

Oddíly Specnaz mohou na území nepřítele proniknout z území neutrálního státu, kde v tichosti vyčkají smlouveného signálu nebo předem stanoveného časového okamžiku. Jedna z výhod tkví v tom, že nepřítel nesleduje hranice s neutrálními státy příliš pečlivě.

(1) Letadlo se považuje za součást území státu, kterému patří. Pilotní kabina a interiér stroje nepodléhají cizím kontrolám.

Co se stane, vyjde-li najevo přítomnost skupiny v neutrálním státě? Odpověď je jednoduchá: skupina půjde do akce stejně jako u nepřítele, ztratí se z očí, zahubí svědky, silou i lstí zastaví pronásledovatele. Vynasnaží se, aby nikdo nezůstal v cizích rukou a aby nebyly patrné důkazy, že skupina patří k ozbrojeným silám SSSR. Zadrží-li skupinu orgány neutrálního státu, využije sovětská diplomacie bohatých zkušeností a osvědčených protitahů. Může uznat chybu, vydat oficiální omluvu a nabídnout kompenzaci způsobených škod, může prohlásit, že skupina zabloudila a domnívala se, že se nachází na nepřátelském území, může však celou událost označit za provokaci, sama vyžadovat vysvětlení (omluvu, kompenzaci) a v této souvislosti otevřeně vyhrožovat.

Zkušenosti prokazují, že posledně jmenovaná praxe je nejspolehlivější. Čtenář nechť ji nebere na lehkou váhu. Oficiální sovětské zprávy hlásily počátkem prosince 1939, že válka proti Finsku má za cíl nastolení komunistického režimu a že komunistická vláda finského lidu již úspěšně působí. O třicet let později píše sovětský maršálové, že tak to vůbec nebylo, neboť Sovětský svaz zasáhl v sebeobraně. Válku proti Finsku, která byla vedena od prvního do posledního dne na finském území, popisují jako zavrženíhodnou finskou agresi,⁽²⁾ či dokonce jako splnění plánu na ochranu našich hranic.⁽³⁾ Sovětský svaz není nikdy vinen. Pouze odráží proradné agresory a to na území cizích států.

Prioritním způsobem přepravy hlavních složek útvarů Specnaz do týlu nepřítele po vypuknutí války je seskok padákem. Během dvouleté vojenské služby uskuteční každý voják pětadvacet až čtyřicet seskoků. Vojáci z povolání se pyšní mnohem bohatšími zkušenostmi. Někteří mají na svém kontě tisícovky seskoků.

Padák není jen zbraň a dopravní prostředek, nýbrž i měřítko odvahy. Sovětský stát vydává nemalé sumy na rozvoj parašutistického sportu. Na tomto základě staví výsadkové jednotky i útvary Specnaz. 1. ledna 1985 registrovala Mezinárodní parašutistická organizace 63 světových rekordů, z nichž osmačtyřicet drželi sovětské sportovci (jinými slovy armáda). Sovětský výsadkář Jurij Baranov jako první na světě překonal

(2) Maršál R. A. Mereckov: Na službě narodu, 1968.

(3) Maršál A. M. Vasilevskij: Dělo vsej žizni, 1968.

hranici 13 000 seskoků. Mezi ženami drží rekord Alexandra Švačkovová s 8 200 seskoky Parašutistická psychóza

nekončí.

V míru se skáče z vojenských dopravních letadel. Za války by vojenské dopravní stroje pro vysazení útvarů Specnaz takřka nepřicházely v úvahu. Máme pro to dva důvody. Jednak celé vojenské dopravní letectvo obsadí velmi početné výsadkové jednotky VDV. Mimoto musejí být připraveny prostředky pro přepravu pozemních vojsk z pasivních a méně důležitých sektorů uvnitř země do oblastí hlavních střetů. Za druhé mají vojenské dopravní letouny obrovské rozměry, stavějí se pro velkoobjemové transporty lidí a techniky, což útvarům Specnaz nevyhovuje. Specnaz potřebuje malé stroje, které nepředstavují snadno zasažitelné cíle, dopravují dvacet, nejvýše třicet osob a bez přílišného hluku umějí létat v malých výškách. V určitých případech nastává potřeba nasadit i stroje pro pouhé tři až čtyři výsadkáře.

Termín civilní letectvo, který označuje dopravce útvarů Specnaz v době války, je značně zavádějící. Ministr zodpovědný za resort civilního letectví má hodnost vrchního maršála letectva a zastupují ho generálové téhož druhu vojsk. Personál Aeroflotu tvoří důstojníci v záloze. V případě války dojde k fúzi Aeroflotu se sovětským vojenským letectvem, přičemž ze záložních důstojníků se stanou pravidelní velitelé téže hodnosti.

Aeroflot disponuje dostatkem menších strojů, vhodných pro přepravu a zabezpečení útvarů Specnaz. Nejlepší jsou velmi spolehlivé, nehlukné a dobře ovladatelné letouny Jak-42 a Jak-40, které létají i ve velmi malých výškách. Mají jednu význačnou konstrukční vlastnost - cestující nastupují a vystupují příklonem v zadní části trupu. Je-li třeba, příklon lze úplně odstranit, takže vznikne otvor jako u vojenských dopravních letadel, kterým mohou parašutisté bezpečně skákat. Dalším strojem, který skýtá pro útvary Specnaz velké možnosti, je An-72, věrná kopie amerického YC-14, jehož projektovou dokumentaci zcizili zvědové GRU.

Jak si ale výsadkáři útvaru Specnaz poradí s běžným tryskovým letounem, do něhož cestující nastupují bočními dveřmi? Tyto dveře za letu nelze otevřít. I kdyby se otvíraly dovnitř, bylo by velice nebezpečné jimi stroj opouštět. Síla vzduchového proudění by výsadkářem znovu udeřila o trup a znemožnila náležité otevření padáku.

Problém vyřešilo velmi jednoduché zařízení. Dveře se otevřou dovnitř a z kabiny se vysune široká trubice z pružného plastu. Parašutista se sklouzne třímetrovým koridorem a opustí letadlo poněkud pod trupem.

Různé varianty této pomůcky se nejprve zkoušely u vojenských dopravních letadel Il-76. Technika výsadkových sil opouštěla letoun obrovským nákladovým příklonem v zadní části Iljušina a muži pružným rukávem na boku. Západ tomuto jednoduchému a chytrému vynálezu zatím věnoval málo pozornosti. Jeho význam nespočívá pouze v úspoře času při seskoku sovětských parašutistů z dopravních letadel, kdy výsadkáři přistávají mnohem blíže jeden druhému. Znamená i to, že výsadek lze uskutečnit z takřka každého civilního dopravního letadla s tryskovým pohonem.

Výsadek skupiny může proběhnout v kteroukoli denní či noční dobu. Každý termín má výhody a nevýhody. Noc je vojáku útvaru Specnaz spojencem, neboť nepřítel noční výsadek ve svém týlu zpravidla nepozoruje. I když se protivník o výskytu skupiny dozví, jen obtížně zorganizuje pátrací akci, zejména v nedostatečně známém, špatně přístupném, lesnatém a kopcovitém terénu s řídkou sítí cest a bez vlastních vojsk. V noci se ovšem zvyšuje nebezpečí ztrát mezi přistávajícími výsadkáři. Týmž problémům se shromažďováním a orientací, jaké tíží pronásledovatele, musí čelit i útvar Specnaz.

Během dne provází přistání pochopitelně menší počet úrazů, ale je viditelné. Výsadky v určitou denní dobu lze provádět za předpokladu, že nepřítel nepředpokládá v onom okamžiku takto drzé chování.

S výhodou lze výsadek uskutečnit velmi brzy ráno, dokud ještě svítí hvězdy a slunce je za obzorem. Je to nejvýhodnější období pro početné jednotky, které mají jít ihned do boje a realizovat skutečně prudký výpad. V takovém případě zabezpečí velení, aby vojska měla v první a nejdůležitější den operace co nejvíce denního světla.

Pro každého příslušníka útvaru Specnaz je však nejoblíbenější dobou výsadku západ slunce. Let se vypočítá tak, aby parašutisté skákali bezprostředně před setměním. Přistání se pak děje za šera, kdy ještě dostatek světla pomůže výsadkáři vyhnout se kostelní věži či sloupu elektrického vedení. Během půlhodinky skryje vojáky tma. Pak mají celou noc na odchod ze zóny přistání a zahlazení stop.

Na svém území jsou útvary Specnaz standardně strukturovány: (4) družstvo, četa, rota, prapor, brigáda, případně družstvo, četa, rota, pluk. Tato organizace usnadňuje kontrolu, správu a bojový výcvik útvarů zvláštního určení. Na území nepřítele ji však nelze aplikovat.

Prvořadým problémem je, že každá akce má individuální a svébytný ráz. Na každou akci se vypracovává plán, který se liší od plánů jiných akcí. Každá akce tudíž vyžaduje přizpůsobení standardní organizace sil příslušnému plánu.

Za druhé musí jednotka Specnaz na nepřátelském území udržovat přímé spojení se štábem vysokého stupně velení, přinejmenším se štábem armády a plnit rozkazy z takového štábu příslé. Dlouhý řetěz spojení není žádoucí.

Operaci nesmí komplikovat nepružný systém velení. Organizační jednotce na nepřátelském území se oficiálně říká rekognoskační skupina zvláštního určení (RGSN). Rekognoskační skupina se formuje před začátkem akce a sestává ze dvou až třiceti mužů. Může operovat samostatně nebo jako součást rekognoskačního odřadu (ROSN), který tvoří 30 až 300 mužů, eventuálně i více.

Odřad zastřešuje skupiny různé velikosti a různého určení. Termíny odřad a skupina se užívají úmyslně pro zdůraznění dočasného charakteru jednotek. V průběhu operace se mohou skupiny z odřadu oddělovat a znovu se s odřadem spojovat. Každá skupina se může na určitou dobu rozčlenit na několik menších složek. Několik větších skupin se může naopak sjednotit. Celý postup se obvykle rozplánuje předem. Například se uskuteční výsadek patnácti malých skupin. V druhý den operace (D+1) se osm skupin spojí v zásahový odřad a ostatní skupiny budou pracovat samostatně. V den D+2 se z odřadu vydělí dvě skupiny, které utvoří základ jiného odřadu, k němuž se připojí šest dosud samostatných skupin. V den D+5 se první odřad opět rozčlení do skupin... a tak dál a podobně. Před začátkem operace se každá skupina dozví, kde a kdy se má sejit s jinými skupinami a co dělat, jestliže se sraz neuskuteční.

Po přistání na nepřátelském území půjde Specnaz ihned do akce. Nejprve však ještě skryje nepotřebné vybavení jako čluny a padáky

(4) Podrobnou organizaci útvarů Specnaz na různých úrovních uvádím v příloze.

zakopec je nebo potopí. Oblast, kde zůstávají stopy obvykle podminuje a ošetří některou z látek eliminujících psí čich. Potom se skupina rozdělí do podskupin, které se roztýlí do různých směrů. K opětovnému spojení dojde v předem stanovené lokalitě nebo na alternativním místě, které se určuje pro případ nenadálých obtíží.

V oblasti výsadku dochází k prvním ztrátám. Sebekvalitnější parašutistický výcvik nezabrání zlomeninám nohou a dalším újmám. Pokud se výsadek provádí v neznámém areálu, za tmy, za mlhy, v zalesněné či hornaté krajině, jsou všelijaká zranění nevyhnutelným a velmi častým zjevem. I v zastavěných oblastech číhá nebezpečí. Zákony útvarů Specnaz jsou prosté a pochopitelné. Utrpí-li voják těžké zranění, nemůže ho velitel brát s sebou, neboť by negativně ovlivnil pohyblivost skupiny. Akce by musela být zastavena. Velitel ani nemůže raněného nechat o samotě. Přichází tedy na řadu jednoduché a logické opatření v podobě usmrcení zraněného muže. Specnaz zná velmi humánní prostředek likvidace raněných - silný přípravek zvaný milosrdná smrt. Injekce přípravku otupí bolest a navodí stav příjemné ospalosti. V případě, že velitel v nemístném slitování rozhodne vzít zraněného vojáka s sebou a ohrozí tím akci, je povinností velitelova zástupce odstranit velitele i zraněného. Velitel přitom na chemický přípravek nemá nárok. Doporučuje se zezadu mu zacpat ústa a nožem rozříznout krk. Nevypovídá-li se s velitelem jeho zástupce, nahlíží se na celou skupinu jako na zrádce, a to se všemi nevyhnutelnými důsledky.

Při odchodu z oblasti výsadku a ujištění se, že skupinu nikdo nesleduje, udělí velitel pokyny ke zřízení základny a záložní základny, bezpečných míst mimo dohled nepovolaných očí. Dlouho před válkou vyhledávají důstojníci GRU,

kteří působí pod maskou diplomatů, novinářů, konzulů a dalších představitelů SSSR, vhodné lokality pro zřizování základen. Důstojníci GRU buď přímo pocházejí z útvarů zvláštního určení, nebo měli s těmito útvary kdysi něco do činění, případně pracovali na velitelství zpravodajské služby okruhu či skupiny sil. Vědí, co předurčuje pohodlí a bezpečnost základny

Základny bývají velice různé. Ideální je úkryt pod úrovní terénu s odvodňovacím systémem, tekoucí vodou a zásobou stravy, s rozhlasovým přijímačem k poslechu místních zpráv a s jednoduchými dopravními prostředky. Již jsem se zmínil o agentech, kteří se najímají v cizině, aby zřídili dobře vybavené základny pro skupiny profesionálních sportovců s mimořádně důležitým posláním. Obyčejné základny vzniknou spíše v jeskyních, opuštěných lomech, podměstských chodbách či odlehlých místech, mezi podrostem hlubokého lesa.

Skupina Specnaz může na základně odložit techniku, kterou právě nepotřebuje. I nejprimitivnější základna umožňuje operovat, aniž by vojáci museli přenášet těžká zařízení a zásoby. Přístupové cesty k základně se stráží a podminovávají - bližší místa běžnými minami a vzdálenější varovnými, které vybuchují velmi hlučně a s jasným zábleskem, takže upozorňují osadníky základny na blížící se nebezpečí.

Když se skupina vzdálí, aby splnila zadaný úkol, zůstane několik mužů na příhodných pozorovacích stanovištích, odkud bude základnu hlídat. Dojde-li k odhalení hlavní základny, hlídky se v tichosti vydají k základně záložní, přičemž na smluveném místě zanechají pro zbytek skupiny varovná znamení. Jištění je dvojité. Navracející se hlavní skupina každopádně nejprve navštíví záložní základnu. I krátery po vybuchlých minách kolem hlavní základny mohou signalizovat nebezpečí. V nejhorším případě vyšlou hlídky varovná znamení rádiem.

Specnaz může mít i pohyblivou základnu. Při nočních akcích hlídky tahají těžkou techniku cestami i necestami a ostatní členové skupiny volně operují. Každé ráno se skupina u mobilní základny sejde. Doplní zásoby, odpočine si, vydá se do další akce a základna se přesouvá k novému stanovišti. Stanoviště mobilních základen mívají nejrůznější podobu. Jednou jsem viděl základnu, která vypadala jako kupka požaté trávy uprostřed louky. Torny a ostatní věci vojáků měly velmi zdařilé maskování a hlídky pozorující základnu se zdržovaly na jině louce, rovněž maskovány trávou, ale v kilometrové vzdálenosti. Na okolních strážích rostly mladé stromky a nízké keře. Přesně tam pátraly jednotky KGB a MVD po základně útvaru Specnaz, nikde jinde než tam nekroužily vrtulníky. Nikoho nenapadlo, že základna by se mohla nalézat uprostřed otevřeného pole.

V určitých případech může skupina ukořistit vozidlo, obrněný transportér, nákladní či osobní automobil, a přesouvat mobilní základnu

jeho pomocí. Účastní-li se skupina intenzivních bojů s častými přesuny, nezřizuje se základna vůbec. V případě pronásledování se smí skupina zbavit veškeré těžší techniky, ale jen za podmínky, že odjisti všechny miny, které za sebou nechává.

Cíl se nedá zničit, dokud jej skupina nenajde. V drtivé většině případů začíná operace útvaru Specnaz vyhledáním cíle. S předem lokalizovatelnými a nepohyblivými cíli si ostatně poradí běžné rakety a letadla. Nezanedbatelné množství cílů se však při dnešním vedení boje pohybuje. V předvečer války či těsně po jejím vypuknutí se státní úřady stěhují z hlavního města do tajných velitelských stanovišť, jejichž umístění zůstává známo velmi omezenému počtu osob. Aktivují se nové spojovací uzly a pojítka. Letadla odlétají ze stabilních letišť na polní základny, o nichž nepřítel nic neví. Báze raketových vojsk se přesouvají do nenápadných a pečlivě střežených lokalit. Přemísťují se vojska a štáby.

Za těchto okolností nabývá samotné vyhledání cíle prvořadého významu. Lokalizace důležitého objektu, jeho identifikace a rozlišení skutečného cíle od atrapy se stává nejzávažnějším úkolem útvaru zvláštního určení, závažnějším

než konečné zničení. Vypátrání cíl mohou ničit ostatní síly - raketové vojsko, letectvo, námořnictvo, výsadkáři. Nevypátrání cíl nezničí nikdo.

Jelikož identifikační činnost přesahuje důležitosti ostatní úkoly, nemohou se útvary Specnaz chovat separátně a nezávisle, nýbrž se musejí spoléhat na zdroje z GRU, řídit se informacemi od agentů a různých výzvědných zařízení - satelitních, leteckých, námořních a dalších.

Různé podoby rozvědky mají své dobré i špatné stránky. Úplný obrázek o okolním dění si lze učinit pouze na základě vzájemné návaznosti všech forem rozvědky.

Důstojník, který odpovídá za zpravodajskou činnost, využívá služeb útvarů Specnaz jen tam, kde se dají předpokládat velmi slušné výsledky. Velící důstojník odesílá skupinu za linie nepřítel, když získá dostatek poznatků z jiných zdrojů. Nepochybuje o tom, co má jednotka najít, a zhruba ví, kde má hledat. Naproti tomu mohou mít informace získané skupinou útvaru Specnaz, třebaže útržkovité a nejisté, nezměrnou hodnotu pro jiné formy rozvědky, které v příslušných oblastech teprve umožní agentům a ostatním službám důkladnější průzkum.

Pouze v jednotě všech sil a zdrojů je možné prohlédnout plány a záměry nepřítel, odhadnout velikost a organizaci jeho sil a zasadit mu rozhodný úder.

Vraťme se ovšem k veliteli, který odesílá skupinu do stanovené oblasti, ví, že v okolí se nacházejí zvlášť významné cíle, a dokonce zná přibližnou polohu těchto cílů. Informace nebo jejich směrodatnou část předá veliteli skupiny a jeho zástupci. Skupina úspěšně přistane, zahradí stopy, zřídí základnu a zahájí pátrání. Jak bude postupovat?

Nabízí se několik ověřených metod. Každý významný cíl musí mít spojovací uzel a linky k němu vedoucí. Skupinu mnohdy doprovázejí specialisté - radiové rozvědčíci. Nezapomínejme, že Specnaz je třetí oddělení a radiová rozvědka páté oddělení téhož velitelství (druhého) na štábu každého frontu, loďstva, uskupení sil a vojenského okruhu. Specnaz a radiová rozvědka mají mnoho společného a navzájem si vypomáhají. Monitorováním radiového vysílání v oblasti významných cílů lze stanovit polohu jednotlivých objektů poměrně přesně.

Pomoc radiového rozvědčíka ovšem není podmínkou. Směrování vysílačích a přijímacích antén troposférických, radioreléových a dalších pojitků poskytuje dostatek informací o poloze terminálů spojovacích linek. Ty vedou k velitelským stanovištím a podobným důležitým cílům.

Před začátkem pátrání zpravidla velitel nad mapou rozhodne, které lokality skupina prohledá nejdříve. Jde-li o mobilní cíle, skupina upře zvýšenou pozornost na silnice, mosty, tunely a horské průsmyky.

Daný cíl může hledat několik skupin současně. V takovém případě zodpovědný velitel procešávané teritorium rozparceluje a každé skupině přidělí jeden čtverec.

Skupina, která prohledává svůj čtverec, se obvykle rozestoupí do dlouhé rojnice se vzdálenostmi desítek i stovek metrů mezi jednotlivými členy. Vojáci postupují podle kompasu a snaží se zůstat na dohled sousedů. Zachovávají naprosté ticho. Vybírají si příhodná pozorovací stanoviště, odkud pozorně obhlížejí prostor před sebou. Pokud neobjeví nic zvláštního, přesouvají se k dalšímu úkrytu. Tímto způsobem umějí poměrně malé skupiny dobře vycvičených vojáků prohledat široký areál. Na rozdíl od špionáže prováděné z vesmíru nebo ze vzduchu se dokáže útvar Specnaz přiblížit až přímo k cílům a prohlédnout si je.

Zkušenosti praví, že mnohem obtížnější je oklamat falešnými cíli vojáka útvaru zvláštního určení než operátora elektronického výzvědného zařízení či odborníka, který prohlíží fotografie pořízené ze vzduchu nebo z vesmíru.

Skupiny si v poslední době při vyhledávání cílů zhusta pomáhají nejrůznějšími elektronickými přístroji. Nosí infračervené a akustické aparáty, zaměřovače pro noční vidění a přenosné radary. Ani nejdůmyslnější elektronická zařízení však nenahradí nejjednodušší a nejspolehlivější metodu určení polohy důležitého cíle - výslech zajatce.

Lze namítnout, že ne každý zajatec vznesené dotazy zodpoví, případně bude lhát a odvede pozornost vyslýchajících vojáků útvaru Specnaz nesprávným směrem. Tuto námitku smetám ze stolu a tvrdím, že naprosto každý zajatec bude náležitě vypovídat. Výjimky neexistují. Lidé se mě ptali, jak dlouho vydrží velmi odolný člověk vzdorovat výslechu. Odpovídám: jednu vteřinu. Čtenář, který nevěří, nechť vyzkouší malý experiment:

Přikážeme příteli, fyzicky i mentálně zdatnému člověku, aby napsal na kus papíru číslo a papír ponechal v zalepené obálce. Potom přítele přivážeme ke stromu či telegrafnímu sloupu a zeptáme se, jaké číslo stojí na papíře v obálce. Neodpoví-li, zbrousíme mu zuby velkým pilníkem a začneme odpočítávat čas. Až obdržíme odpověď, otevřeme obálku a prověříme, zda číslo souhlasí. Zaručuji čtenáři, že odpověď bude správná.

Pokus navozuje atmosféru jemnějších metod výslechu zajatců. Nabízejí se však účinnější a spolehlivější způsoby jak přinutit člověka mluvit. Každý kdo upadne do rukou útvaru Specnaz, ví, že zahyne. Přesto se snaží správně a přesně odpovídat. Nebojuje sice o život, ale o přijatelnou smrt. Zajatci bývají vyslýcháni po dvojicích nebo ve skupinkách. Zajatec, který ví méně než ostatní, se stává předmětem názorné ukázky kolegům, proč je třeba mluvit. Probíhá-li výslech v budově, přikládá se zajatci na tělo rozpálená žehlička nebo se elektrickou vrtačkou provrtávají uši. Velmi citlivé jsou prsty. Páčený prst s drceným nehtem nesnesitelně bolí. Za velmi účinnou formu mučení se považuje takzvaná jízda na kole. Svázané tělo se položí na záda a útržky papíru (bavlněné látky, hader) namočené v lihu, kolínské vodě apod. se vloží mezi prsty nohou a zapálí.

Obzvláštní péči věnuje Specnaz pohlavním orgánům. Dovolují-li to podmínky, demonstruje Specnaz svou moc starou a prostoduchou metodou. Věznitelé zatlučou do kmene stromu klín, přinutí oběť, aby vložila genitálie do škvíry a klín vyrazí. Potom pokračují ve výslechu dalších nešťastníků. Nemluví se o rozvazování jazyk i pomocí nejúčinnější zbraně vojáka útvaru Specnaz, malé pěšácké lopatky. Ostří lopatky odřezává uši a prsty, zasekává se do jater a všelikým dalším způsobem umocňuje naléhavost vyřčených dotazů.

Velmi jednoduchým způsobem, jak se dopídit informací, je polykání, odzkoušené v sovětských koncentračních táborech. Obejde se beze zbraní a dalších nástrojů a při obezřetném provádění nezanechá na těle oběti stopy. Oběť se položí břichem k zemi a její nohy se ohnou tak, aby se paty co možná dotýkaly zátylku. Polknutí bývá následováno

výstižnou a pohotovou výpovědí.

Každá metoda má pochopitelně nedostatky. Velitel proto kombinuje. Polykání se zřídka nasazuje na počátku operace. Bezprostředně po přistání dává velitel pokyn ke krvavějším opatřením, řezání rtů břitvou či lámání vazů kroucením hlavy. Tehdy nezáleží na tom, zda zajatec něco ví. Cílem je odradit vlastní vojáky od dezerce. I ti, kteří se mučení neúčastní, pochopí, že je čeká vítězství nebo smrt. Vzdát se by znamenalo podstoupit předvedené mučení. V uplynulých letech měly KGB, GRU a Specnaz vynikající příležitost ke zkoušení účinnosti výsledkových metod v Afghánistánu. Zprávy odtamtud hovoří o dovednostech a invenci, které přesahují rámec mého tématu. Úmyslně se o těchto metodách nezmiňuji, ale spolehlivé zdroje mají materiál, který je západním novinářům (stejně jako žijící svědkové) k dispozici.

Jakmile skupina obdrží informace, na kterých jí záleží, prověří si fakta a zbaví se zajatců. Je třeba podotknout, že oběti, které nelhaly, skončí milosrdnou smrtí zastřelením, oběšením, případně řezem tepny nebo utopením. Specnaz nikoho nemučí kvůli mučení. Sadisté se mezi příslušníky útvaru Specnaz dlouho neudrží. Výslech se považuje za nutné zlo, za nejspolehlivější metodu získávání nezbytných vědomostí.

Po objevení cíle a hlášení nadřízenému velitelství se útvar Specnaz z cílového prostoru hbitě stáhne. Záhy se k cíli začnou blížit rakety, letouny a další zbraně. V četných případech je součástí úkolu i samo zničení objeveného cíle, v jiných situacích záleží na samostatném rozhodnutí velitele skupiny. Velitel se rozhoduje pro útok v případě, že se nedaří předat hlášení nadřízeným a po ruce je dostatečně účinná výzbroj.

Jestliže velitel postrádá čas nebo prostředky k odeslání hlášení, musí sám podniknout všechny kroky ke zničení cíle, nevyjímaje rozkaz k sebevražednému útoku. Přípravenost k sebevražedným akcím se udržuje několika způsoby. Jedním z nich je průběžná identifikace sadistických typů a jejich bezodkladné odeslání k jiným druhům vojsk. Zkušenosti totiž potvrzují, že sklony k sadismu zastírají zbabělost a neschopnost obětovat sebe sama.

Vlastní likvidace cíle je snad nejobyčejnější a nejprozaičtější součástí celé operace. Důležité osobnosti se stávají obětmi atentátů při přesunu z místa na místo, kdy bývají nejzranitelnější. Vražednými nástroji jsou ostřelovací pušky, granátomety nebo miny na silnici. Létá-li příslušná osoba ráda vrtulníkem, ulehčuje útvarům Specnaz práci. Osamělý vrtulník je příhodnějším cílem než kolona automobilů (teroristé nevědí vždy přesně, v kterém voze sedí oběť). I menší poškození způsobí pád vrtulníku a smrt pronásledované osoby.

Také na rakety a letadla se míří ostřelovacími puškami a granátomety různých typů. Z činnosti tyto cíle vyřadí i jediný zásah. Nedokáže-li velitel zasáhnout objekt z dálky, nařídí útok ze dvou stran. Zástupce velitele s jednou skupinou vojáků zahájí hlučnou palbu a druhá skupina pod vedením velitele se tiše přesune co nejbližší k cíli. Není pochyb o tom, že útok malé skupiny na dobře hlídáný objekt se rovná sebevraždě. Specnaz to však neodradí. I neúspěšný útok na raketu, která je připravena k odpálení, přinutí nepřítele k zevrubné kontrole rakety a veškerého zabezpečovacího zařízení. Prověrka oddálí start rakety o několik cenných hodin, které mohou být při jaderném konfliktu tolik důležité.

ŘÍZENÍ A SPOLEČNÉ OPERACE

Popíšeme-li moderního příslušníka pěších vojsk, neznamená to ještě, že nastíníme ucelený obrázek o dnešním stavu ozbrojených sil. Na pěšáka současnosti nemůžeme pohlížet bez příslušného kontextu, neboť nikdy neoperuje sám. Manévruje v úzké spolupráci s tankisty, ženisté mu ušlapávají cestu, v jeho zájmu se činí dělostřelectvo i letectvo, pomáhají mu vrtulníky, před ním pracují průzkumné a výsadkové síly a za ním jednotky, které zabezpečují přísun střeliva a odvoz raněných.

Chceme-li pochopit význam útvaru Specnaz, nesmíme zapomínat, že jde především o rekognoskační, průzkumné jednotky, které shromažďují a předávají informace pro nadřízené, a nadřízení na nové poznatky okamžitě reagují. Síla průzkumných sil vychází z toho, že za ní stojí celý jaderný potenciál SSSR. Zasazení nukleárního úderu ještě před vysazením útvaru Specnaz zaměstná protivníka a posílí (navzdory všem průvodním nebezpečím) pozici tohoto útvaru. V opačném případě nasbírání skupina informace požadované sovětským velením, případně je rozšíří o aktuální poznatky a umožní bezodkladný jaderný zásah. Jaderný úder v blízkosti operačního pole skupiny Specnaz se teoreticky považuje za šťastnou okolnost. Mezi troskami a spáleništi, v panice a při nefunkčních spojích, může skupina operovat takřka volně a bez obav ze zadržení.

I u dalších druhů zbraní se sovětské velení rozhoduje o tom, zda zaútočit před zahájením operace útvaru Specnaz nebo těsně po něm. Na řadu mohou přijít chemické zbraně, nálety či ostřelování pobřeží námořním dělostřelectvem. Součinnost zajišťuje skupinám Specnaz morální i fyzickou podporu. A naopak - operace skupiny v určité oblasti a získané poznatky přispívají k účinnosti a přesnosti úderu, který vedou ostatní sovětské síly.

V průběhu války je nejspolehlivější formou součinnosti přímá spolupráce. Velitel frontu například prostřednictvím sítě agentů (tj. druhého oddělení druhého velitelství štábu frontu) nebo jiného zdroje zjistí, že v určité oblasti se nalézá nesmírně důležitý cíl, který neustále mění pozici. Velitel pověří některou ze svých leteckých divizí úkolem cíl zničit. Skupina Specnaz (případně několik skupin) má divizi k cíli navést. Spolupráci skupiny a divize je lépe směřovat přímo, nikoli přes štáb frontu. Velitel letecké divize obdrží stručné pokyny o tom, čeho je skupina schopna, načež Specnaz přechází pod jeho velení. Při výsadku za liniemi nepřítele udržuje skupina přímé spojení s divizním štábem. Po zákroku se - pokud její členové přežijí - okamžitě vrací pod velení štábu frontového, kde zůstává, dokud velitel frontu nerozhodne o dalším dočasném předání zodpovědnosti některému druhu vojsk.

Přímá spolupráce reprezentuje úhelný kámen sovětské strategie. Široce se praktikuje při cvičeních, zejména na strategické úrovni, kde skupiny vydělené z pluků profesionálních sportovců podléhají kupříkladu velení strategického raketového vojska nebo strategického letectva (s dlouhým doletem).(1)

Jelikož sovětské strategii dominuje princip soustředění kolosálních sil proti nejzranitelnějšímu místu nepřítele, udeří sovětská vojska na protivníka velmi rychle a nečekaně a postoupí rychle vpřed. Za této situace se uskuteční masový výsadek útvarů Specnaz před postupujícími vojsky a po jejich křídlech, eventuálně při hlavní ose postupu v místech, která je nutno pro zdar operace pročistit.

Naproti tomu útvary Specnaz na armádní úrovni seskakují v oblastech operací vlastních armád, a sice v hloubi 100 až 500 kilometrů.(2) Útvary Specnaz pod velením frontovým seskakují v oblastech operací svých frontů, a to v hloubi 500 až 1000 kilometrů.(3) Štáb, jemuž příslušná skupina podléhá, se do operací nesnaží zasahovat. Spoléhá na to, že velitel se v situaci vyzná lépe než lidé z odloučeného štábu.

Štáb se ozve jen v případě, že vyvstane nutnost přesměrovat útok k důležitějšímu cíli nebo vyjde najevo příprava protiakce. Pokud se ovšem zjistí, že skupina by neměla dostatek času k úniku, žádného varování se jí nedostane. Každé varování zvyšuje riziko vyzrazení sovětských záměrů nepříteli.

(1) Organizaci útvarů Specnaz na strategické úrovni uvádím v Příloze D.

(2) Viz Přílohu A.

(3) Viz Přílohu B.

Spolupráce různých útvarů Specnaz se odbývá na základě rozčlenění teritorií, takže na různých místech lze v případě potřeby zasahovat simultánně. Koordinaci postupu může zajišťovat i předsunutý štáb na praporeční, plukovní nebo brigádní úrovni, který je vysazen za liniemi nepřítele a stará se o součinnost větších útvarů Specnaz v dané oblasti. Pružná organizace umožňuje, aby skupina, která nedopatřením přistane na nesprávném teritoriu, přešla na pokyn nadřízeného štábu pod společné velení.

Během války se na nepřátelském území vyskytnou kromě útvarů Specnaz další jednotky.

Hloubkové průzkumné roty rekognoskačních praporů motostřeleckých a tankových divizí jsou funkčně i takticky takřka nerozeznatelné od pravidelných útvarů Specnaz. Rozdíl tkví v tom, že hloubkové průzkumné roty nepoužívají padáky, nýbrž pronikají za linie nepřítele ve vrtulnících, terénních automobilech a obrněných průzkumných vozidlech. S útvary Specnaz zpravidla nespolupracují. Jejich činnost, která sahá do hloubky 100 kilometrů od čelní linie, však umožňuje soustředit aktivitu útvarů Specnaz hlouběji v týlu a nezdržovat se operacemi v zóně bližší frontě.

Vzdušné přepadové brigády na úrovni frontu operují nezávisle, ale v jistých případech mohou bojové vrtulníky vypomoci při napadání cílů útvaru Specnaz. Není vyloučen společný postup, výsadek z vrtulníku či využití helikoptér při evakuaci zajatců a raněných.

Výsadekové divize se řídí plány svého nejvyššího velení. Nastanou-li potíže s materiálním zabezpečením, přecházejí výsadekové jednotky na partyzánský způsob boje. Spolupráce s útvary Specnaz se běžně neorganizuje, ačkoli velkoplošné výsadky v týlu nepřítele znamenají hlavní uplatnění obou druhů vojsk.

Námořní pěchotě velí tentýž velitel jako námořním útvarům Specnaz. Velitel každého loďstva disponuje jednou brigádou zvláštního určení a jednou brigádou (případně plukem) pěchoty. Obě formace plní úkoly v týlu nepřítele a velmi těsně spolupracují. Vylodění námořní pěchoty na nepřátelském pobřeží obvykle předchází či doprovází akce útvarů Specnaz v téže oblasti. Námořní skupiny Specnaz pochopitelně nemusejí na pěchotě být závislé. Osamostatňují se zejména v případech, kdy se předpokládá přesun do vzdálenějších oblastí s mimořádnými nároky na přežití a utajení.

Existuje dvojí souhrn okolností, za nichž nadřízený štáb nařizuje přímou spolupráci všech složek operujících v týlu nepřítele. Za prvé tehdy, když na likvidaci nebo obsazení daného cíle dává naději jen a pouze společný útok. Za druhé v případě, že sovětské jednotky v nepřátelském týlu utrpí výrazné ztráty a nejvyšší velení se rozhodne sestavit improvizované skupiny z pozůstatků rozprášených útvarů.

Postupující skupiny Specnaz spolupracují s tzv. předsunutými odřady. Postup sovětských ozbrojených sil (náhlý průlom obrany v několika místech a hbitý přesun masy vojsk, podporovaný stejně masivními silami leteckými včetně vrtulníků) vždycky provázejí simultánní údery sil Specnaz, výsadekových vojsk a námořní pěchoty v týlu nepřítele.

U jiných armád se za kritéria úspěšnosti velitele považují různá měřítka, například procento zničených prostředků nepřítele vlastními silami. V armádě sovětské to platí málo, jestliže vůbec. Velitel bývá hodnocen podle jediného kritéria: rychlosti postupu svých vojsk.

Brát rychlost postupu za jediné měřítko schopností velitele není tak hloupé, jak se na první pohled může zdát. Principiálně to nutí všechny velitele vyhledávat a využívat nejslabší místa obrany nepřítele, tít nepříteli do boku a vyhýbat se rozvíjení zranitelných rojnic. Rovněž to velitele motivuje k tomu, aby místo stereotypního otloukání obranných linií zakročil v teoreticky nepřístupných oblastech nepřátelského týlu.

Vyhledání slabých míst je na průzkumných skupinách a předsunutých odřadech, které velitel sestavuje na dobu trvání postupu. Všichni velitelé pluků, divizí, armád a v jistých případech i frontů formují své předsunuté odřady. U pluku takový odřad obvykle tvoří motostřelecká rota s tankovou četou (případně tanková rota s motostřeleckou četou), baterie samohybných houfnic, protiletadlová četa, protitanková četa, ženijní jednotka a protichemická jednotka. U divize bude odřad sestávat z motostřeleckého nebo tankového praporu, dělostřeleckého oddílu, protiletadlové a protitankové baterie, ženijní roty a několika zabezpečovacích jednotek. U armády se počty odpovídajícím způsobem zvyšují: dva až tři motostřelecké prapory, jeden či dva prapory tankové, dva až tři oddíly dělostřelecké, oddíl mnohohlavňových raketometů, několik protiletadlových baterií, protitankový oddíl, ženijní a protichemická vojska.

Sestaví-li vlastní předsunutý odřad i front, půjde o několik pluků, zejména tankových. Úspěšnost každého generála závisí na rychlosti jeho nejlepších jednotek. V praxi to znamená, že ostatní události se odvíjejí od práce předsunutých odřadů, které generál vyšle do boje. Generálové tudíž shromažďují nejlepší útvary, vytvářejí z nich odřady, jejich velením pověřují nejrozhodnější důstojníky a k dispozici jim dávají mohutné posily. Předsunuté odřady v sobě kumulují sílu hlavní vlny vojsk.

Často se stává, že velení poměrně malého odřadu převezme generál velmi vysoké hodnosti. Například předsunutému odřadu 3. gardové tankové armády při pražské operaci roku 1945 velel generál I. G. Ziberov, zástupce náčelníka štábu. (Odřad se skládal z 69. mechanizované brigády 16. samohybné dělostřelecké brigády 50. motocyklového pluku a 253. samostatné trestné roty).

Každý předsunutý odřad je zajisté nesmírně zranitelný. Představme si, co by se dělo v první den války v Evropě, kdy se hlavním sovětským silám na několika místech zdaří nepatrný průlom obrany západních mocností. Těmito průlomy avšak i díky různým hrubým chybám nepřítele, neobsazeným sektorům atd., pronikne do týlu sil NATO asi stovka plukovních předsunutých odřadů, asi pětadvacet silnějších odřadů divizních a osm i více mohutných předsunutých odřadů armád. Tyto odřady vlastně nemusejí bojovat. Nezajímá je vlastní týl ani vlastní křídla, neohlížejí se a jen spěchají vpřed.

Něco podobného se událo při viselsko-oderské operaci roku 1945. Před jejím zahájením svolal maršál G. K. Žukov všech sedmašedesát velitelů předsunutých odřadů a každému nařídil v první den operace postoupit o 100 kilometrů bez ohledu na osudy hlavních sil a na to, zda se hlavním silám vůbec podaří průlom obranných linií nepřítele. Každý velitel, který v první den postoupí o sto kilometrů anebo v prvních čtyřech dnech urazí průměrně sedmdesát kilometrů, obdrží nejvyšší sovětské vyznamenání - Zlatou hvězdu Hrdiny Sovětského svazu. Členové odřadu dostanou další řády a všem vojákům ve výkonu trestu (v počtech každého předsunutého odřadu je rota až prapor těchto vojáků, kteří se vozí na karosérii tanku) bude trest zhlazen.

Jen ať nikdo nemluví o nedostatku iniciativy sovětských vojinů a důstojníků. Takový úkol pro příslušníky trestných praporů! Podaří-li se vám nebojovat, obcházet nepřítele a pokračovat dál, zahladíme vaše tresty. Když upadnete do konfliktu, nejen že prolijete vlastní krev, ale zemřete jako trestanci.

Iniciativa sovětských předsunutých odřadů nezná omezení. Operace předsunutých odřadů musejí být samostatné. Nesmějí je omezovat dělicí čáry, prohlašuje sovětská vojenská encyklopedie. Nebezpečí odříznutí od hlavních sil nesmí předsunuté odřady znervózňovat. Kupříkladu v Mandžusku roku 1945 spěšně postupovala 6. gardová tanková armáda k Tichému oceánu, překonala poušť, rýžová pole i zdánlivě neproniknutelné pásmo čchinganských hor, a při tom postupu urazila 810 kilometrů za jedenáct dní. 150 až 200 kilometrů před ní se však hnaly předsunuté odřady. Když se velící důstojník dozvěděl o náskoku těchto nechráněných odřadů, které neměly ani jedno zabezpečovací vozidlo, nenařídil jim zpomalit, nýbrž postupovat ještě rychleji a nehlédět na zvětšující se vzdálenost od hlavních sil. Čím nečekanější bude pro nepřítele výskyt sovětských vojsk, tím větší chaos vznikne a tím úspěšněji si povedou předsunuté odřady i hlavní síly.

Předsunuté odřady byly za poslední světové války nenahraditelné. Rychlost, jakou se naše vojska pohybovala, dosáhla osmdesáti až sta kilometrů denně. Podobná rychlost při tak rozsáhlých operacích překvapuje i dnes. Nelze však zapomínat, že ďábelský postup do značné míry podmiňovaly úspěšné akce předsunutých odřadů, světuje se armádní generál I. I. Gusakovskij, muž, který od ledna do dubna 1945, od řeky Visly až k Berlínu, velel předsunutému odřadu 11. gardového tankového sboru a celé 1. gardové tankové armádě.

Za války zasypávaly předsunuté odřady obranné postavení nepřítele sprškou jedovatých šípů. Ve šlépějích těchto odřadů pak kráčely hlavní síly. Předsunuté složky ničily jen snadno zasažitelné cíle a bezodkladně se přesouvaly k mostům, které obsazovaly dříve, než je mohl ustupující nepřítel vyhodit do povětří. Dokud hlavní vojska nepřítele zápolila s hlavními silami Rudé armády, neměla na likvidaci mostů čas.

Role předsunutých odřadů se při moderním vedení boje opět dostává do popředí pozornosti. Sovětská vojenská cvičení se na nácvik jejich operací aktivně zaměřují. Růst jejich významu lze zdůvodnit dvěma hledisky. Především získává moderní vojenství jaderné dimenze. Jaderné zbraně a další moderní bojové prostředky je nutno nalézt a zničit při nejbližší možné příležitosti. A čím více sovětských vojsk pronikne na nepřátelská území, tím menší je pravděpodobnost, že sama zajdou jadernými zbraněmi. Pro nepřítele nebude nikdy jednoduché zasahovat ve vlastním týlu, kde může úder postihnout i civilní obyvatelstvo.

Hbitě se pohybující předsunutý odřad, vyhledávající a ničící raketové baterie, letecké základny, štáby a spojovací linky, připomíná útvar Specnaz. Většinou nedisponuje dopravními vozidly. Převáží jen to, co se vejde do tanků a obrněných transportérů, a zasahuje krátce, dokud tankům zbývá palivo. Odvážnými a bleskurychlými akcemi však umí prolomit nepřátelskou obranu, způsobit chaos a vytvořit příznivé podmínky hlavním silám.

Specnaz dělá v podstatě totéž. Rozdíl spočívá v tom, že Specnaz má lepší možnosti pro vyhledávání cílů, zatímco předsunuté odřady pro jejich ničení. Proto je předsunutý odřad každého pluku pevně provázán s jeho průzkumnou rotou, která tajně operuje hluboko v nepřátelské obraně. I na ostatních úrovních dobře funguje výměna informací, dá se pružně reagovat a vytvářet dobré podmínky spolupůsobícím jednotkám.

Předsunutý odřad armády, povětšinou pod vedením zástupce velitele armády, začne pracovat zároveň s armádními skupinami Specnaz, které seskočí o 100 až 500 kilometrů hlouběji. Znamená to, že předsunutý odřad se do operačního pole skupin Specnaz může dostat za osmačtyřicet hodin. Zástupce velitele armády potom naváže přímé spojení se skupinami, převezme od nich informace, případně je převede k důležitějším cílům. Pomůže jim a přijme pomoc od nich. Skupina například obsadí most a určitou dobu jej podrží. Předsunutý odřad musí být schopen co nejrychleji se k mostu přiblížit, překonat jej a pokračovat dál, zatímco skupina vyčká příchodu hlavních sovětských sil a poté, co se seznámí s dalšími úkoly, opět seskočí daleko vpředu.

Předsunuté odřady jsou velmi účinnou zbraní v rukou sovětských velitelů, a ti s ní umějí zacházet. Jedná se de facto o nejlepší jednotky sovětské armády, které při postupu plní úkoly podobné úkolům útvarů Specnaz. Obě složky navíc úzce spolupracují. Úspěch akcí skupin Specnaz při strategickém boji závisí především na dovednostech a bojovém umění desítek předsunutých odřadů, které bleskovými zásahy kříží plány nepřítele a marní pokusy o lokalizaci a odstranění útvarů zvláštního určení.

SPECNAZ A KLAMNÉ TRIKY

Utajování a dezinformace jsou nejučinnějšími zbraněmi celého komunistického systému i sovětské armády. S cílem chránit vojenská tajemství a dezinformovat nepřítele vznikl v šedesátých letech při sovětském generálním štábu Hlavní úřad strategického maskování (GUSM). Ruské slovo maskirovka, které zastupuje poslední písmeno zkratky, je mnohoznačné a vztahuje se k ochraně tajných materiálů i tvorbě falešných stop. Maskirovka znamená více než kamufláž, zastírací manévry a klamné triky dohromady.

GUSM a GRU pracují odlišnými metodami, ale v témže prostředí. Požadavky na důstojníky obou orgánů se víceméně kryjí - hovořit plyně cizími jazyky a znát nepřítele. Není náhodou, že při vzniku GUSM přešli mnozí vyšší důstojníci a generálové GRU do nového orgánu. Jedním z nich byl generál Moše Milštein, svého času zřejmě neúspěšnější předák GRU. Generál Milštein prožil prakticky celou kariéru v ilegalitě na Západě. Plyně vládne angličtinou, francouzštinou, němčinou a možná i dalšími řeči. Je autorem tajného učebního textu pro důstojníky GRU pod názvem Čestná služba. Navštěvoval jsem jeho přednášky o operacích sovětských ilegálů a o teorii a praxi dezinformace. I stručný výtah ze spisů generála Milšteina v sovětských vojenských časopisech stačí na důkaz, že jde o vynikajícího odborníka na špionáž a dezinformace.

GUSM je rozsáhlá organizace. Neustále shromažďuje fakta, která se týkají tří klíčových témat:

1. co o nás Západ ví
2. co o nás Západ zjevně neví
3. co se o nás Západ snaží zjistit.

GUSM plánuje na dlouho dopředu, co je v sovětské armádě a zbrojním průmyslu třeba zatajit a na co je nutno zavést pozornost. Specialisté při GUSM stále produkují materiály, jejichž účelem je cílit pozornost nepřítele, jenž jistě autentické informace nepochybně má, nesprávným směrem.

Šíři kompetencí GUSM lze odhadnout podle toho, že počátkem sedmdesátých let přešly útvary REB (radioelektronického boje) zpod kontroly KGB pod řízení GUSM, třebaže si ponechaly přízvisko Osnaz. REB-Osnaz vysílá v míru přísně tajné pokyny jednoho štábu druhému. Za války se akce útvarů Specnaz proti štábům a spojovacím zařízením provádějí v úzké spolupráci s útvary REB, které se umějí napojit na nepřátelské linky a vysílat klamné informace. Při cvičení uralského vojenského okruhu operovala rota Specnaz proti jednomu většímu štábu. Odřízla spojovací linky a zničila štáb. V tu chvíli se na odříznuté linky napojila rota REB-Osnaz a začala jménem postiženého štábu vysílat klamné pokyny.

I v míru má GUSM široké pole působnosti. Sovětskému svazu například plyne značný prospěch z aktivit západních pacifistů. V SSSR vzniklo fiktivní pacifistické hnutí, do jehož čela byl postaven profesor Čazov, osobní lékař generálního tajemníka Komunistické strany. Kromě toho, že Čazov pečuje o zdraví generálního tajemníka, zasedá i v Ústředním výboru KSSS a má tudíž v rukou skutečnou moc.

Průbojná mašinérie GUSM začala pracovat na vytváření publicity. Sám generál Moše Milštein přicestoval v dubnu 1982 do Londýna a zúčastnil se konference lékařů za jaderné odzbrojení. Stal se terčem nesčetných otázek: Co máte společného s medicínou? Kde jste sloužil, u kterých pluků a divizí? Kde jste tak perfektně odposlouchal britský akcent? Mluví všichni sovětské generálové dobře anglicky? A to smějí všichni cestovat do Británie a zveřejňovat pacifistické názory, nebo takové privilegium mají jen vyvolení?

Výsledkem publicity zinscenované podle scénáře GUSM je, že pacifista Čazov, který se nikdy neozval proti vraždění dětí v Afghánistánu, ani přítomnosti sovětských vojsk v Československu a potírá odpůrce komunismu doma v SSSR, obdržel Nobelovu cenu.

Ale, jak pravil Stalin, chceme-li připravovat nové války, sám pacifismus nestačí.(1) Proto se sovětské vůdcové nepřipravují na další válku jen

1) Leningradskaia Pravda, 19. července 1928.

s pomocí pacifistů, nýbrž mnoha dalších organizací i jednotlivců, kteří záměrně i nevědomky šíří informace Made in GUSM.

Jedním ze zdrojů, šířících sovětské vojenské dezinformace, je síť agentů GRU, především agentů Specnaz.

Nejdůležitějším úkolem GUSM při přípravě strategické operace se stává zamezení tomu, aby nepřítel o akci něco tušil, zejména o místě a čase zahájení akce, o charakteru a množství nasazených zbraní, o počtech vojsk a rozsahu akce. Všechny elementy je třeba zastít tak, aby nepřítel nebyl připraven k odporu. Dlouhá léta intenzivního úsilí GUSM tomu napomáhají. Zastírací manévry mají však dvojaký charakter. GUSM například zatají před nepřítelem novinky

sovětského vojenského výzkumu a zbrojního průmyslu, ale zároveň něco z toho, co nepřítel chce vědět, pustí do světa.

Jak vypadá spolupráce GUSM s útvary Specnaz? Odborníci z GUSM vypracovali podrobný plán zajištění toho, aby protivník o existenci útvarů Specnaz a o připravovaných akcích věděl co možná nejméně. O jistých opatřeních jsme již hovořili:

- 1- Každý potenciální člen útvaru Specnaz prochází tajnými prověrkami obecné spolehlivosti dlouho před nástupem do armády
- 2- Každý nový příslušník GRU a útvaru Specnaz podepisuje slib mlčenlivosti. Porušení závazku se trestá jako špionáž - smrtí.
- 3- Členové útvarů Specnaz nenosí vlastní uniformy ani žádné zvláštní rozlišovací znaky. Většinou se oblékají do stejnokrojů výsadkových vojsk. Námořní útvary Specnaz nosí uniformy námořní pěchoty, ačkoli s tímto druhem vojsk mají málo společného. Posádky miniponorek mají stejnokroje běžných podmořských útvarů. Při pobytu ve východní Evropě chodí příslušníci útvaru Specnaz v uniformách spojařských.
- 4- Ani jeden útvar Specnaz nemá vlastní ubytovací prostor. Příslušníci útvarů zvláštního určení bývají ubytováni v posádkách výsadkových a vzdušných přepadových sil. Námořní Specnaz zůstává v posádkách námořní pěchoty. Ve východní Evropě dle útvarů Specnaz blízko důležitých štábů ve společnosti spojovacích jednotek. V případě přesunu k posádce jiného druhu vojska se členové útvaru Specnaz ihned převlékají do příslušných uniforem. Výkonné jednotky bývají dislokovány u pečlivě střežených cílů - raketových základen, trestných praporů a skladů jaderné munice.
- 5- U různých vojenských okruhů a uskupení sil se útvary Specnaz různě nazývají, kupříkladu rejdivíky ve Východním Německu (z angl. raider, označujícího člena speciálního oddílu) nebo ochotníci (lovci) u sibiřského vojenského okruhu. Vojáci útvarů zvláštního určení, kteří nepatří k témuž vojenskému okruhu, nevědí nic o své sounáležitosti. Obecné označení Specnaz používají jen velitelé mezi sebou.
- 6- Specnaz nemá vlastní školy a akademie. Velitelské kádry se vzdělávají na Vysoké důstojnické škole v Kyjevě (rekognoskační fakulta) a Vysoké škole výsadkových sil v Rjazani (speciální fakulta). Od studentů běžných oborů se na první pohled prakticky neliší. Velící důstojníci a důstojníci pro práci s agenty se školí na Vojensko-diplomatické akademii, která podléhá GRU. O sportovních oddílech a klubech jako zástěrce profesionálního jádra útvarů jsem už hovořil.

Maskovat v určitém regionu přítomnost útvaru Specnaz i jeho existenci jako takovou lze mnoha dalšími způsoby.

Každý příslušník má svou přezdívku. Stejně jako ve škole a v zločineckém podsvětí si člověk přezdívku nevybírá, nýbrž ji dostává. Zpočátku bývá přezdívka několik, ale časem se na některé zapomene a uchytí se ta, která nejlépe zní. Přezdívky pomáhají udržovat operace útvaru Specnaz v tajnosti. Jeden můj dobrý kamarád dostal přezdívku Závodní prase. Stačí si představit, že šéf rozvědky vojenského okruhu vysílá otevřenou řečí telegram: Závodní prase na stanoviště deset. Co z toho vyvodí naslouchající nepřítel? Velitel skupiny naopak nepochybuje o pravosti telegramu. Ví, že zpráva pochází od vlastního člověka. Specnaz se rádiem domlouvá zřídka, ale kdyby šéf rozvědky potřeboval navázat spojení se skupinou znovu, oslovil by jinou přezdívku zástupce velitele: Mečík předá rozkaz Psímu srdci, například.

Před seskokem za linie nepřítel, ať v boji nebo při cvičení, odevzdává voják veliteli roty všechny doklady, soukromé dopisy, fotografie, zkrátka všechno, co nepotřebuje při souboji a co obsahuje soukromé údaje. Na ústroji ani na obutí vojáka útvaru Specnaz se nenacházejí písmena azbuky nýbrž jen čísla, podle nichž je muž evidován v sovětských ozbrojených silách. Číselnou kombinaci sice doplňují dvě litery, ale členům útvaru zvláštního určení se přidělují takové, které má jak latinská, tak ruská abeceda, jako A, K nebo také X. Nepřítel naleznuvší mrtvé tělo nepozná, že jde o sovětského vojáka. Může si pochopitelně domýšlet, které straně patří, ale mrtvý může být třeba i Bulhar, Polák nebo Čechoslovák.

Specnaz pracuje v mimořádně nepříznivých podmínkách. Přžít a splnit úkol je možné pouze v případě, že pozornost nepřítel je rozptýlena do mnoha směrů.

Z toho plyne, že se neprovádějí početné výsadky v malých oblastech, nýbrž malé výsadky v několika prostorách zároveň. Zóny výsadku mohou ležet na stovky kilometrů od sebe. Vedle hlavních areálů má Specnaz zájem i o podružné sektory, kde se dá předstírat hrozba. Rozhodnutí o tom, která oblast je hlavní a která podružná, dělá nejvyšší velení těsně před operací. Okolnosti se mění tak rychle, že ke změně operačního areálu může dojít, až když se letouny nacházejí nad nepřátelským územím.

Zastíracím manévřům v hlavních a podružných oblastech předchází klamné přesuny mezi účastníky operace. Roty, prapory, pluky a brigády existují jako ucelené bojové jednotky. Během přípravy na operaci se však skupiny a odřady formují podle momentální situace a konkrétního úkolu. Zvlášť se stanovují počty a výzbroj každé skupiny. Před operací se skupina izoluje od ostatních skupin a odřadů a připravuje na svůj zásah. Velitel a jeho zástupce dostávají informace o příslušném sektoru, o pohybu nepřítel v tomto sektoru a o činnosti skupin a odřadů Specnaz. Někdy jsou tyto informace velice podrobné (mají-li skupiny nebo odřady vzájemně spolupracovat), jindy jen povrchní (pokud nemají za úkol nic jiného než zabránit sousedním velitelům v kolizi).

Někdy se velitel skupiny nebo odřadu dozví pravdu, jindy ne. Velitel útvaru Specnaz ví, že může být klamán. Ví, že nikdy stoprocentně neví, co je pravda a co lež.

Velitelům skupin a odřadů, kteří se mají účastnit akcí v záložních oblastech, bývá většinou řečeno, že jejich sektor je hlavní a nejdůležitější a že v oblasti již operuje, nebo záhy bude operovat řada dalších sil zvláštního určení. Velitel skupiny pro hlavní sektor se naopak dozvídá, že kromě jeho skupiny nebude v oblasti dalších bojovníků. Nehledě k

tomu, co je veliteli řečeno, ručí velitel za splnění svých úkolů hlavou, a to doslova.

Pro každou operaci vyčleňuje nejvyšší velení GRU i zálohu, která zprvu zůstává na vlastním území. V průběhu akce se může stát, že hlavní skupina dostane rozkaz k ústupu z hlavní oblasti do podružné. Do podružné oblasti se potom vysadí zálohy a vznikne tak nová hlavní oblast. Nepřítel získává informace o pohybu skupin souběžně z mnoha míst, takže se mu nedaří určit, které oblasti jsou hlavní a které méně významné. Následně lze zaměstnat hlavní síly protivníka poměrně malou skupinou, která sice provádí skutečné vojenské operace, avšak především je falešným cílem pro nepřítele. I když se nepříteli podaří určit, které oblasti považuje Specnaz za hlavní, bude zřejmě pozdě. Skupiny a oddíly budou sektor opouštět. Zůstanou jen některé, jež naopak vystupňují aktivitu a budou vyvolávat dojem, že hlavní akce trvá. Dostanou další posily, zásoby a pokyny podle nichž se budou domnívat, že nadále plní hlavní úkol. Nedožvědí se, že spolupojovníci dávno odtáhli.

Při výběru hlavních a podružných oblastí pro Specnaz se stanovují i oblasti falešné. Vypadá to asi následovně:

Nepočetná skupina se značnou zásobou min tajně seskočí. Položí miny k významným cílům a rozbušky nastaví tak, aby miny explodovaly zhruba zároveň. Potom v nepřístupných místech nainstaluje automatické rádiové vysílače a jejich okolí rovněž podminuje. Skupina odejde a zapojí se do operací v úplně jiných končinách. Nato se do oblasti vysadí jiná skupina, která má provést obzvlášť drzý kousek.

Tato skupina obdrží pokyny v tom smyslu, že se odebírá do nesmírně důležitého sektoru, kde již operuje řada dalších útvarů. Ve smluvený okamžik sovětské letectvo nakaširuje horečnou aktivitu nad onou oblastí. K tomuto účelu se použijí skutečné letouny, které právě ukončily výsadky v jiných oblastech. Stroje záměrně sledují složitou trasu a na falešných místech shazují roztrhané padáky a nosné šňůry výsadkářské vybavení, truhlíky od munice, konzervy a tak dále.

Nazítí se nepříteli naskytne obrázek nezpochybnitelných stop po sovětských parašutistech v hlubokém lese, v němž se skrývají důležité cíle. Na řadě míst vybuchovaly miny. Za denního světla skupinka sovětských teroristů zastavila na silnici automobil vysoce postaveného důstojníka, kterého brutálně zavraždila, a unikla s kufíkem plným dokumentů. Současně nepřítel zaznamenává zvýšený provoz rádiových vysílačů útvaru Specnaz. Co s tím vším nadělá nepřátelský generál?

Specnaz dále klame pomocí figurín nastrojených do stejnokroju a opatřených výzbrojí. Figuríny se shazují tak, aby nepřítel výsadek viděl, ale nebyl s to okamžitě nalézt zónu přistání - nad horami a lesy a mimo obydlená místa. Výsadek figurín se dělá za svítání, soumraku nebo měsíčního světla, neboť při denním světle by se nepřítel dovtípl, že jde o klamný trik, zatímco v noci by si nemusel výsadku vůbec všimnout.

Nepřítel samozřejmě nalezne první figuríny v hlavních oblastech operací útvarů Specnaz, ale bude se domnívat, že přítomnost figurín naznačuje situaci opačnou... Nejdůležitější je protivníka dezorientovat. Je-li k dispozici málo skupin, musí se vytvořit zdání, že Specnaz číhá všude kolem. Je-li skupin hodně, musí to vypadat, jako by jich bylo málo. Mají-li skupiny za úkol rozbít letadlo, musejí se tvářit, jako by hlavním cílem byla celá elektrárna. A naopak. Může dojít k tomu, že skupina bude klást miny podél rozlehlých cílů, jako jsou ropovody, vedení vysokého napětí, silnice a mosty. V takových případech se nastavují první rozbušky na dlouhé zpoždění a postupně se intervaly zkracují. Výbuchy potom následují za sebou v obráceném směru, než jakým se pohybuje skupina.

Kromě operací v hlavních, podřadných a falešných oblastech pracují i profesionální skupiny Specnaz v podmínkách zvláštního utajení. Seskakují poněkud mimo a opouštějí tajně zónu výsadku. Tyto malé a dobře vycvičené skupiny profesionálních sportovců maskují svůj pohyb tak dokonale, že i realizované teroristické akce na pohled vyhlížejí jako důsledek živelných katastrof a jiných tragických okolností, které nepřítel nespojuje s přítomností sovětské vojenské rozvědky, ba s terorismem vůbec. Veškerá další činnost útvarů Specnaz zde představuje krycí manévry ve prospěch speciálně vycvičených skupin. Protivník soustřeďuje pozornost na hlavní, podřadné i falešné cílové oblasti, ale s výskytem nejnebezpečnějších oblastí tajných nepočítá.

VYHLÍDKY DO BUDOUCNA

Specnaz se nepřestává rozrůstat. Především bují řadové vojsko. Dá se očekávat, že v nadcházejících letech se na armádní úrovni z rot Specnaz stanou prapory. Taková reorganizace by předpokládala zvýšení počtů mužstva o deset tisíc. To ale není všechno. Už koncem sedmdesátých let se debatovalo o zvýšení počtu pluků na strategické úrovni ze tří na pět.

I brigády na úrovni frontu by mohly i bez rozšiřování zabezpečovacích jednotek zvýšit počet bojových praporů ze tří až čtyř na pět. Možnosti posílení útvarů Specnaz jsou naprosto reálné a vyvolávají oprávněné starosti mezi západními odborníky.(1)

Hlavní směr, kterým se ubírá snaha o zkvalitnění formací Specnaz, je mechanizace. O jejích výhodách nikdo nepochybuje. Mechanizovaný voják útvaru Specnaz dokáže hbitě opustit zónu výsadku. Je schopen urazit mnohem delší vzdálenosti a pročesat rozsáhlejší území než voják, který se přesouvá pěšky. A dokáže bezodkladně vyhledat nepřítele, zasadit mu drtivý úder a zmizet z jeho dosahu.

S mechanizací to však není jednoduché. Voják manévruje v lese, mokřinách, horách, pouštích i velkoměstech. Specnaz potřebuje vozidlo, které bude schopno přepravovat vojáka v jakýchkoli podmínkách a nebude hlučnější ani lépe viditelné než on sám.

Na téma vybavení útvarů Specnaz dopravními prostředky se konaly celé vědecké konference, ale výsledky se zatím nedostavují. Sovětští odborníci si uvědomují, že vyvinout jediné vozidlo, které splní všechny nároky nepůjde. Bude

nutno vyrobit celou rodinu vozidel různých vlastností, přizpůsobených specifickým podmínkám.

Jedním ze způsobů, jak zlepšit pohyblivost za liniemi nepřítele, je vybavení části jednotky lehkými terénními motocykly. Zkoušejí se různé verze sněhových skútrů pro severní regiony. Specnaz začíná

(1) Poznámky k organizaci uvádím v přílohách.

využívat i zvláštní terénní automobily. Některé sestávají jen z plošiny o rozměrech metr a půl krát dva až tři metry, která se v půlmetrové výši upevní na podvozek se šesti až osmi koly. Takové vozidlo lze snadno vysazovat padákem. Dobře se pohybuje v obtížném terénu, bažinami i pískem. Umí přepravit skupinu vojáků na dlouhou vzdálenost a v případě nutnosti převážet základnu, zatímco skupina operuje na vlastních nohou.

Zavedení takových vozidel a motocyklů nezlepšuje jen pohyblivost, nýbrž i palebnou sílu, neboť umožňuje nasazení těžší výzbroje a přepravu značných zásob střeliva.

O vozidlech, motocyklech a sněhových skútrech se dnes rozhoduje. V blízké budoucnosti se přesvědčíme o jejich uplatnění. V budoucnosti vzdálenější by sovětské nejvyšší velení rádo vidělo vojáka útvaru Specnaz, který se přesouvá vzduchem. Nejpravděpodobnějším řešením bude zařízení, umožňující skoky o délce desítek i stovek metrů. Toto zařízení ponese voják na zádech. Poslouží jako univerzální přepravní prostředek v každém terénu včetně velehor. Od počátku padesátých let se tomuto problému věnují výzkumníci v celém Sovětském svazu. Navzdory nedostatku hmatatelných výsledků nepomíjí jejich úsilí.

Stejný cíl - naučit vojáka útvaru Specnaz létat, nebo alespoň daleko skákat - sledovali také inženýři Kamovovy projekční kanceláře, která již po dlouhá desetiletí staví malé helikoptéry a snaží se zkonstruovat minivrtulník pro jednu osobu. Armádní generál Margelov kdysi prohlásil, že musíme vymyslet aparát, který rozmetá hranici mezi zemí a nebem. Pozemní dopravní prostředky neumějí létat, zatímco letadla s vrtulníky jsou na zemi bezbranná. Margelov se zasazoval o výrobu velmi lehkého stroje, s nímž bude voják létat jako vážka. Chtěl proměnit sovětského vojáka za liniemi nepřítele v jakýsi hmyz, který se bude umět bez potíží pohybovat po zemi i ve vzduchu, třebaže ne příliš vysoko.

Každý zemědělec ví, že divokého buvola, který mu ničí úrodu, zabije snáze než hmyz, který na výpěstky sedá v noci. Nejvyšší sovětské velení sní o tom, že jednoho dne přepadnou sousedovu zahrádku zároveň buvoli, zdivočelí sloni i mraky žravého hmyzu. Na poněkud praktičtější úrovni se nyní v Sovětském svazu provádí i intenzivní výzkum nových metod výsadku. Zkouší se rozličné novinky například tzv. výsadek kontejnerový. Jedná se o přepravník, který by byl shazován s několika muži, opatřený nákladním padákem. Tato metoda by umožnila značnou úsporu času při parašutistickém výcviku. Osazenstvo kontejneru by mohlo již bezprostředně po přistání páliť na určené cíle. Muži by zůstávali pohromadě, takže by odpadl problém se shromažďováním skupiny. S vývojem přepravníku jsou ovšem spojeny nesčetné problémy technické, jejichž řešení nejsem s to odhadnout.

Zkoumaly se také možnosti klouzavých padáků, které by v sobě spojovaly kvality padáku a Rogallova křídla. Umožnily by dopravním letadlům zůstat nad poměrně bezpečnými oblastmi a vysazovat parašutisty v určité vzdálenosti od cíle. Voják s klouzavým padákem může klesat zvolna, zůstat v jedné výšce, případně stoupat a hlavně řídit směr letu, takže by se mohly celé skupiny přibližovat k cílům nehlučně z různých stran.

Závěsný kluzák, zejména jeho varianta s lehkým motorem, GRU nesmírně zajímá, neboť neumožňuje jen přelet z vlastního území na nepřátelské bez dopravního letadla, nýbrž i únik hrozícímu nebezpečí, krátké přelety v blízkosti cíle a plnění dalších úkolů.

Motorový závěsný kluzák, rusky motodeltoplan, je nejlevnější létající dopravní prostředek a zároveň jeden z nejsnáze ovladatelných. Díky motoru lze s ním startovat třeba z většího záhonu zelí. Odpadá nutnost vylézat na úbočí kopce. Nejdůležitější vlastností motorizovaného deltaplánu je ovšem dobré utajení. Pokusy prokázaly že deltakřídlo neobjeví ani velmi silný radar. Motor běží jen při startu nebo při nabírání výšky, jinak zůstává v tichosti. S vypnutým motorem nehrozí nebezpečí zachycení zařízeními na tepelnou detekci.

Vzdálenost, kterou motorový závěsný kluzák uletí, je dostačující. Nad nebezpečnými oblastmi lze zůstat ve velmi malých výškách. V Sovětském svazu se právě pracuje na přístroji, který při nízkém letu povede kluzák tak, aby kopíroval profil krajiny. Při letu v noci a za špatné viditelnosti bude k dispozici spolehlivá navigační pomůcka.

Nabízejí se i další možnosti využití motorového deltakřídla, než je přeprava útvaru Specnaz za linie nepřítele - identifikace, případně ničení různých důležitých cílů. Závěsný kluzák přepraví lehké kulometry, granátometry i rakety. Hlavní nebezpečí tohoto hmyzu ovšem nespočívá v individuálních kvalitách, nýbrž v množství. Není problém rozšlápnout hmyzího jedince. S celým rojem si však protivník poradí těžší.

Důstojníci v čele GRU mají o deltakřídlech pro útvary Specnaz přesnou představu. Doufají, že v dohledné budoucnosti dostanou k dispozici stroj následující charakteristiky: ke startu maximálně pětadvacet metrů, stoupavost alespoň metr za sekundu, výkon do 30 kW, dobrá tepelná izolace, hluchost pod 55 dB a užitečné zatížení 120 až 150 kg (rekognoskační zařízení, výzbroj, munice). Vývojové práce, stejně jako u miniponorek třicátých let, běží v několika projekčních kancelářích zároveň, ale nezávisle na sobě.

GRU si uvědomuje, že závěsný kluzák je velmi zranitelný za dne a značně citlivý na výkyvy počasí. Překonat s tím související obtíže lze trojím způsobem: technickými inovacemi a zdokonalením pilotů, úderným a velmi početným nasazením na dlouhé frontě (různé směrové a výškové kombinace) a současnou aplikací s jinými druhy zbraní a způsoby boje.

Zároveň s vývojem nových technik vysazování vojsk v týlu nepřítele se pracuje na metodách návratu útvarů Specnaz na vlastní území. Není to prioritní záležitost, ale občas se hodí, aby se člen skupiny nebo i celá skupina dostala zpět na sovětské území. Nízko letící letouny zatím představují riskantní metodu, kterou je třeba dořešit. Stejný problém s sebou nese každá evakuace z prostoru bez vodní hladiny či pevniny, kde letadlo a vrtulník nemohou přistát.

Sovětský generál Meščerjakov otevřel nadozírné obzory pro výzkumnou práci, když vyzval ozbrojené síly, aby vytvořily pro útvar Specnaz podmínky, v nichž nebude nic překážet jejich práci. Sovětská věda se soustředí na řešení několika problémů. Kdo překáží útvarům Specnaz v práci? Především radarové systémy nepřítele. Ty však překáží aktivitám celé sovětské armády.

Chce-li sovětská armáda proniknout na cizí území, musí nejprve oslepit radarový systém protivníka. To je ovšem prvotní úlohou útvaru Specnaz. Její splnění zase nepřipadá v úvahu bez vyřazení těch radarů, které omezují Specnaz. Případným řešením je vyslání malých skupinek do týlu nepřítele před hlavním výsadkem útvaru Specnaz, který teprve upraví přístup ostatním složkám sovětské armády. Hledá se však technické východisko, metoda, která by na krátkou dobu oslepila nepřátelské radary na rozlehlém území a usnadnila splnění úkolu první vlně útvaru Specnaz.

Systémy protiletadlové obrany překáží útvarům Specnaz především. Voják v dopravním letounu je proti nim bezbranný. Malá raketa i jediný granát zahubí celou výpravu. Jak se dají vyřadit z činnosti protiletadlové obranné systémy alespoň v úzkém sektoru před přiletem útvaru Specnaz? Snad nějakým technickým zařízením, možná pomohou zvědové GRU... ale nejlepší bude, když Specnaz před válkou najme agenta, který se naučí náležitě reagovat na smluvený signál z centra.

Nebezpečí číhá na útvar Specnaz na území nepřítele od okamžiku přistání po setkání s vlastními vojsky.

Za účelem vytvoření podmínek, v nichž nebude nic překážet jejich práci, se intenzivně pracuje na vývoji rušiček, které by v oblastech nasazení útvaru Specnaz znemožňovaly řádné fungování elektronických přístrojů nepřítele (rádiových vysílačů a přijímačů, radarů, optoelektronických přístrojů, počítačů) a blokovaly spolupráci sil operujících proti útvarům Specnaz.

Velké potíže způsobují letadla a vrtulníky. Specnaz sice zná řadu důrazných prostředků obrany proti útokům ze vzduchu, ale hledá se účinná protivrtulníková zbraň a také velkoplošná zbraň, která by paralyzovala veškerou činnost vzdušných sil v rozsáhlé zóně.

Pracuje se i na zbraních, jejichž hlavním účelem je izolace větších sektorů od průniku nepřátelských pozemních sil. Jde o nasazení min a střelných zbraní skrytě instalovaných v blízkosti mostů, křižovatek a tunelů, fungujících automaticky a nepouštějících posily do oblastí, v nichž by překážely práci útvaru Specnaz.

Proces vyhledávání významných cílů v týlu nepřítele pomalu přestane být doménou mužů z útvaru zvláštního určení, ať pochodujících nebo skákajících. Práci za ně převezmou samočinná zařízení jednoduché (podle měřítek budoucnosti), ale spolehlivé konstrukce.

Výtrvale se probírají možnosti stavby lehkých (do 100 kg) terénních vozidel na dálkové ovládání, zpravidla s elektrickým pohonem. Testované prototypy byly naváděny podobnou technologií, jakou se dnes shazují bomby - pomocí televizních kamer. Kromě vyhledávání cílů se zkoušelo i jejich ničení granátometem připevněným na vozidle, případně výbušnou náloží, která detonuje při kontaktu s cílem. Překotný rozvoj elektroniky otevírá na poli lehkých dálkově řízených vozidel netušené možnosti.

K identifikaci cílů se již dlouho využívá bezpilotních letounů. V této oblasti má Sovětský svaz náskok před zbytkem světa. Příkladem budiž strategický vysokoletící bezpilotní letoun s raketovým pohonem Jastreby. Věnuje se velké úsilí vývoji malých bezpilotních výzvědných strojů, které nemusí startovat jen ze sovětského, nýbrž i přímo z nepřátelského teritoria. Sovětské výsadkové síly a Specnaz se už léta zajímají o lehká bezpilotní letadla, která by se kompletovala a vypouštěla na území protivníka, prohledávala rozsáhlé oblasti a vysílala obrázky sovětským jednotkám. Ideální letadlo by neslo jak rekognoskační přístroje, tak i výbušnou nálož. Objevilo by cíl, vysílalo jeho snímky a samostatně zaútočilo. Z hlediska moderní technologie neznámá konstrukce takového stroje nic fantastického. Běží jen o splnění nároků na nízkou váhu, levnou výrobu, spolehlivost a přesnost.

Pokrok se u útvaru Specnaz neubírá jinudy než u ostatních složek sovětských ozbrojených sil. Souběžně s výzkumem se vylepšují důvěrně známé zbraně, prodlužuje se dostřel, zvyšuje přesnost a pítvrzuje palebná síla granátometů i pušek, šijí se lepší boty a ošacení, zkvalitňuje spojovací materiál, snižuje váha min a zvyšuje jejich destruktivní potenciál.

PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA ÚTVARŮ SPECNAZ

Ze střechy jednoho mrakodrapu v New Yorku jsem viděl King Konga. Gorilí obr triumfálně a z oslnivých výšin shlížel na Manhattan. Věděl jsem, že je umělý. Ale čínsí odpudivým i symbolickým na mě zapůsobil.

Později jsem zjistil, že gumová nafukovací figurína se vysoko nad městem vznáší u příležitosti padesátého výročí premiéry prvního filmu o King Kongovi.

Monstrem pohupoval lehký větřík. Z technického hlediska se inženýrům a jejich pomocníkům podařil parádní kousek. Úspěch ale nebyl dokonalý. Děrami v těle gumového primáta unikal vzduch, a hrozilo, že gigantický svalovec se svalí v beztvary vak. Inženýři a pomocníci museli tedy vhnět do těla opice vzduch. Čím rychleji však vzduchová čerpadla pracovala, tím více se rozestupovaly díry a tím rychleji vzduch z příšery unikal. A tak museli pumpovat, pumpovat a pořád pumpovat. . .

I komunističtí mocnáři vyrobili gumovou příšeru, s níž mávají v oslnivých výšinách. Příšera se jmenuje Svaz sovětských socialistických republik a sovětská mocnářka stojí před dilematem: expandovat, nebo splasknout v beztvary vak? Není bez zajímavosti, že se Sovětský svaz stal supervelmocí v průběhu nejničivější války v historii lidstva,

přestože na vlastním území utrpěl největší lidské ztráty a hmotné škody. Stal se vojenskou mocností, která bez války hyne a z války žije.

Nevím, jak a kdy začne třetí světová válka. Nevím přesně, jak hodlá sovětské nejvyšší velení v této válce využít útvarů Specnaz, ale domnívám se, že pro Specnaz to bude první válka, v níž sehraje závažnou úlohu. Nechci předpovídat budoucnost. V závěrečné kapitole bych ale rád popsal, jak si nasazení útvarů zvláštního určení na začátku této války představuji. Nejsem povolán, abych psal o tom, co se stane. Ale umím napsat o tom, co by se stát mohlo.

Poslední měsíce míru čpí hmatatelným nádechem krize. Střety, nehody a katastrofy přispívají k napětí. Na železničním mostě v Kolíně nad Rýnem dochází ke srážce vlaků, protože přestalo fungovat signalizační zařízení. Most utrpěl vážná poškození, takže zůstává na dva měsíce mimo provoz.

V rotterdamském přístavu dusí plameny polský tanker. Vinou kapitána kotví loď příliš blízko ropným nádržím, takže hořící ropa zachvacuje celý přístav. Hasičské sbory ze všech končin Holandska svádějí po čtrnáct dní hrdinský souboj s ohněm. Přístav je vážně poškozen. Požár se rozšířil velmi rychle a odborníci se kloní k názoru, že vypukl na několika místech zároveň.

Bulharská nákladní loď Varna, zatížená těžkými kontejnery, omylem naráží přídi do zdymadla v panamském průplavu. Experti se domnívají, že navzdory poškození by loď měla zůstat na hladině, ale Varna se z blíže neurčeného důvodu potápí. Znovuotevření kanálu se může protáhnout na několik měsíců. Bulharská vláda rozesílá omluvy a prohlašuje, že ponese náklady spojené s uvedením kanálu do provozu.

Ve Washingtonu vzlétá prezidentský vrtulník a je zasažen několika náboji z ostřelovacích pušek. Škoda není velká a posádce se daří bezpečně přistát. Nikdo není zraněn. K odpovědnosti za útok se hlásí dosud neznámá organizace Pomsta za Vietnam.

Na vídeňském letišti nechávají teroristé vybuchnout nálož.

Skupina nezjištěných mužů atakuje minomety prostor britské vojenské základny na Kypru.

Vážná nehoda postihuje nejdůležitější ropovod Aljašky. Přecherčovací stanice přestává fungovat a ropa teče jen po kapkách.

V Západním Německu dochází k několika neúspěšným atentátům na americké generály.

Největší britská ropná plošina v Severním moři se naklání a potápí. Přesná příčina nehody není vyšetřena, ale specialisté ji spatřují v korozi vzpěr.

Ve Spojených státech se rapidně šíří epidemie neznámé choroby. Postihuje zejména přístavní oblasti, San Francisco, Boston, Charleston, Seattle, Norfolk a Philadelphia.

Prakticky denně se ozývají exploze v Paříži. Hlavními cíli jsou vládní čtvrtě, komunikační centra a armádní kanceláře. Zároveň zuří nezvládnutelné lesní požáry v jižní Francii.

Všem zmíněným operacím - neboť žádná z těchto událostí není pochopitelně nehoda - se u GRU úředně říká přípravná fáze, v profesní mluvě pak předehra. Předehra je sérií menších i větších akcí, které mají před vlastním vojenským zásahem oslabit morálku nepřítele, nastolit ovzduší všeobecného podezření, obav a nejistoty a odvrátit pozornost nepřátelských armádních a policejních složek k vysokému počtu různých cílů, potenciálních objektů dalších útoků.

Předehru sehraávají agenti tajných služeb zemí sovětského vlivu a námezdní prostředníci.

Hlavní metodou v této fázi zůstává šedý teror, který není výslovně sovětské provenience. Sovětské tajné služby v tomto stadiu nezanechávají na místě činu své vizitky. Teror se provádí ve jménu již existujících extremistických skupin, které nemají se Sovětským svazem mnoho společného, a ve jménu smyšlených organizací.

Dbá se na to, aby v úvodní fázi vypadaly operace GRU jako přírodní pohromy, zásahy vyšší moci, lidské omyly a teroristické činy, které nevycházejí ze Sovětského svazu. Akce přede hry nevyžadují příliš mnoho lidského, zbrojního ani technického materiálu. Místy vystačí i jeden člověk se šroubovákem, krabičkou zápalek a skleněnou ampulkou. Některé akce mohou mít katastrofické důsledky. Například epidemie infekční choroby v sedmi nejdůležitějších námořních základnách Západu zredukuje společnou sílu námořních jednotek sovětských nepřátel na polovinu.

Předehra trvá několik týdnů až několik měsíců. Postupně se do věci vloží GUSM. Na titulních stranách západních novin se objeví kompromitující fotografie vedoucího činitele NATO. Vypukne skandál. Ukáže se, že šéfové Severoatlantického paktu se tajně scházeli s vysoce postavenými sovětskými diplomaty a předávali jim tajné materiály. Veškerá snaha záležitost ututlat jen přileje oleje do ohně. Veřejnost bude požadovat odstoupení šéfů NATO a důkladné vyšetření případu. Deníky uveřejní nové detaily a skandál se dále rozroste. KGB a GRU opráší kopu archivních dokumentů, které pustí do oběhu. Hlavními obětí mi se stanou osoby, které se Sovětský svaz neúspěšně snažil najmout. Do rukou tisku proniknou pečlivě sepsané a anotované materiály. Z tisíců mladých poručíků, které se sovětská rozvědka svého času pokoušela získat pro spolupráci, jsou dnes generálové a diplomaté. Sovětská rozvědka se jim pomstí. Nemá co ztratit, zpřístupní-li novinářům zápisy o tom, že se pokoušela najmout francouzského generála. Nezmíní se o výsledku jednání, ale mezi obyvatelstvem podnítl atmosféru nedůvěry. S blížící se válkou se tisk zaplní zprávami o rezignacích, vyhazovech a sebevraždách. Nejlepší způsob, jak se zbavit generála, je zabít ho jeho vlastní rukou.

Značně vzrůstají aktivity mírového hnutí. Množí se požadavky na neutralitu a stoupá tlak na zastavení podpory zdiskreditované zahraniční politiky Spojených států. Šedý teror nabývá na síle a kulminuje v posledních dnech míru.

V prvních okamžicích války jde do akce hlavní proud útvarů Specnaz. Šedý teror se mění v rudý teror, který si razí cestu otevřeně ve jméno Sovětského svazu a komunismu.

Mezi šedý a rudý teror se může vklínit určité mezidobí růžového teroru, kdy aktivní bojové operace zatím neprobíhají, ale nejlepší útvarů Specnaz už pracují. Takovou situaci komplikuje skutečnost, že sovětské bojové jednotky vlastně

válčí, ne však otevřeně pod praporem SSSR, což je riskantní. Sovětští velitelé chtějí hodně získat, a proto neváhají riskovat. Pro snížení rizika se nedělá málo. V období růžového teroru se ujímají zodpovědnosti nepočetné skupiny vynikajících lidí, především profesionálních sportovců olympijské třídy. Dbá se na to, aby před zažehnutím konfliktu neupadli do rukou nepřítele. I kdyby se tak stalo, jejich příslušnost k určité armádě není nápadná.

Stadium růžového teroru nemusí trvat déle než pár hodin. Jde ovšem o hodiny nejdůležitější, o poslední hodiny míru. Musejí být využity ve prospěch sovětské strany a na úkor nepřítele. Fáze růžového teroru není obligatorní. Dochází k ní pouze v případě vysoké pravděpodobnosti úspěchu operace. Nepřítel nesmí být schopen situaci správně analyzovat a zasadit první úder.

Pro sovětské komunisty má měsíc srpen zvláštní kouzlo. V srpnu začala první světová válka, která vyústila v revoluci v Rusku, Německu a Maďarsku. V srpnu 1939 se podařilo Georgii Žukovovi cosi dosud neslýchaného, neboť nečekaným úderem rozprášil uskupení japonských sil na Dálném východě. Není vyloučeno, že tato rána měla dalekosáhlé důsledky. Japonsko se rozhodlo neútočit na Sovětský svaz a zvolilo jiné směry postupu. V srpnu 1939 došlo v Kremlu k podpisu paktu, který zdvihl stavidla druhé světové války, z níž potom vyšel SSSR jako supervelmoc. V srpnu 1945 zaútočil Sovětský svaz zákeřně na Japonsko a Mandžusko. Během tří týdnů intenzivních bojů osvobodil území zhruba o rozloze a počtu obyvatel východní Evropy. V srpnu 1961, navzdory platným mezinárodním dohodám, vystavěl Sovětský svaz berlínskou zeď. V srpnu 1968 sovětská armáda obsadila Československo a ke svému úžasu nenarazila na odpor Západu.

Dejme tomu, že pro začátek další války si sovětští komunisté zase vyberou srpen...

12. srpna v 5:58 místního času zastavuje na velikém prázdném parkovišti před washingtonským supermarketem dodávkový automobil. Tři muži otevírají dveře dodávky, vykládají trup lehkého letadla a připevňují křídla. O chvíli později se rozbíhá motor. Letadlo se vznáší a mizí v oblacích. Nemá pilota. Je řízeno vysílačkou, která se příliš neliší od zařízení používaného leteckými modeláři. Letadlo stoupá do dvoustetmetrové výše a pomalu začíná plachtit k Bílému domu. Minutu nato otřásá hlavním městem Spojených států mohutná exploze. Městem se rozléhá ječení sirén policejních, hasičských a sanitních vozů.

O tři minuty později opisuje oblouk nad centrem města další letadlo a prostorem, kde stával Bílý dům, se rozléhá druhý výbuch. Druhé letadlo startovalo z rozestavěného úseku dálnice a bylo naváděno docela jiným způsobem. V centru města nejprve zaparkovaly dva automobily s rádiovým majákem. Několik vteřin před startem začaly majáky pracovat a naváděly automatického pilota podle předem stanoveného kurzu. Druhé letadlo vypustila skupina, která operovala nezávisle na skupině první.

Šlo o jednoduchý plán. Pokud by Bílý dům nezbouralo první letadlo, druhé by dílo dokonalo. Kdyby pod prvním úderem Bílý dům padl, po několika minutách by na místo exploze dorazili všichni šéfové washingtonské policie. Druhé letadlo by mezi nimi způsobilo masakr.

V 6:06 přerušují všechny rozhlasové a televizní stanice běžný program a vysílají informaci o zničení Bílého domu a nepotvrzené smrti prezidenta Spojených států.

V 6:13 vstupuje viceprezident USA do pořadu Good Morning America a oznamuje zdrcující zprávu: Došlo k pokusu o uchopení moci ze strany špiček ozbrojených sil. Prezident Spojených států je mrtev. Viceprezident se obrací na všechny příslušníky ozbrojených sil s výzvou, aby zůstali na svých místech a v následujících čtyřadvaceti hodinách neplnili rozkazy vyšších důstojníků, neboť ti jsou velezrádci, kteří budou v nejbližší době odstaveni z funkcí a zatčeni.

Záhy končí televizní vysílání stanic po celých Spojených státech.

Sovětští vojenští představitelé vědí, že nepodaří-li se odstranit prezidenta USA v době míru, za války to bude prakticky nemyslitelné. Prezident se v čase krize přesune do podzemního nebo vzdušného velitelského stanoviště, které bude zřízeno v mimořádně nepřístupném a dobře strážném prostoru.

Nejvyšší činníci tudíž setrvávají u pokusů o atentát na prezidenta (vysílají skupiny atentátníků s různou výzbrojí včetně protiletadlových raket) a současně šíří zmatek a paniku. Ukáže-li se, že likvidace prezidenta není možná, skupiny se vynasnaží, aby prezidentova schopnost řídit stát a ozbrojené síly byla v nejkritičtějších okamžicích minimální.

Za tímto účelem Sověti tajně přesunuli do Washingtonu jednu rotu prvního pluku Specnaz na strategické úrovni. Nermalou část jednotky tvoří ženy. Všichni příslušníci jsou sportovci olympijského standardu. Transfer celé roty do Washingtonu trval několik měsíců. Sportovci přijeli v přestrojení za bezpečnostní službu, řidiče a techniky sovětského velvyslanectví i dalších institucí. Zbraně a techniku propašovali v přepravních obalech chráněných podle diplomatických předpisů. Rota byla rozčleněna do osmi skupin s vlastní vnitřní organizací, strukturou, výzbrojí a technikou. Některé skupiny budou muset při plnění úkolů navázat kontakt s tajnými agenty najatými rezidenturou GRU v předchozím období.

Rezident GRU ve Washingtonu, generálmajor krycího jména Mudry (podle oficiálních dokumentů vysoce postavený civilní diplomat), přebírá 11. srpna kódovaný telegram, jehož text neobsahuje více než jedno slovo: Ano. Na pokyn rezidenta opouštějí příslušníci rot Specnaz svá pracoviště. Někteří prostě odjíždějí domů, jiní se ubírají v kufrech vozů důstojníků GRU do lesů v okolí města, prázdných podzemních garáží a dalších odlehlých míst.

Velitelé skupin shromažďují svěčence v předem sjednaných lokalitách a ujímají se plnění úkolů.

Skupina č.1 sestává ze tří mužů a funguje s pomocí jednoho tajného agenta. Agent pracuje jako montér na letišti. Ve volném čase staví létající modely nejrůznějších letadel. Model, o který v celém případě běží, vyprojetovali nejlepší sovětští letečtí konstruktéři, ale nechali jej postavit v Americe z dílů, které jsou běžně k mání na trhu. Agent sám

nehraje při operaci aktivní roli. Několik měsíců parkuje v jeho garáži dodávkový automobil, v němž leží trup a křídla rádiem řízeného letadla. Čemu má letadlo posloužit a komu patří, agent netuší. Ví pouze to, že od garáže má někdo klíč, a ten někdo může s dodávkou kdykoliv odjet. Skupina vyjede v noci s vozidlem do lesa, kde z tajného úkrytu vyzvedne výbušnou nálož a připraví letadlo ke startu. Za úsvitu auto stojí na opuštěném parkovišti.

Skupina č. 2 dělá v podstatě totéž. Pro ni však pracují tři agenti, z nichž dva odstavují vozy s rádiovými majáky na přesně stanovených místech ve středu města.

Skupinu č. 3 tvoří patnáct členů roty Specnaz a pět specialistů z útvaru REB-Osnaz. Všichni jsou vystrojeni do policejních uniform. V noci zajmou ředitele televizní společnosti a jeho rodinu. Rodinné příslušníky jako rukojmí pohledávají tři muži. Zbytek skupiny i s ředitelem odjede do studia a cestou unese další dva vysoce postavené pracovníky, ale nezavádá příčinu rozruchu a panice mezi ostatními zaměstnanci. Potom pod hrozbou střelby a za dohledu sovětských odborníků na elektroniku vloží ředitel do příslušného zařízení (místo plánované reklamy) videokazetu, kterou dostane od velitele skupiny. Video bylo natočeno předem v Sovětském svazu. Roli viceprezidenta sehrál herec.

Nejvyšší sovětské velení dobře ví, že napojení na americké vojenské kanály je velice problematické. Zdaří-li se, pak nanejvýš s možností odposlechu rozhovorů a jejich rušení. Vysílání falešných rozkazů na strategické úrovni prakticky nepřipadá v úvahu. Proto sahají Sověti po využití civilní televizní sítě. Proniknout do televizního studia je nesnadné, ale možné. Navíc lze vybírat z řady studií. Operace probíhá souběžně v různých velkých městech a u různých televizních společností. Nevadí, podaří-li se operace jen v jediném městě, neboť dezorientace každopádně postihne v nejkritičtějších okamžicích několik milionů lidí.

Operační plán počítá s tím, že po promluvě imaginárního viceprezidenta zničí další skupiny některé televizní vysílače a sovětská družice omylem rozbije jeden z amerických komunikačních satelitů. Cílem je, aby prezident a skutečný viceprezident neměli příležitost dementovat falešné prohlášení.

Události se ovšem neodvíjejí přesně podle plánu. Prezidentovi se podaří promluvit k lidem a vydat dementi. Jakmile utrpí televizní síť po celé Americe vážná poškození, stává se hlavním komunikačním prostředkem rozhlas. Rozhlasoví reportéři komentují události různě. Většina se však shoduje v tom, že rozlišení pravých a falešných informací je složité a jediným nezpochybnitelným faktem je zničení Bílého domu.

V okamžiku, kdy Washington prožívá všechny tyto události, jiná rota téhož pluku Specnaz dostává od rezidenta GRU v New Yorku příkaz k provedení podobné, avšak mnohem širší operace. Tentokrát nepřicházejí na řadu rádiem řízená letadla, nýbrž přímé obsazení dvou televizních a jednoho rozhlasového studia, odkud rota zahájí vysílání známého falešného prohlášení. Pět skupin vyrazí od oficiálních sovětských úřadoven a otevřeně zaútočí na podzemní kabeláž a rozhlasové i televizní vysílací a přijímací antény. Podaří se je poškodit a navíc vyřadit z činnosti několik trafostanic, v důsledku čehož zhasnou miliony obrazovek televizních přijímačů.

O několik hodin později se v newyorském přístavu z nákladního plavidla plujícího pod liberijskou vlajkou vylodí odřad útvaru Specnaz I-M-7 o síle 120 mužů. Odřad si palbou vynucuje průnik k nejbližší stanici podzemní dráhy, dělí se na menší skupiny, zajímá soupravu s rukojmími a začíná ničit podzemní komunikační systémy města.

V oblasti kotevního okruhu velkých amerických letadlových lodí a jaderných ponorek u Norfolku se množí miniponorky a jednotliví sabotéři s dýchacími přístroji.

Aljaška hlásí osmáct různých lokalit, kde se pokusily vylodit skupiny ze sovětských námořních plavidel a ponorek. Některé skupiny se podařilo při přistání zničit, jiné se vrátily do svých plavidel a ostatní po úspěšném přistání zaujaly pozice v lesích.

Odřad I-S-7 o dvaasmdesáti mužích doráží k pobřeží Mexika, okamžitě se chápá soukromých automobilů a následující noci si palebnou silou vynucuje přechod hranic Spojených států.

Přistávají malé skupinky, které aplikují metody nezákonných přistěhovalců, jiné využívají cestičky a způsoby překupníků drog.

Ostrovy a vojenská zařízení na nich jsou sabotérům přístupnější. Skupiny útvarů Specnaz přistávají na Okinawě a Guamu, na ostrově Diego Garcia i v Grónsku a na desítkách dalších ostrovů, kde má Západ vojenské základny.

Skupina 2-S-13 strávila tři týdny na palubě malého rybářského plavidla lovícího nedaleko irského pobřeží. Po přijetí signálu 393939 vydává kapitán lodi rozkaz odříznout síť, odpojit rádiová zařízení, vypnout navigační světla a maximální rychlostí vyplout k břehům Velké Británie.

Za tmy se z lodi spouštějí dva rychlé motorové čluny dosti velké, aby pojaly celou skupinu. V prvním člunu sedí velitel skupiny (poručík s krycím jménem Shakespeare), radista, kulometčík a dva ostřelovači. Druhý člun obsazuje zástupce velitele (podporučík krycího jména Básník), dva vojáci s plamenomety a další dva ostřelovači. Každý muž má tří denní zásobu stravy, která je však určena pro případ déletrvajícího pronásledování. Za standardních podmínek si skupina musí stravu obstarávat samostatně. Skupinu doprovázejí dva urostlí němečtí ovčáci.

Po odchodu skupiny se rybářské plavidlo obrací na volné moře. Kapitán se pokusí ukrýt v neutrálním irském přístavu. Pokud loď zastaví britská námořní hlídka, nemá se posádka čeho obávat. Černí pasažéři jsou dávno pryč a všechny stopy jejich přítomnosti rovněž.

Shakespeareova skupina přistává na malé pláži u Little Heaven. Zóna vylodění není zvolena náhodně. Pláž obklopují ze tří stran vysoké útesy, takže ani za denního světla není z dálky vidět, co se na pláži děje.

Ve dvou až třikilometrových vzdálenostech se současně vylodí další čtyři skupiny. Po rozličných trasách se přesouvají k malé osadě Brawdy a ve 3 hodiny 30 minut ráno simultánně útočí na budovu, která patří americkému námořnictvu. Podle informací GRU jsou podél atlantského pobřeží rozmístěny stovky akustických odposlouchávacích

stanovišť, od nichž vedou podvodní kabely do Brawdy. Tam s pomocí výpočetní techniky analyzují američtí odborníci přívál informací o pohybu ponorek a lodí po celém severním Atlantiku. Podle zpráv které má GRU k dispozici, pracují podobné přístroje na Azorách, v Hofnu a Keflavíku na Islandu, na Havaji a na Guamu. Velící důstojníci GRU nespolehnou se na přesnost poznatků o komplexu v Brawdy. Bylo však rozhodnuto monitorovací stanice v Brawdy i jinde zničit. Čtyři atakující skupiny mají úkol usmrtit co možná nejvíce technického personálu, rozbít elektronické přístroje a spálit vše, co se spálit dá. Na přístupové cesty k budově je třeba položit miny. Skupiny se pak odeberou do různých směrů.

Shakespeareova skupina se přepadu stanice neúčastní. Jejím úkolem, jehož plnění začne příští noci, je kladení min. Kromě toho mají ostřelovači bránit v přístupu osobám, které by hodlaly stanici bránit či opravovat. Velitel skupiny ví, že čtyři atakující skupiny jsou nablízku. Neví však všechno. Neví, že odřad 2-S-2, kterému velí major Strýček Kost'a, se vyločil v oblasti St. David's. Odřad 2-S-2 tvoří padesát šest lidí s patnácti lehkými motocykly, šesti malými vozidly a značnou zásobou stříeliva. Úkolem odřadu je zrychlený přesun po vedlejších silnicích a lesních cestách (případně i hlavních tazích) do prostoru zvaného Forest of Dean, kde má vzniknout základna. Forest of Dean je pro operace útvarů Specnaz vynikající lokalita - kopcovitá krajina s hustou lesní vegetací. Kdysi to byl důležitý region průmyslový. Dosud se tu nalézají pozůstatky uhelných šachet, lomů i železničních tunelů, třebaže trať tudy už dávno nevede. Jakmile se Strýček Kost'a v lese usadí, může vyrážet do různých směrů - nedaleko se nachází jaderná elektrárna, most přes řeku Severn, železniční tunel pod jejím ústím, bristolský přístav, štábní komunikační centrum v Cheltenhamu, velmi důležité vojenské výrobní závody v Bristolu a obrovský muniční sklad ve Welfordu. GRU se také domnívá, že do regionu by se v případě války uchýlila královská rodina, která může představovat velmi důležitý cíl.

Čtyři skupiny, které provedly útok na Brawdy, se ihned různými trasami vypravují do lesa, kde se scházejí s odřadem Strýčka Kostí. Důrazný nápor na Brawdy a Shakespeareova činnost v následných dnech a nocích má v nepříteli vzbudit dojem, že se jedná o hlavní oblast operací útvaru Specnaz.

Z katamaranu Double Star mezitím v blízkosti přístavu Felixstowe vystupuje na pevninu skupina 2-C-41 o dvanácti mužích. Katamaran, plující pod španělskou vlajkou, zůstává na moři a skupina se k pobřeží přesouvá s potápěčským vybavením. Na břehu se schází s agentem, kterého soudruzi z GRU najali před několika roky. Agent si na náklady GRU pořídil malou prodejnu motocyklů, v níž měl neustále k dispozici nejméně patnáct provozuschopných japonských motocyklů, dostatek kožených vest, kalhot a přileb. Skupina, v jejímž středu se nacházejí vynikající sovětské motocyklové závodníci, se převléká, balí výzbroj do celtoviny, zabíjí agenta a jeho rodinu, těla nešťastníků odklízí do sklepa rodinného domu a na motocyklech vyráží po silnici číslo pětáctýřet k prostoru Mildenhall. Úkolem skupiny je instalace protiletadlových raket Strela-Blok, které mají vyřadit z činnosti důležitou americkou leteckou základnu v Evropě se stroji F-111. Po splnění úkolu má skupina urychleně odejít do nejbližšího lesa, kde se napojí na odřad 2-C-5.

Velitel skupiny neví, že v tutéž dobu a v nevelké vzdálenosti provádí deset dalších skupin podobné operace proti americkým základnám ve Woodbridge, Bentwaters a Lakenheath.

Motorová jachta Maria byla postavena v Itálii. Za posledních deset let několikrát změnila majitele. Brázдила světové oceány, dokud si ji nekoupil jistý zámožný člověk. Od té doby ji v žádném přístavu nikdo neviděl. Pokud se ovšem mezinárodní situace změní k horšímu, vypluje Maria v Severním moři pod švédskou zástavou. Jachta prošla určitou modernizací a poněkud změnila vzhled. Přijme-li Maria signál 393939, spěšně vyrazí k pobřeží Velké Británie. Posádka vstoupí do britských teritoriálních vod, přiblíží se na dostřel k Fylingdales Moor, otevře příklopy dvou mnohohlavňových raketometů BM-23, zamíří a vypálí. Vybuchne dvaasedmdesát těžkých granátů, které nenapravitelně poškodí varovný systém. Námořníci na jachtě si navléknou neopren a vyskočí z paluby. Maria se bude dvě hodiny pohupovat na vlnách blízko břehů bez posádky. Jakmile na palubu vkročí policejní jednotka, jachta vybuchne a potopí se.

K operacím proti silám NATO ve střední Evropě zkoncentrovalo sovětské velení nesmírně mocné seskupení 1. a 2. západního frontu ve Východním Německu, 3. západního frontu v Polsku, středního frontu v Československu a skupiny tankových armád na Bílé Rusi. Včetně běloruských tankových útvarů to dělá patnáct armád. Na pravém křídle tohoto seskupení sil stojí kombinované baltské loďstvo. A hluboko v sovětském území se tvoří dalších pět frontů (celkem patnáct armád) na podporu útočících sil.

12. srpna ve 23:00 překračují prapory Specnaz ze sedmi armád prvního sledu hranici Německé spolkové republiky na motorizovaných deltaplánech, běžných závěsných kluzácích i paraglidingových padácích. Prapory po malých skupinkách udeří na radarová zařízení nepřitele. Specnaz bude soustředit své úsilí na poměrně úzký sektor tak, aby vznikly koridory pro průlet letadel. Kromě těchto sedmi koridorů bude vytvořen jeden speciální, strategický. Kvůli tomu již 13. července přistála v NDR brigáda Specnaz z moskevského vojenského okruhu, která se vydávala za stavební vojsko dislokované v Duryňském lese. Brigáda je nyní rozčleněna do šedesáti skupin a má za úkol ničit radarové systémy a objekty protivzdušné obrany. V první vlně seskakuje celkem 130 skupin o úhrnné síle asi 3 300 mužů.

Dvě hodiny po výsadku provádí sovětské letectvo mohutný noční nálet na protiletadlová zařízení nepřitele. Společný úder letectva a útvaru Specnaz umožňuje pročištění jednoho velkého a několika menších koridorů, které se okamžitě využívají k dalšímu masovému náletu a druhému výsadku útvarů Specnaz.

Zároveň překračují hranice předsunuté odřady sedmi armád a postupují západním směrem.

13. srpna ve 3:30 seskakuje z letadla Aeroflotu, které manévruje v malé výšce a je jištěno stíhacími stroji, druhá vlna sil Specnaz.

Střední front vysazuje svou brigádu Specnaz v hustě zalesněné vysočině kolem Freiburgu. Posláním brigády je

destrukce důležitých amerických, německých a francouzských štábů, komunikačních linek, odstavených letounů a objektů protivzdušné obrany. Tato brigáda takřkajíc otevírá brány Francie - brány kterými se brzy prožene další vlna útvarů Specnaz a několik frontů.

1. a 2. západní front vysazují brigády Specnaz v Německu na západním břehu Rýna. V této části Západního Německa, která je nejdále od nebezpečného východního souseda, se nacházejí všechny zranitelné cíle – štáby, velitelská stanoviště, letiště, nukleární zbrojní sklady, nedozírné zásobárny vojenské techniky, munice a pohonných hmot.

Brigáda Specnaz 1. západního frontu přistává nedaleko Cách. V okolí rostou lesy, které poskytují vhodné podmínky pro zřizování základů. Na dosah jsou lákavé cíle jako mosty přes Rýn, po nichž mají proudit zálohy a zásoby pro vojska NATO bojujících na východním břehu řeky, důležité letecké základny Briiggen a Wildenrath, sídlo německé vlády a státní správy v Bonnu, významný štáb v Monchengladbachu a letecká základna v Geilenkirchenu, odkud vzlétají letouny typu E-3A. Právě tady plánuje sovětské velení poslat do boje 20. gardovou armádu, která má udeřit jižním směrem na západní břeh Rýna. Brigáda Specnaz upravuje průjezd kolonám tanků, které sem brzy dorazí.

Brigáda 2. západního frontu byla vysazena v okolí Kaiserslauternu, kde má neutralizovat důležitou leteckou základnu a velitelské stanoviště u měst Ramstein a Zweibriicken a zlikvidovat sklad jaderné výzbroje u města Pirmasens. Zóna výsadku brigády je tam, kde se podle plánu nejvyššího sovětského velení mají dotknout ramena obrovských kleští, představovaných 20. gardovou armádou přicházející od severu a 8. tankovou brigádou postupující od Československa ve směru na Karlsruhe. Poté má zahájit akci druhý strategický sled, který zasadí drtivou ránu Francii.

Nejvyšší sovětský velitelé si zároveň uvědomují, že vítězství ve válce je podmíněno zamezením rozsáhlému transferu amerických vojsk, zbraní a techniky do západní Evropy. Problém bude třeba řešit vysláním mohutného sovětského severního loďstva do Atlantiku a jeho dostatečným zásobováním. Operace loďstva bude muset jistit letectvo. Cesta loďstva do Atlantiku ovšem povede dlouhým koridorem mezi Norskem a Grónskem s Islandem. Sovětské flotily tam budou vystaveny neustálému pozorování a napadání letectvem, malými loďmi, ponorkami vyrážejícími z fjordů a celou škálou prostředků radioelektronického boje.

Norsko, zejména jeho jižní část, má pro sovětské vůdce mimořádnou důležitost. Sověti potřebují jižní Norsko obsadit a na jeho území zříditi letecké a námořní báze, které umožní vybojovat bitvu o Atlantik a potažmo o střední Evropu. Nejvyšší velení k tomu účelu vyčlenilo celý front, který se skládá z výsadkové divize, početných námořních sil a brigády Specnaz. Vzdušná přeprava střeliva, pohonných hmot, potravin a posil armádním základnám v Norsku je ovšem problematická. K základnám v Norsku musejí tudíž vést dobré a bezpečné silnice. Tyto silnice procházejí Švédskem.

Švédsko mělo v minulosti štěstí, neboť vždy zůstávalo mimo válečná zápasiště. Koncem dvacátého století se ovšem situace mění. Švédsko se stává význačným strategickým bodem. Vypukne-li válka, agresor si prorazí cestu Švédskem. Okupaci Švédska usnadňuje skutečnost, že na jeho území se nenacházejí jaderné zbraně... takže Sověti příliš neriskují. Vědí nicméně, že švédský voják je vážný protivník, morálně vyspělý, disciplinovaný, fyzicky zdatný a odolný, kvalitně vyzbrojený a dobře obeznámený s územím, které brání. Zkušenosti z války proti Finsku říkají, že ve Skandinávii nepřinášejí frontální útoky s tanky valné výsledky. Je třeba prosadit speciální taktiku a speciální vojska, totiž útvar Specnaz.

A tak to jde dál po celém světě. Hlavní město Švédska zachvacuje panika po vraždě několika vysokých vládních činitelů, po žhářských atentátech a pumových útocích na klíčové budovy i civilní osoby. V Japonsku berou za své americké jaderné základny a v sídle vlády se hlásí ke slovu chemické zbraně. Separatistické hnutí v balučistánské provincii Pákistánu dostává kýženou vojenskou pomoc ze SSSR na ochranu křehké nezávislosti. Území ovládané Sovětským svazem se rozkládá od Sibiře přes Afghánistán až téměř k Indickému oceánu.

K okupaci Balučistánu není třetí světové války třeba. Rudá armáda možná ustoupí z Afghánistánu, ale jak známe sovětskou strategii, takový ústup bude znamenat chlácholení veřejnosti, aniž by práce útvarů Specnaz doznala omezení. Přítomností útvaru Specnaz v Balučistánu by se politbyro přiblížilo hlavní ropné studni světa, arabským zemím, východní a jižní Africe, jihovýchodní Asii i Austrálii - prakticky nechráněným územím a oceánům.

PŘÍLOHA E

Několik dokladů o působení sovětských sportovců v armádě

Vladimír Mjagkov

Mjagkov se roku 1939 stal mistrem Sovětského svazu v běhu na lyžích na 20 kilometrů. Za války byl povolán do armády a postaven do čela malé jednotky sportovců, spadající přímo pod velitelství zpravodajské služby frontu. Padl při boji za liniemi nepřítele. Stal se jako první ze špičkových sovětských sportovců nositelem titulu Hrdina Sovětského svazu, v jeho případě in memoriam. Úkoly které Mjagkovova sportovní jednotka plnila, okolnosti jeho smrti a čin, za který byl jmenován Hrdinou Sovětského svazu, zůstávají dosud státním tajemstvím.

Porfirij Polosuchin

Držel jako předválečný rudoarmejský důstojník světové rekordy v parašutismu. Pracoval ve funkci instruktora zvláštních vojsk pro operace na nepřátelském území. Během války pokračoval ve výcviku výsadkářů pro jednotky gardových minérů. Mnohokrát pronikl za nepřátelské linie. Vymyslel metodu maskování letišť a vypracoval způsob

komunikace se sovětskými letadly z tajných letišť partyzánských. Jeho originální systém se uplatňoval po celou válku a zůstal nepřítelem neodhalen, takže spojení s partyzánskými skupinami, zejména s útvary Specnaz a Osnaz, bylo mimořádně spolehlivé. Po válce se četní Polosuchinovi svěřenci stali světovými a evropskými mistry v parašutismu.

Dmitrij Kosicyn

Před válkou předsedal bruslařskému oddělení jednoho ze Státních tělovýchovných institutů. Institut měl civilní status, ale učitelé a mnozí studující byli nositeli různých vojenských hodností. Kapitán Kosicyn měl na svém kontě řadu sportovních úspěchů a držel nemálo sovětských rekordů. Za války velel zvláštní jednotce zvané Černá smrt. Z onoho civilního institutu vzniklo jen v prvním týdnu války třináct podobných jednotek. Aktivně se zapojovaly do teroristické činnosti na pomoc Rudé armádě. Rychlost, s jakou vznikly naznačuje, že všichni členové byli dlouho před válkou pečlivě prověřováni a školeni. Kosicynova jednotka si získala pověst jako nejodvážnější a nejbezohlednější formace celého leningradského frontu.

Mahmud Umarov

Umarov bojoval za druhé světové války jako člen samostatného minérského praporu Specnaz. Několikrát byl vysazen se skupinou vojáků za liniemi nepřítele. Měl dvě funkce - byl lékařem a elitním střelcem. Po válce se stal důstojníkem velitelství zpravodajské služby leningradského vojenského okruhu. Zůstal u obou zaměstnání a habilitoval se teoretickou prací v oboru psychiatrie. Třikrát získal střelecký titul mistra světa a pětkrát mistra Evropy. Na olympijských hrách v Melbourne a v Římě vybojoval stříbrnou medaili ve střelbě z pistole. Po vzkříšení útvarů Specnaz uplatnil jako důstojník obě odbornosti v jejich řadách. Díky sportovní činnosti navštívil mnoho zemí a měl rozsáhlé konexe. Roku 1961 Mahmud Umarov náhle zmizel z lékařské i sportovní scény. Dá se předpokládat, že za podivných okolností zahynul.

Jurij Borisovič Česnokov

Člověk nebyvalé fyzické síly a výdrže, který pěstoval několik sportovních odvětví. Největších úspěchů dosáhl jako volejbalista, když se dvakrát stal mistrem světa a jednou olympijským vítězem. Česnokov, jehož fyzické dispozice byly objeveny velmi brzy, studoval vojenskou akademii a věnoval se pyrotechnické teorii a praxi. Kromě zlaté medaile olympijské obdržel i zlatou medaili za práci na téma technologie výbušnin. Dnes je plukovníkem útvaru Specnaz.

Valentin Jakovlevič Kudrevjatyč

Jako středoškolák vstoupil do paravojenské organizace DOSAAF. Věnoval se zároveň parašutismu, plachtění i střelbě. První seskok provedl roku 1956. O dva roky později, jako osmnáctiletý už pronikl mezi špičkové výsadkáře a střelce. V roce 1959 byl povolán k výsadkovému útvaru a roku 1961 vytvořil během jediného týdne pět světových parašutistických rekordů. Odešel na Vysokou školu výsadkových sil do Rjazaně a poté k útvaru Specnaz, kde se ujal speciálních ženských jednotek. Velel nejlepším sportovkyním, mezi nimiž byla Antonia Kensická, s níž se oženil. Kensická držela třináct světových rekordů v parašutismu, její manžel celkem patnáct. Kudrevjatyč prováděl seskoky (nezřídka se skupinami žen) v nesmírně obtížných podmínkách, přistával v horách, v lesích, na střeších budov a tak dále. Účastnil se prakticky všech zkoušek nového výsadkářského vybavení a výzbroje. Se skupinou profesionálních parašutistek vykonal 1. března 1968 experimentální skupinový seskok z nebezpečně malé výšky. Do kritické situace se dostal při svém 5 555. seskoku. Zlé jazyky mezi sovětskými výsadkáři říkají, že neotevře-li se hlavní ani záložní padák, má parašutista ještě celých dvacet vteřin na to, aby se naučil létat. Kudrevjatyč se v posledních vteřinách létat nenaučil, ale podařilo se mu tělem a neotevřenými padáky zpomalit pád. Strávil více než dva roky v nemocnici a prodělal přes deset operací. Po propuštění z léčení provedl svůj 5 556. seskok, který sovětská vojenská periodika dokumentovala četnými snímky. Kudrevjatyč tehdy opět skákal s rotou profesionálních parašutistek. U sovětských výsadkových jednotek však ženy nenajdeme. Ženy skáčou pouze s útvary Specnaz. Po seskoku byl Kudrevjatyč povýšen do hodnosti plukovníka.

PŘÍLOHA F

Zpravodajská hlídka útvaru Specnaz (RP-SN)

Čtenář necht' si představit, že je absolventem 3. fakulty (operační rozvědka) Vojensko-diplomatické akademie generálního štábu. Pokud studoval úspěšně, odchází k některému z dvaceti velitelství zpravodajské služby (RU), která pracují na štábech vojenských okruhů, skupin sil a loďstev.

Po prvním dni, stráveném na Vojensko-diplomatické akademii, jsem si uvědomil, že diplomacie je špionáž a vojenská diplomacie je vojenská špionáž. Úspěšné absolutorium 3. fakulty Vojensko-diplomatické akademie je branou ke službě na velitelství zpravodajské služby nebo u podřízených jednotek, které se přímo zabývají najímáním a péčí o zahraniční agenty.

Čtenář necht' si dále představit, že byl umístěn na velitelství zpravodajské služby kyjevského vojenského okruhu. Kyjev je bezesporu nejkrásnější město Sovětského svazu. Od západních novinářů jsem nejednou slyšel i to, že Kyjev je nejkrásnější město celého světa.

Nalézáme se tedy ve výškové budově, která hostí štáb kyjevského vojenského okruhu. V různých dobách pracovali v tomto nádherném stánku různí vysocí armádní představitelé Sovětského svazu: Žukov, Bagramjan, Vatutin, Koševoj,

Čujkov, Kulikov, Jakubovskij a mnozí další. Kancelář velitele vojenského okruhu je v prvním poschodí. Vpravo vedou masivní dveře na operační velitelství, vlevo spojují kancelář podobné dveře s velitelstvím zpravodajské služby. Umístění je symbolické - první velitelství (bojové plánování) představuje pravou ruku velícího důstojníka a druhé velitelství (rozvědka) ruku levou. Štáb zastřešuje ještě řadu dalších velitelství a oddělení, ale všechna se nacházejí na jiných poschodích.

Vaše první návštěva velitelství zpravodajské služby se pochopitelně uskutečňuje ve společnosti některého z důstojníků. Jinak byste nebyl vpuštěn.

Před cestou na štáb si musíte nechat vystavit vstupní oprávnění. Obdržíte telefonní číslo, na kterém se ohlásí důstojník, který vás přijde doprovodit. Povolovací úřad pečlivě prostuduje vaše doklady a vybaví vás provizorním vstupním průkazem. Potom vás důstojník povede nekonečnými chodbami a schodišti. Vstupním průkazem, jakož i průkazem příslušníka armády, se musíte prokázat takřka na každém rohu. Než dorazíte k šéfovi rozvědky vojenského okruhu, projdou dokumenty několikerou kontrolou.

Vstupujete do rozlehlé pracovny. Před vámi stojí generálmajor, nejvyšší činitel rozvědky kyjevského vojenského okruhu. Představíte se: Soudruhu generále, kapitán XY hlásí nástup další služby.

Generál vám položí pár otázek a během rozhovoru o triviálních záležitostech rozhodne o vašem osudu. Má několik možností. V případě, že se mu nezalíbíte, skončíte na personálním velitelství okruhu, takže s výzvědnou službou doživotně nebudete mít nic společného. Může se také stát, že uděláte vcelku příznivý, ale nijak oslnivý dojem. V takovém případě vás generál pošle k divizi nebo pluku, kde se ujmete rekognoskační činnosti. Budete pracovat u rozvědky, nikoli však se sítí agentů.

Pokud generála skutečně zaujmete, otevrou se vám nové obzory. Rozvědka vojenského okruhu je obrovská organizace se spoustou aktivit. První eventualitou je, že odejdete na štáb jedné ze tří armád, jmenovitě na oddělení zpravodajské služby štábu. Odtamtud budete vyslán do zpravodajské hlídky (RP), kde budete najímat tajné agenty-informátory, kteří začnou pro příslušnou armádu pracovat.

Druhá možnost je ta, že zůstanete na velitelství zpravodajské služby a budete působit v jeho druhém (sít' agentů) nebo třetím (Specnaz) oddělení. Konečně může dojít k tomu, že vás generál přímo odešle na místo, kde se provádí nábor cizinců pro kyjevský vojenský okruh. Taková místa jsou dvě: ústředí rozvědky (RZ) a zpravodajská hlídka útvaru Specnaz (RP-SN).

Zeptá-li se generál na váš názor, musíte odpovědět stručně, například: Je mi jedno, kde pracuji. Když to nebude na štábu, dal bych přednost najímání.

Generál na podobnou odpověď čeká. Zpravodajská služba nepotřebuje důstojníka, který nemá zájem o náborovou činnost. Chce-li někdo pracovat u rozvědky a přitom nehodlá najímat cizince, znamená to, že se minul povoláním. Znamená to, že chybili i lidé, kteří ho pro zpravodajskou službu doporučili a strávili léta jeho vyškolením na Vojensko-diplomatické akademii.

Generál položí závěrečnou otázku: Které agenty chcete najímat, informátory nebo spolupracovníky pro Specnaz?

Každý důstojník zpravodajské služby na úrovni frontu a loďstva musí umět najímat oba typy agentů. Odpovíte tedy: Je mi to jedno.

V pořádku, řekne generál. Jmenuji vás důstojníkem zpravodajské hlídky Specnaz 3. oddělení druhého velitelství štábu kyjevského vojenského okruhu. Přeji vám všechno nejlepší.

Poděkujete generálovi za projevenou důvěru, vzorně zazdravíte, srazíte paty a odporujete se z kanceláře. Důstojník, který vás doprovází, čeká za dveřmi. Odtamtud bez všech povolenek vejdete do malého dvora, kde neustále parkuje vězeňský automobil. Zaklapnou za vámi dveře, a jste v pasti. Před sebou máte neprůhledné okénko a důkladnou mříž. Ven nevidět. Auto se proplétá ulicemi města, často zastavuje a mění směr. Uvědomíte si, že zastavuje před semaforem. Konečně projedete jakýmsi vraty, zastavíte, dveře se otevrou a vy vystoupíte v areálu trestného praporu kyjevského vojenského okruhu. Jste ve vojenské věznici. Buďte vítáni na novém pracovišti!

Ulicemi starobylého města Kyjeva kráčeli dobyvatelé ze všech koutů světa. Někteří město srovnali se zemí, jiní je opevnili, další zase vyplnili. Opevnění kolem zbořenisek vyhořelého Kyjeva vystavěli naposled v roce 1943 Hitlerovi vojáci. Na přístupových cestách ke Kyjevu lze uvidět opevnění ze všech historických epoch, od betonových bunkrů dvacátého století po ruiny hradeb, vystavěných pět set let před příchodem Batuchána.

Místo, kam vás dopravili, je pevnost z éry Kateřiny Veliké. Stojí na jihozápadním konci města nad strmými úbočími, porostlými starými duby. V okolí se nacházejí další pevnosti (v jedné z nich dnes sídlí vojenská nemocnice) a klášter.

Po staletí vznikaly různé vojenské objekty sklady kasárna a velitelská stanoviště na nejnebezpečnějších přístupových trasách k městu. Sloužily kromě původního účelu i jako opevnění. I pevnost, kam jsme přijeli, je zároveň kasárenským objektem pro 500 až 700 vojáků. Má kruhový půdorys a ve vnějších stěnách střílny. Ty byly vyplněny zdivem. Zbývající okna vedou na vnitřní nádvoří. Pevnost má jedinou bránu, dobře strážný průjezd mohutnými zdmi. Zvenčí vypadá jako vysoká stěna z cihel, za níž stojí ještě jedna, vyšší stěna.

Vnitřní i vnější nádvoří pevnosti je rozděleno tenčími zdmi a celou džunglí ostnatého drátu na malé dvory. Jednotlivé sektory mají podivné číslování, které záměrně postrádá logický systém. Neschopnost prohlédnout označení dvorů odpovídá tajemnu, které obklopuje celou budovu.

Trestný prapor tvoří tři roty mužů ve výkonu trestu a jedna rota strážní. Členové strážní roty mají jen mlhavé povědomí o tom, kdo prapor navštěvuje a proč. Znájí a provádějí jen své úkoly - odsouzení se smějí zdržovat jen na vnitřním nádvoří v určitých sektorech, důstojníci s trojúhelníčkem v legitimaci mohou vstupovat i do některých dalších sektorů, důstojníci s hvězdičkou v legitimaci do jiných sektorů a tak dále.

Kromě důstojníků trestného praporu navštěvují pevnost často důstojníci z úřadu vojenského prokurátora, vojenský velitel města a jeho podřízení, vyšetřovatelé a právníci. A jeden sektor je vyhrazen pro vás. Zpravodajská hlídka útvaru

Specnaz nemá s trestným praporem nic společného. Kdyby však byla situována v samostatné budově, dříve či později by lidi v okolí upoutalo podezřelé chování nájemníků. U trestného praporu jste mimo dohled zvědavých očí.

Zpravodajská hlídka útvaru Specnaz je malá vojenská jednotka, v jejímž čele stojí podplukovník, který má pod sebou důstojníky (absolventy Vojensko-diplomatické akademie) a několik poddůstojníků a členů mužstva. Ti vykonávají zabezpečovací funkce, aniž by tušili, v čem spočívá práce jejich velitelů. Důstojníci trestného praporu a návštěvníci nemají právo se ptát, co se ve vašem sektoru děje. Před lety si jeden z vašich předchůdců dovolil mluvit v tom smyslu, že jeho skupina, která podléhá přímo veliteli vojenského okruhu, vyšetřuje případy korupce mezi vyššími důstojníky. To vzbudilo dostatečný respekt, takže další otázky se nekonají.

Umístění u trestného praporu má pro hlídku Specnaz mnoho výhod. Za tlustými zdmi nehrozí ztráta dokumentů, o klid k práci pečují desítky hlídacích psů a kulomety na věžích, nepovolání nemají přístup k tomu, co se v pevnosti odehrává, a samostatná organizace neláká pozornost vysoce postavených důstojníků, kteří o GRU a útvech Specnaz nemají vědět.

Specnaz disponuje množstvím automobilů, které vypadají stejně jako vozidla trestného praporu. Dobře se hodí k přepravě osob, které nás zajímají, do pevnosti a zpět. Nikdo nepozná, kde se přesně hlídka Specnaz nalézá. Návštěvníka lze pozvat do hlídaného objektu, v němž se obvykle pohybuje hodně lidí (štáb, úřad velitele, policejní služebna), potom tajně v uzavřeném vozidle převézt do pevnosti a nakonec toutéž cestou vrátit mezi dav.

Kromě hlavních prostor, kde sejfy přetékaají tajnými materiály, má Specnaz tajné byty a malé domky na kraji města.

Jakmile se zabydlíte, setkáte se s mrzutým podplukovníkem, který pravděpodobně v pevnosti strávil celý život. Dostanete stručný pokyn: Uniformu budete nosit jen v pevnosti, nebo když půjdete na štáb. Jinak chodíte v civilu. Rozumím, soudruhu podplukovníku.

Ale tady nemáte co dělat. Tím méně na štábu. Tohle je moje místo, ne vaše. Nepotřebuju byrokraty, potřebuju lovce. Takže vpřed, a za měsíc se vraťte s materiálem o pěkném zahraničním úlovku.

Dobře.

Znáte teritoria, kde budeme bojovat, když nastane válka?

Znám.

Já tam potřebuju ještě jednoho agenta, který bude za všech okolností schopný se sejít se skupinou zvláštního určení. Dávám vám měsíc, protože teprve začínáte, ale časem budu přísnější. Běžte a pamatujte, že máte v Kyjevě konkurenci. Vaši kamarádi, kteří přišli k hlídce před vámi, nejspíš chodí městem, KGB si taky dává záležet, a kdo ví, kdo ještě tam najímá. A nezapomeňte, že u nás se chybí jen jednou. Ani já, ani Specnaz vám chybu neodpustíme. Za války vás za chybu zastřílí. V míru skončíte za mřížemi. Víte za kterými?

Takhle vypadal Kyjev před černobylskou tragédií. Barbaři ze všech krajin Asie i Evropy se usilovně snažili zbourat mé milované město, ale nikomu se nepodařilo napáchat takové škody, jako komunistům. Dějiny jaderné energetiky v Sovětském svazu jsou jedním nekonečným kriminálním případem. Otcem-zakladatelem nukleární energetiky byl Lavrentij Berija, všemocný to šéf tajné policie a - jak se později zjistilo - jeden z největších zločinců dvacátého století. Většina projektantů a vůbec lidí, kteří s využitím jaderné energie měli co do činění, seděli ve věznicích. Nejen za Stalina. Všechny jaderné elektrárny stavěli vězňové. Sám jsem viděl tisíce odsouzenců při práci v uranových dolech Kirovogradské oblasti.(1) Odsouzeným nezáleží na kvalitě práce. Dříve či později muselo k tragické události dojít. Noviny Litěraturnaja Ukrajina (2) psaly o kriminálním pozadí stavebních prací, nekvalitním materiálu a zastaralé technologii v Černobyli. Periodikum vzneslo varování, že několik generací lidí bude muset platit za nezodpovědný přístup stavitelů elektrárny. Nikdo nevěnoval článku pozornost. Měsíc nato nastala katastrofa.

(1) Viz Suvorov, V: Akvárium.

(2) 27. března 1986.

DOSLOV K ČESKÉMU VYDÁNÍ

Útvary Specnaz z pera Vladimíra Bohdanoviče Rezuna (*1947, od roku 1978 trvale ve Velké Británii), který úspěšně publikuje pod pseudonymem Viktor Suvorov, se v mnohém ohledu liší od jiných titulů nejrozumnějších vojensko-historických edic. Už proto, že nepitvají vybojované války, nestudují převratné bitvy, nedokládají přesně datované mocenské střety. Dívají se z druhé strany a zabývají se převážně dobou míru, třebaže křehkého. Vyprávějí vlastně o tom, co mnozí známe z vlastní zkušenosti, o vojně. Dokumentují však docela jinou vojnu a činí tak z pohledu jiné perspektivy.

S Útvary Specnaz máme v rukou rozporuplnou knihu rozporuplného autora.

Sarkastický humor první kapitoly brzy střídá oratorní vážnost, která místy vrcholí patosem nad hrdinstvím sovětských generálů staré dobré Velké vlastenecké války i řadových povolanců sovětské armády let osmdesátých. Šírává kritika, ba nechápavé kroucení hlavou nad praktikami v sovětských ozbrojených silách se brzy obrací v nebetýčnou glorifikaci, a naopak.

Autor v oddíle o historii útvarů Specnaz tvrdí, že už jako dítě prohlédl zvrácenost sovětského systému. Záhy se však přiznává k aktivní činnosti v tajných složkách armády, prodloužené to ruky onoho systému. Opovrhlivě plije na agresivitu sovětské zahraniční politiky, ale neváhá přiznat, že se na jejím fungování spolupodílel. Je to pokání, nebo drzost? Viktor Suvorov ubezpečuje nezasvěceného čtenáře, že do špiček sovětské armády pronikají jen necitliví jedinci, kteří popřou sebe samé a bez skrupulí zdrtí konkurenci. Váhu všem tvrzením dodává argumentem, že do špiček

sovětské armády pronikl.

Co si o tom můžeme myslet?

Pisatel není malý český dělník, který v dobré víře vstoupil do Lidových milicí a posléze prohlédl. Proč mašinerii, na kterou nyní ukazuje prstem, říká: Hle, špína!, tak dlouho a svědomitě vytvářel? Proč emigroval na Západ, který přece čekala nevyhnutelná likvidace sovětským jaderným arzenálem?

Odpovědi na tyto otázky sotva vypátráme. Možná ale souvisejí s tím, že dnes mnohé události, knihy, dokumenty a názory vidíme - aniž bychom si to uvědomovali - jinak než v době, kdy práce vznikla.

Kritičtěji? Budiž.

Útvary Specnaz vyšly poprvé v roce dva Gorbačovovy éry. Není to dávno, ale přece před onou nečekanou a kolosální událostí, která změnila celý svět, před zánikem Sovětského svazu. Pisatel ani dnešní čtenář netušili v roce 1987, co všechno se brzy udá. A tak zatímco svého času byly Útvary Specnaz zjevením, dílem ďábovým a soustem nejchutnějším pro komunistické Koniáše, jsou dnes cenným, ale nenápadným svědectvím své doby.

Což neznamená, že ideje, metody a cíle útvarů Specnaz mezitím zanikly

Jan Mattuš